

DZIEŃ POMORSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Dzisiejszy numer liczy **16 str.**

Naczelny Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 12-7 w pol.

Redaktor Naczelny i Wydawca: Dr. Adam Brzeg

Konto czekowe P. K. O. Nr 160-311.

Cena numeru w Toruniu i na prowincji **gr. 20**

Redakcja nie zwraca

Redakcja Administracja: Toruń, Szeroka 11

Tel. Redakcji dzienny 402, nocny 211
Telefon Administracji 286

Oddziały: Gdańsk, Stadtgraben 6, telefon 214-94 — Gdynia, ul. 10 Lutego, tel. 15-44 — Grudziądz, Sienkiewicza 9, tel. 442.
Wejherowo, Gdańska 4, telefon 64 — Bydgoszcz, ul. Mostowa 6, tel. 22-18, — Inowrocław, ul. Dworcowa 3, telefon 312.

Rok III.

Toruń, niedziela 14 czerwca 1931

Nr. 134

Niemiec-defraudant w gminie niemieckiej Torunia

Inkasował do własnej kieszeni kolektę kościelną i pieniądze z loterii dobroczynnej

Mniejszość niemiecka zamieszkująca miasto Toruń nie ma szczęścia do swych „działaczy” społecznych. Wielką sensację wywołały wśród Niemców toruńskich dochodzenia przeprowadzone ostatnio przez policję państwową przeciwko jednemu ze znanych działaczy niemieckich w Toruniu, niejakiemu p. F. posądzonemu przez swoich współziomków

o systematyczne przywłaszczanie sobie pieniędzy

z koletki dokonywanej w jednym z tutajszych kościołów ewangelickich.

P. F. który jako człowiek wielce pobożny doszedł do wysokiego dostojęstwa członka Rady Kościelnej, skorzystał z zaufania jakim go darzyła gmina współwyznawców i pieniądze zbierane w kolektce kościelnej inkasował do własnej kieszeni na szkodę kościoła.

Sledztwo prowadzone przez organa policji naprowadziło jednak na dalszy ślad niezbyt czystych operacji finansowych p. F. Pewne poszlaki każą tegoż „działacza społecznego” podejrzewać o

W smutną rocznicę dziejową 100-lecia sprowadzenia Krzyżaków do Polski

Na dzień dzisiejszy 13 czerwca przypada 700-letnia rocznica sprowadzenia do Polski Zakonu Krzyżackiego. Dziejowa rocznica ta nie może budzić w nas radosnych uczuć. Nierozważny czyn księcia mazowieckiego Konrada przed 7 wiekami zapoczątkował długi szereg nieszczęść, jakie spotkały Polskę w późniejszych wiekach. Niemcy natomiast dzień ten święcą dzisiaj z wielką pompą, zwiastująca w Prusiech Wschodn., gdzie w Królewcu, Malborgu, Kwidzynie i t. d. odbywają się huczne uroczystości.

Z Królewca donoszą, że władze szkolne w dniu dzisiejszym z powodu rocznicy poleciły zwolnić młodzież szkolną w całych Prusiech Wschodnich.

„Komitet akcji” pod kluczem Komunistyczni przywódcy strajku tramwajowego — działali na rozkaz Moskwy.

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Wczoraj donosiliśmy, że władze bezpieczeństwa dokonały szeregu aresztowań wśród działaczy komunistycznych. Należą oni wszyscy do „komitetu akcji”, który wyłonili się poza organizacjami zawodowymi tramwajarzy. „Komitet akcji” rekrutuje się nie tylko z robotników, lecz także z elementów inteligentnych. Nazwiska aresztowanych na razie trzymane są w tajemnicy. Do „komitetu akcji” należą podobno także liczni studenci.

Nowa szkoła polska na Warmii

Olsztyn, dnia 13. 6. (Pat). W Giłwach na Warmii otwarto nową szkołę polską. Jest to 13-ta z rzędu polsko-katolicka szkoła na Warmii. Otwarcie nowej szkoły odbiło się radosnym echem wśród społeczeństwa polskiego w Prusach Wschodnich.

sprzeniewierzenie pieniędzy z losów loterii fantowej urządzanej niedawno przez jedno z niemieckich stowarzyszeń dobroczynnych na rzecz biednych obywateli niemieckich gminy toruńskiej.

Powyższe fakty, które wywołały w

gminie niemieckiej Torunia dużą konsternację wskazują na to, że w kołach niemieckich pomorskiej źle się dzieje, a zbyt lekkomyślnie sprawy społeczne oddaje się w ręce ludzi o niezbyt czystych rękach.

Święto sportu i gotowości obronnej młodzieży w Spale

Spała, 13. 6. (PAT.). W dniu wczorajszym w letniej rezydencji p. Prezydenta Rzplitej w Spale rozpoczęło się 3-dniowe ogólnopolskie święto P. W. W. F. i sportu.

Do obozów rozbitych w Spale i okolicy zjechało ogółem z całej Polski około 12.000 zawodników i zawodniczek z pośród hufców młodzieży szkolnej organizacji P. W.

Wczoraj rozpoczęły się ćwiczenia oddziałów

i stowarzyszeń P. W.

O godz. 9,30 przybył na teren ćwiczeń p. Prezydent Rzplitej w towarzystwie dowódcy O. K. IV. oraz swej świty, gdzie był obecny do końca ćwiczeń i interesował się żywo ich przebiegiem. O godz. 12-tej p. Prezydent Rzeczypospolitej żegnany entuzjastycznymi okrzykami zbranej młodzieży odjechał do pałacu.

Paryż i Verdun bohaterским pułkom piechoty polskiej

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Wczoraj przybyli do Warszawy 2 wiceprezycenci miasta Paryża Contentot i Raymond Laurent w towarzystwie sekretarza Bessona, którzy dziś udają się do Równego na doroczną uroczystość pułkowa 44 i 45 pułku strzelców kresowych. Wiceprezycenci Paryża przywieźli z sobą 2 sztandary, jeden Paryża, drugi Verdunu, które w imieniu tych miast wręcą pułkom. Pułki te w

czasie wojny światowej wchodziły w skład 1 dywizji strzelców polskich, walcząc w szeregach armii francuskiej.

Święta pułkowe tych pułków w roku bież. będą nosiły charakter uroczysty i będą nawiązywać do momentu historycznego w dn. 22 czerwca 1918 r., kiedy na polach Brienne — le Chateau ówczesny prezydent Republiki Francuskiej, wręczył im pierwsze sztandary pułkowe.

Gen. Górecki

honorowym obywatelem miasta Saint-Etienne

Saint Etienne, 13. 6. (Pat). General Roman Górecki — prezes Federacji Polskich Związków Obr. Ojcz. przybył onegdaj w południe z Lionu do Saint Etienne. Po powitaniu odbyło się przyjęcie na cześć generała Góreckiego, urządzone przez kolonję polską. O godz. 5 popoł. udano się pochodem na cmentarz, gdzie generał Górecki złożył wieniec pod pomnikiem poległych Francuzów oraz na grobie pochowanego tam zasłużonego w dziejach miasta Saint Etienne powstańca 1863 r. Królikowskiego.

Po manifestacji na cmentarzu odbyło się przyjęcie generała Góreckiego na ratuszu przez radę miejską. Po przemówieniach burmistrz miasta, były minister Durafour

WRĘCZYŁ GENERALOWI GÓRECKIEMU WIELKI ZŁOTY MEDAL JAKO SYMBOL HONOROWEGO OBYWATELSTWA MIASTA SAINT ETIENNE.

Wieczorem odbył się wyjazd na cześć generała Góreckiego przez miasto bankiet, po którym nastąpił wielki wiec, zorganizowany przez miejscowe zrzeszenia byłych kombatanów francuskich. Na wiecu tym generał Górecki wygłosił odczyt o sytuacji gospodarczej Polski, ilustrowany wyświetleniem kilku filmów.

Po wiecu generał Górecki odjechał samochodem do Lionu, a stamtąd do Paryża, gdzie ma wziąć udział w szeregu narad gospodarczych.

Tajemnica rogiatki warszawskiej Krwawe zajście o północy

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Wczoraj o północy na jednej z rogiatek warszawskich rozegrało się krwawe zajście. Samochodem w stronę Okęcia jechał obywatel ziemski Tadeusz Głogowski. W pewnym miejscu droga była zatarasowana przez samochód prywatny. Głogowski zwrócił

się do policjanta z prośbą, żeby usunął przeszkodę. Wówczas nagle wyskoczył z tego samochodu administrator Zakładów Skody, obywatel czeski Kabat, wyjął z kieszeni rewolwer i strzelił do Głogowskiego, raniąc go w szyję. poczem wsiadł do samochodu i odjechał do miasta.

Jak się okazało, Kabat i Głogowski znali się od dawna. Ostatnio wybuchły między nimi nieporozumienia, które skończyły się przysłaniem świadków Kabatowi przez Głogowskiego. Kabat świadków nie przyjął. Tło całej sprawy jest bardzo tajemnicze.

Rada Ministrów

Warszawa, 13. 6. (Pat). W piątek, dnia 12 bm. odbyło się pod przewodnictwem p. premiera Aleksandra Prystora posiedzenie Rady Ministrów. Na posiedzeniu tem Rada Ministrów uchwaliła projekt nowelizacji ustawy z dn. 22 lipca 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem na obszarze Rzplitej i nowy statut organizacji Ministerstwa Poczty i Telegr. oraz powzięła szereg uchwał, upoważniających wojewodę śląskiego do przedłożenia Sejmowi śląskiemu projektu ustawy o rozciągnięciu na obszar województwa śląskiego mocy obowiązującej rozporządzenia p. Prezydenta Rzplitej o prawie przemysłowym, o prawie górniczym, o izbach przemysłowych, o wystawach i targach gospodarczych.

Pozatem pp. ministrowie przedstawili dotychczasowy wynik prac nad usprawnieniem administracji, przeprowadzonych we wszystkich resortach, a stwarzających podstawę dla dalszych koniecznych oszczędności budżetowych.

Kto będzie wiceministrem spraw wojskowych

Decyzja w rękach Marszałka (o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Stołeczna prasa popołudniowa podaje nowe pogłoski o możliwości objęcia stanowiska pierwszego wiceministra spraw wojskowych przez gen. Składkowskiego, obecnego ministra spr. wewn. W razie przejścia do Ministerstwa spraw wojsk. ministerstwo spraw wewnętrznych objąłby wicepremier Pieracki. Lecz wszystko to zależy od decyzji Marszałka Piłsudskiego, który po ukończeniu gry wojennej bawi jeszcze w Wilnie.

Awansów 1-go lipca nie będzie

(o) Warszawa, 13. 6. (Tel. wł.). Dowiadujemy się, że odbywające się corocznie w dniu 1 lipca przyznawanie wyższych szczebli funkcjonariuszom państwowym i zawodowym wojskowym zostanie w roku bieżącym przesunięte na termin późniejszy.

Odroczenie terminu tego ma charakter tylko czasowy i spowodowane zostało koniecznością zastosowania w obecnej chwili jak najdalej idących oszczędności.

Waza sewrska dla mistrza Paderewskiego

Paryż, 13. 6. (Pat). Wczoraj po południu miało się odbyć zorganizowane przez ministra oświaty przyjęcie, na którym podsekretarz stanu sztuk pięknych wręczył mistrzowi Paderewskiemu w imieniu rządu francuskiego cenną wazę z porcelany sewrskiej. Wobec nagłego wyjazdu Paderewskiego do Szwajcarii, dar ten został złożony na ręce ambasadora Chłapowskiego.

S. p. prof. Biernacki

Poznań, 13. 6. (PAT.). Wczoraj w nocy zmarł nagle na udar serca profesor uniwersytetu poznańskiego dr. Stanisław Biernacki.

Spór między Watykanem a faszyzmem

Zaogniony dziś zatarg między Watykanem a rządem faszystowskim który przybrał groźne rozmiary bierze swój początek od chwili podpisania paktów laterańskich i ma zasadnicze podłoże, tj. od chwili, gdy rząd faszystowski w dn. 11 lutego 1929 powołał do życia suwerenne państwo kościelne, nawiązując jednocześnie stosunki dyplomatyczne z Watykanem i kładąc kres stanowi nieporozumień, trwającym od r. 1870-go między państwem włoskim i papieskim.

Mussolini już w r. 1921 przed objęciem władzy wypowiedział się o kwestji watykańskiej z właściwą sobie wyrazistością.

„Stwierdzam, że tradycję łacińską i imperjalną Rzymu reprezentuje dzisiaj katolicyzm. Jeżeli, jak mówił historyk Memmsen przed dwudziestu pięciu czy trzydziestu laty, nie można pozostawać w Rzymie bez idei uniwersalnej, to sądzę i stwierdzam, że jedyną ideą uniwersalną, istniejącą dzisiaj w Rzymie, jest ta, która promieniuje z Watykanu. Gdy słyszę o tworzeniu się kościołów narodowych, jestem wysoce zaniepokojony, ponieważ myślę, że istnieje miliony i miliony ludzi, którzy przestają spoglądać w stronę Italii i Rzymu. Z tego powodu ryzykuję twierdzenie i myślę, że jeśli Watykan wyrzeknie się ostatecznie niazań o władzy świeckiej, — a sądzę, że jest on już na tej drodze. — Italia powinna dostarczyć mu pomocy materialnej, środków pomocniczych, jakimi rozporządza władza świecka dla szkół, kościołów, szpitali i t. p. Rozwój bowiem katolicyzmu w świecie, zwiększenie czysto cywilizacyjnej rzeszy ludzi, zwracających z wszystkich stron świata wzrok ku Rzymowi, stanowi również interes i przedmiot dumy dla nas, którzy jesteśmy Włochami”.

Sens tego autorytatywnego wyjaśnienia wskazuje wyraźnie, iż t. zw. kwestja watykańska rozpatrywana jest przez kierownika polityki włoskiej jako instrument realizacji czysto świeckich, ambitnych aspiracji narodowych faszyzmu. Zadaniem zaś układu, przywracającego państwo kościelne, było wzmocnienie tego instrumentu, pod warunkiem, że nie będzie on dążył do istotnej samodzielności.

Jeśli chodzi o materialną stronę kwestji, istotnie ze strony Watykanu nie istniały tendencje do przekroczenia symbolicznych granic suwerenności państwowej. Grały tu niewątpliwie rolę doświadczenia historyczne i względ na panującego powszechnie ducha demokracji, stawiący suwerena pod kontrolę poddanych, czego nie dopuszcza autorytet papieża. Wielce znamienne powiedzenie jednego z członków Świętego Kolegium: „Zgoda nie pragnęlibyśmy być zmuszeni do zajęcia się np. strajkiem tramwajarzy”, — doskonale oświetla przyczyny minimalizmu Watykanu w dziedzinie aspiracji terytorjalnych dla państwa kościelnego. Po podpisaniu traktatu, restytuującego państwo Watykańskie. Papież lał publicznie wyraz zadowolenia ze szczupłości jego materialnej podstawy.

„Sądzimy — powiedział Pius XI dn. 11 lutego 1929, — że w zasadzie zapatrujemy się na tę sprawę ze stanowiska św. Franciszka: tyle tylko ciała, ile wystarczy dla utrzymania związku z duszą”. Tu zatem, w dziedzinie materialnej strony zagadnienia, porozumienie nie było trudne. Natomiast jego strona duchowa, zawierająca najistotniejsze interesy Kościoła, jest terenem nieustannych tarć i konfliktów.

Dla faszystowskich Włoch ważny był czyn polityczny — utworzenie państwa Watykańskiego. Dla Watykanu znacznie poważniejsze znaczenie posiadała konkordat z Włochami, uzyskanie wpływu na wychowanie, na życie duchowe narodu. Jeszcze w roku 1928 papież z całym naciskiem występuje przeciw ujawnionej wyraźnie przez państwo faszystowskie „tendencji zmonopolizowania wychowania młodzieży, nie tylko pod względem fizycznym, ale i moralnym i duchowym”, — i postawił twarde warunki jednoczesnego podpisania traktatu, ustanawiającego państwo Watykańskie z konkordatem, by niema! niezwo-

cznie po osiągnięciu tego celu, w odpowiedzi na mowę Il Duce, osłabiające to „junctim”, oświadczyć: — „Traktat i Konkordat według swej litery i ducha, jak również w myśl wyraźnych, ustnych i pisemnych wyjaśnień, stanowią konieczne uzupełnienie wzajemne i oba są nie rozdzielnie i nierozdzielnie połączone. Oby się nie zdarzyło, że ponieważ razem będą stać, również razem musiałyby paść nawet gdyby w konsekwencji tego miała paść Citta del Vaticano ze swoim państwem”.

Z ust Głowy Kościoła nie mogły paść bardziej stanowcze i mocne słowa dla wyrażenia wagi, jaką przywiązuje Watykan do wpływu na życie narodu włoskiego, a zwłaszcza na wychowanie młodzieży, dostarczonego Kościołowi przez konkordat.

Rząd polski zaprotestował w Berlinie

przeciw antypolskim demonstracjom Stahlhelmu

Nota, którą wręczył poseł Alfred Wysocki w niemieckim urzędzie spraw zagranicznych zawiera protest przeciw demonstracjom Stahlhelmu we Wrocławiu, skierowanym przeciw Polsce. W nocie tej rząd Polski wskazuje, że decyzja Rady Ligi Narodów powzięta w styczniu r. b. wyraźnie nakazała zarówno Polsce jak i Niemcom unikanie wszelkich wystąpień, któreby mogły stać się przyczyną zadrażnień w stosunkach polsko-niemieckich.

Tymczasem — jak stwierdza nota — Stahlhelm we Wrocławiu urządził manifestację o charakterze wybitnie antypolskim. Wszystkie dane wskazują na to, że Stahlhelm cieszy się poparciem niemieckich czynników oficjalnych.

W zakończeniu noty rząd polski zwraca uwagę rządu niemieckiego na możliwość niebezpiecznych następstw, jakie tego rodzaju działalność pociągnąć może dla dalszego rozwoju stosunków polsko-niemieckich.

Z drugiej jednak strony z niemniejszą stanowczością podkreśla się dążenie do ograniczenia tego wpływu. W głosnej mowie z dnia 13 maja 1929 Mussolini wyraźnie rozdziela kwestje: 1) suwerenności państwa Watykańskiego i 2) stosunku kościoła do państwa. W pierwszym razie suwerenność uznaje, w drugim stanowczo odmawia jej Kościołowi. W szczególności, gdy chodzi o wychowanie, — ustrój faszystowski nie zręka się bynajmniej monopolu. W złożonym parlamentowi uzasadnieniu paktów laterańskich powiedziano wyraźnie: — „O ile chodzi o wykształcenie publiczne, nie przynano żadnej ingerencji władzom duchownym odnośnie nauczania w szkołach państwowych... Żadnego prawa nadzoru władz duchownych, nawet w zakresie ograniczonym

nie przyjęto, o ile chodzi o naukę religji”. Mussolini posuwa się jeszcze dalej i oświadcza wręcz:

— „Inny ustrój, ustrój demoliberalny, może za pozytywne uważać zręczenie się wychowania młodych generacji. My nigdy. Pod tym względem nie znamy ustępstw. Naszym musi być wykształcenie. Dzieci winny być wychowane w naszej wierze religijnej, lecz musimy uzupełnić to wychowanie, musimy dodać tej młodzieży poczucia męskości, siły, zaborczości...”

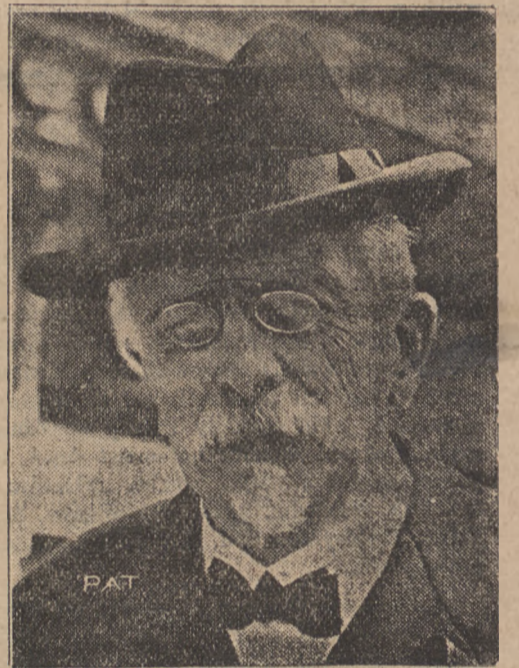
Papież natychmiast podejmie wyzwanie i stając na gruncie ideologii katolickiej, wypowie słowa głębokiej przestrogi: — „Nie powiemy, że celem spełnienia zadania wychowawczego jest koniecznym, wskazanym odpowiednim, by państwo wychowywało zaborców, wychowywało dla zaborców. Cokolwiek będzie się czyniło w jednym państwie, z konieczności nastąpi i w innych. A cóż się stanie, jeżeli wszystkie państwa będą wychowywać z myślą o zaborach? Czyż tym sposobem przyczyni się do ogólnego uspokojenia?”

Lecz Mussolini nie ustępuje z raz zajętego stanowiska i tego samego dnia odpowiada papieżowi pochwałą wychowania wojennego, wywołując ostrzeżenie, wyrażone w liście Piusa XI do kardynała Gaspariego z dnia 30 maja, formułującym, iż państwo faszystowskie tylko wówczas uznane będzie za katolickie, jeśli „w swoich ideałach i doktrynach, jak również w praktycznym postępowaniu nie będzie się niczego dopuszczało, co by nie było do pogodzenia z nauką i praktyką katolicką”.

Oto, jak ostro się toczy, jak głęboko sięga, spór, ba! nawet walka, o rząd dusz Kościoła w nim swego udziału, a nawet prymatu, — ustrój faszystowski uważa go za swój wyłączny monopol.

Represje, zastosowane przez rząd włoski i zatwierdzone przez dyrektorjat partji faszystowskiej względem Akcji Katolickiej, są tylko fragmentem tej zasadniczej walki. Takie lub inne zakończenie rozgorzałego na tem tle konfliktu nie zlikwiduje dystansu zasadniczych przeciwności — walka niewątpliwie potoczy się dalej, zmieniając tylko formy.

Nowy premier Belgji.

Minister Renkin, który utworzył nowy gabinet belgijski.

Ku naprawie ustawodawstwa gospodarczego

Przedwstępne prace i zarządzenia

Czynnik miarodajne zmierzają do reformowania obecnego ustawodawstwa gospodarczego. Równolegle do wszczętej w porozumieniu z Rządem akcji w kierunku opracowania projektu reformy ustawodawstwa podatkowego przez sekcję podatkową B. B. W. R. w tonie Rządu omawiana jest konieczność wszczęcia prac nad reformą całego naszego ustawodawstwa gospodarczego, a więc podatkowego, socjalnego i t. d.

Ostatnio premier Prystor przesłał do poszczególnych ministerstw okólnik, w którym wzywa do rozpoczęcia prac nad rewizją poszczególnych działów ustawodawstwa gospodarczego. Okólnik zaznacza, iż mimo obecnego kryzysu gospodarczego i powstających stąd

trudności natychmiastowej realizacji rewizji ustawodawstwa gospodarczego w całej rozciągłości (np. reforma podatkowa) — należy jednak wszcząć prace nad zasadami tej rewizji, aby można było ją przeprowadzać stopniowo, w miarę poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej.

Okólnik porusza m. in. również niezmiernie ważną dla całego życia gospodarczego sprawę obciążeń socjalnych, których reforma jest, jak wiadomo, Naczelnym postulatem najszerszych sfer przemysłowych i handlowych.

Prace w kierunku reformy ustawodawstwa gospodarczego mają podjąć wszystkie zainteresowane resorty.

Manifestacja w Paryżu na rzecz Polski

Orla białego zamiary są czyste

Komitet bałtycki w Paryżu w salach klubu międzysojuszniczego wydał śniadanie na cześć Polski. Przybyło przeszło sto osób ze świata dypl., pol., nauk. i wojsk. m. in. ambasador Jules Cambon, postowie: duński — Bernhoff, szwedzki — D'Erensward, estoński — Pusta, lotewski — Schumans, fiński — Holma, norweski — Colbau, ambasador Noutens, prezes stowarzyszenia France-Pologne, senatorowie Marand i Honorat, Lemery i Menier oraz hr. Cornudet, deputowani Soulier, Lorin, Piaguy du Ponet, generalowie: Le Rond, Nolle, Niescel, Azan, generał Roman-Górecki, członkowie instytutu francuskiego i szereg innych wybitnych osobistości.

Pierwszy przemówił ambasador Cambon, który w czasie konferencji warszawskiej przewodniczył komisjom do spraw Polski. Głęboko

ko wzruszony wyraził radość, jaką odczuwa, mając przy swym boku ambasadora odrodzonej Polski, do której odbudowania mógł się przyczynić. Były narody, które, aczkolwiek wykreślone z mapy Europy — oświadczył mówca — nie przestawały żyć i po wojnie odzyskały swą niepodległość. Jeśli mogą dać im radę, a wiek mój sędziwy pozwala mi na to, to życzę im, aby pozostawały ze sobą w ścisłej łączności. Wilki, które je niegdyś rozszarpały, żyją ciągle. Jeśli narody się nie będą mieć na baczności i wzajemnie wspierać, łącząc się dla obrony swej niepodległości, to mogą paść ofiarą żarłoczności swych sąsiadów.

Z kolei przemawiał członek instytutu francuskiego Gautier, który wykazał naturalną konieczność posiadania przez Polskę dostępu do morza. Podkreślił on słuszność polityki, jaką

prowadzi Polska, dążąc do utworzenia z państwami bałtyckimi stałego bloku. Orzeł biały, którego zamiary są tak czyste, jak niepokalanej białości jego skrzydła, może się tylko przyczynić wraz ze swymi sąsiadami do pokrzyżowania zakusów orla czarnego i czerwonego, gdyby szkodniki te nosiły się z zamiarami niebezpiecznymi dla pokoju.

Następnie prof. Dembiński, członek Akademji Umiejętności, zaprosił obecnych do wzięcia udziału w międzynarodowym kongresie historyków, który odbędzie się w Warszawie.

Ostatni przemawiał ambasador Chlapowski, który podziękował organizatorom tej manifestacji oraz przedmówcom i wyraził specjalne uznanie ambasadorowi Cambonowi.

Nieprawdziwe pogłoski

Od kilku dni w prasie ukazują się notatki o mającej rzekomo nastąpić w najbliższych dniach zmianie na stanowisku prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego. Na miejsce prezesa dr. Romana Góreckiego ma być powołany, wedle tej pogłoski, b. minister skarbu Ignacy Matyszewski.

Ze strony miarodajnej donoszą, że pogłoska ta jest nieprawdziwa, tak samo, jak nieprawdziwą była pogłoska, która krążyła w ubiegłym tygodniu o mającym nastąpić ustąpieniu p. prezesa Góreckiego z Banku Gospodarstwa Krajowego.

Odpowiedź Francji

Il Giornale d'Italia w koresp. z Paryża donosi, że Francja w odpowiedzi na spuszczenie na wodę krążownika „Deutschland” zamierza powrócić do budowy wielkich pancerników, choć po wojnie budowała tylko małe; małe bowiem nie mogłyby się przeciwstawić krążownikowi niemieckiemu. Dziennik jest zdania, że — ze względu na małą pojemność portów francuskich oraz ze względu na najbliższą konferencję rozbrojeniową — Francja ograniczy się jednak do budowy okrętów średnich, nie przekraczających 23 tys. tonn pojemności.

Projekt nowej linii kolejowej

P. minister komunikacji inż. Kühn wyjechał w podróż inspekcyjną na linię Warszawa — Nasielsk — Sierpc i kolejka wąskotorowa Sierpc — Rypin. W czasie tej podróży p. minister zapozna się ze stanem trasy i robót na odcinku rozpoczętej w 1919 r. budowy kolei Sierpc — Płock. Budowa tej linii została zamieszana w 1920 r.

Odcinek Sierpc — Płock jest częścią wielkiej projektowanej linii, która ma prowadzić z Kutna przez Płock — Sierpc — Brodnica do granicy póln. zachodniej.

Okręt „Pułaski” nie uległ katastrofie

Jedna z agencji telegraficznych doniosła w depeszy z Gdańska, jakoby okręt „Pułaski” uległ na morzu poważnemu uszkodzeniu z powodu zderzenia się z innym statkiem, oraz jakoby w związku z tem do Kopenhagi wysłano okręt „Polonia” dla zabrania na pokład pasażerów uszkodzonego okrętu.

Zarząd linii Gdynia — Ameryka prosi nas o stwierdzenie, że okręt „Pułaski” nie poniósł żadnych uszkodzeń, oraz, że zgodnie z rozkładem jazdy wyruszył z Kopenhagi do Nowego Jorku, okręt „Polonia” zaś nadal przebywa w porcie gdyni, skąd dopiero w dniu 15-ym b. m. wypłynie do New Yorku.

Wobec tego zaniepokojenie, jakie ogarnęło rodziny pasażerów okrętu „Pułaski” jest bezpodstawne.

Wkłady oszczędnościowe w PKO.

Miesiąc maj przynosi P. K. O. dalszy wzrost wkładów oszczędnościowych i liczby oszczędzających w tej instytucji.

Wkłady na książeczki oszczędnościowe P. K. O. wzrosły w ciągu m-ca maja b. r. o dalszych 10 milionów zł. i wynosiły na dzień 31-go maja 1931 r. kwotę zł. 270.977.051,64, zaś łącznie z wkładami pochodzącymi z waloryzacji wkładów markowych — globalną kwotę złotych to przeszło 10 proc.

Liczba czynnych książeczek oszczędnościowych P. K. O. wzrosła w ciągu miesiąca sprawozdawczego o 10.694 książeczki i wynosiła na koniec m-ca maja b. r. 640.782 książeczki, zaś łącznie z książeczkami pochodzącymi z waloryzacji — 682.934 książeczki.

Dalszy spadek bezrobocia

Według danych Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, liczba bezrobotnych w Polsce w dniu 6 b. m. wynosiła 313.269 osób, co w porównaniu ze stanem z poprzedniego tygodnia (30 maja b. r.) wykazuje spadek bezrobocia o 6.840 osób.

Liczba bezrobotnych w ważniejszych ośrodkach przedstawia się według danych z dnia 6 b. m. następująco: Warszawa-miasto 18.671, (spadek w ciągu tygodnia o 761 bezrobotnych), Warszawa-okręg ziemski 9.483 (— 332), Łódź-miasto 30.042 (plus 962), Łódź-okręg 11.772 (— 119), Śląsk 62.751 (— 134), Sosnowiec 21.486 (— 128), Poznań 13.629 (— 1.113), Częstochowa 11.450 (— 173) itd.

Pojedynek Francji z Niemcami

Dlaczego Briand zmienia kurs polityki — Niemcy zarabiając miliony na Francji, chcą ją zrujnować

„Matin” we wstępnym artykule z 8 b. m. publikuje w porządku chronologicznym listy pożyczek udzielonych przez Francję poszczególnym państwom:

1923 Belgja 6½% — 400 milj., 1923 Austryja 6½% 170 milj., 1923 Bułgaria 6½% — 40 milj., 1924 Węgry 6½% — 96 milj., 1924 Niemcy (Daves) 7% 375 milj., 1925 Węgry 6% — 60 milj., 1927 Polska (stabil.) 7% — 50 milj., 1928 Bułgaria (stabil.) 7½% — 130 milj., 1929 Rumunja (stabil.) 7% — 560 milj., 1930 Niemcy (Young) 5½% — 2.155 milj., 1930 Finlandja 5% — 300 milj., 1930 Polska 7% — 25 milj., 1931 Rumunja 7½% 575 milj.,

1931 Jugosławia 7% — 675 milj., 1931 Polska 6½% — 400 milj.

Razem udzieliła Francja przeszło 6 miliardów pożyczek. Z tego zaś — około 5 miliardów od roku 1928 tj. od chwili stabilizacji franka.

Natomiast na eksporcie swych kapitałów Francja straciła w przeciągu połowy stulecia przeszło 100 miliardów.

OBLIGACJE NIEMIECKIE SPADAJĄ.

Jeśli chodzi o pożyczkę udzieloną Niemcom wedle planu Younga to znaczny o dokładną cyfrę 2.156.749.618 franków to została ona udzie-

lona zaledwie przed rokiem, tj. w r. 1930. — Obligacje niemieckie były wówczas notowane po 982 franki 50 cent. W tych dniach spadły na 765 fr. Każdy z subskrybentów traci więc przeszło 20%. Ile razy Niemcy mówią o ruinie planu Younga to obligacje te zwane obligacjami Younga spadają. Czy Niemcy obrażają sobie — zapytuje na zakończenie „Matin”, że zachęcają w ten sposób kapitały zagraniczne do lokowania się we Francji?

Ludwik Forest na łamach tego pisma podaje niemiernie ciekawe cyfry tyczące się niemieckiego handlu zagranicznego.

„Nie tylko pożyczaliśmy Niemcom pieniądze ale od stycznia do kwietnia zakupiliśmy od nich za blisko 1.700.000.000 frank. towarów; sprzedaliśmy zaś tylko za 800 milionów.

NA MILJONACH FRANCA TRACI MILJARDY.

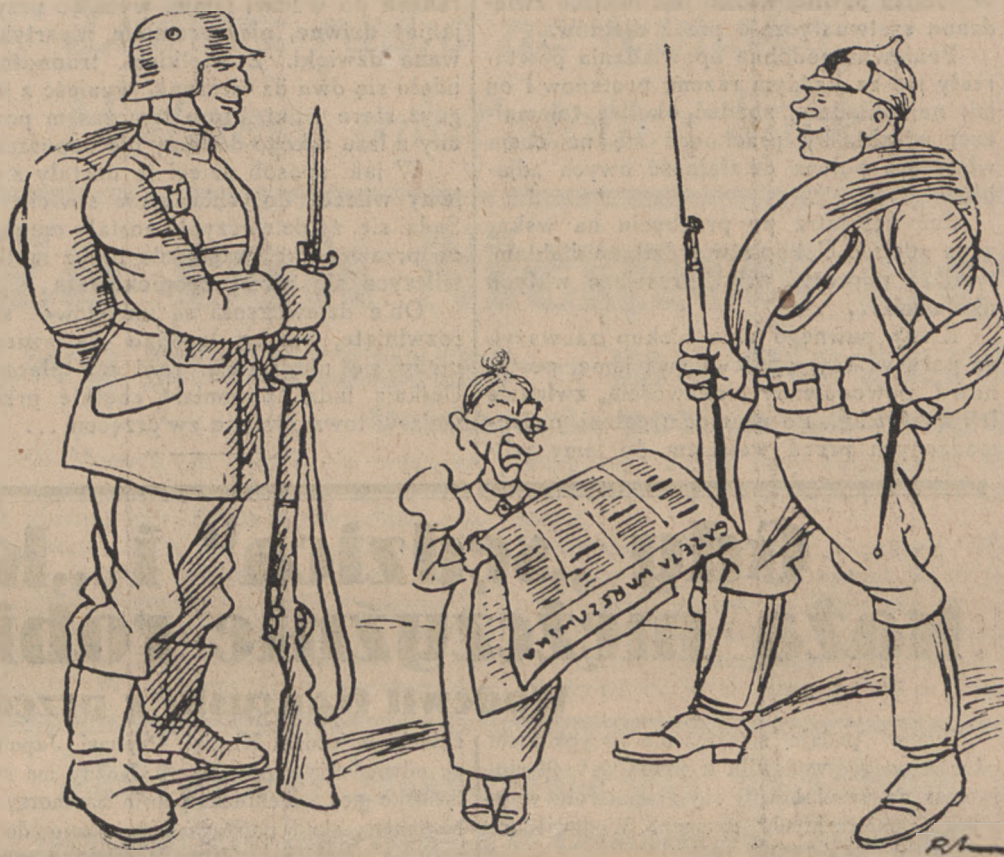
W przeciągu 4 miesięcy Niemcy zarobili na nas około 9 milionów franków. Z roku na rok zyski ich wzrastają. A w odpowiedzi na nasz liberalizm ekonomiczny pobrzękują oficjalnie pałaszami na zjeździe Stahlhelmowców!

Handel zagraniczny Niemiec rozwija się naszym kosztem. Na milionach tracimy miljardy!

BRIAND ZMIENIA KIERUNEK.

Druzgocąca wymowa tych cyfr aż nadto jasno tłumaczy zasadniczy zwrot w pacyfistycznych dotychczasowych pociągnięciach Brianda, który w myśl tradycyjnego przysłowia: „Bliższa koszula ciała” ratując tak własną tekę i jak i obligacje francuskie oświadcza bezapelacyjnie w parlamencie francuskim: NIE MOŻE BYĆ NAWET MOWY O REWIZJI PLANU YOUNGA teni więcej, że w Izbie deputowanych toczy się obecnie dyskusja w sprawie otwierania lub też anulowania kredytów na rok budżetowy 1930-31. Sprawozdawca generalny Lamoureux podkreślał konieczność zerwania z dotychczasową polityką zbytniej hojności w zakresie wydatków dodatkowych, co właśnie spowodowało ogromny deficyt budżetowy w sumie dwóch miliardów 61 milionów fr., co stanowi największy ze wszystkich deficytów, jakie kiedykolwiek notowano we Francji.

Z icki kargkaturz sły

Ciocia Endecja: — Głównie niebezpieczeństwo grozi Polsce ze strony Sanacji.

Są Polacy, którzy ułatwiają sami gospodarczy „Drang nach Osten”

Polskie lokaty w niemieckich bankach na Pomorzu

Od jednego z przyjaciół naszego pisma otrzymujemy następujący list alarmujący opinię publiczną szkodliwą akcją pewnych jednostek z spośród polskiego społeczeństwa:

„Szanowny Panie Redaktorze! Mając dość duży kontakt z życiem gospodarczym i zmuszony ze względu na mą klientelę częściowo niemiecką do utrzymywania stosunków finansowych również z instytucjami i bankami niemieckimi na Pomorzu, muszę stwierdzić z ogromnym zdumieniem, że istnieją na Pomorzu, w Toruniu,

Grudziądzu i t. d. Polacy, którzy swoje kapitały zamiast umieszczać w bankach polskich, lokują w bankach niemieckich, do których odnoszą się — rzecz dziwna — z większym zaufaniem, niż do polskich instytucji finansowych.

Czytając artykuł Panów p. t. „Gospodarczy „Drang nach Osten” a banki Pomorza”, odnoszę wrażenie, że słuszne spostrzeżenia autora tych uwag, nie podkreśliły również i tego momentu, że Polacy sami na tym tak zagrożonym odcinku, zamiast so-

lidarnego popierania własnych instytucji finansowych, dopomagają swymi kapitałami do tego „Drang nach Osten” niemieckich forpoczt gospodarczej i finansowej ekspansji.

Czyby Szan. Panowie nie zwrócili na to w prasie swej i swych tak poczytnych Wydawnictwach na całym Pomorzu — uwagi i gorącym apelem nie przypomnieli obywatelom polskim ich obowiązków wobec własnego kraju.

Z poważaniem

X X.

300 księży na wyspach sołowieckich

przechodzi tortury bolszewickie

Z sowietów nadchodzi wiadomość o śmierci kapłana rosjanina, Aleksandra Aleksiejewa, który przyjął katolickie święcenia kapłańskie na początku prześladowania bolszewickiego. Sp. ks. Aleksiejew kierował przez pewien czas parafią św. Piotra w Odesie, gdzie w r. 1926 odwiedził go Msgr. d'Herbigny, prezydent Papieskiego Instytutu Wschodniego w Rzymie. W r. 1928, po deportowaniu księży katolickich z Kijowa, ks. Aleksiejew otrzymał trudne zadanie zastąpienia ich, lecz już po kilku miesiącach, mimo podeszłego wieku, został aresztowany i wywieziony w okolice Archangielska, skąd od czasu do czasu udawało mu się przestać przyjaciółom kartki pocztowe ze słowami, które zdradzały całkowite poddanie się wol. Bożej i ledwie napomykały o strasznych cierpieniach, powodowanych przez głód, mróz i brutalne postępowanie strazy bolszewickiej.

O śmierci jego dowiedziano się całkiem przypadkowo, dzięki temu, że do Rzymu został obecnie zwrócony polecony list, wysłany pod adresem zmarłego w styczniu r. b. Na liście pocztowe władze sowieckie umieściły notatkę, że adresat nie żyje.

Obecnie w Rosji sowieckiej więzionych jest około 300 księży katolickich, przebywają oni w tzw. „izolacji politycznej” w okolicach Jarosławia, na wyspach Sołowieckich i w innych miejscowościach. Wśród nich znajduje się ks. Biskup Małacki, 72-letni starzec, którego w grudniu r. ub. wywieziono nad jezioro Bajkałskie i z którego w chwili aresztowania zdarto szaty kapłańskie, dostarczone mu przez wiernych.

Wszyscy deportowani księża są narażeni na najokrutniejsze prześladowania, ktorými bolszewicy chcą wymóc na nich apostazję od wiary katolickiej.

Uwagi powyższe brzmią bardzo niepokojąco i muszą obudzić czujną uwagę polskiej opinii publicznej, gdyż łatwo zdać sobie sprawę z tego, jakie szkody gospodarstwu narodowemu i polskiej przynależności ekonomicznej wyrządzamy sami, gdy w okresie kryzysu gospodarczego zamiast popierać własne, polskie instytucje finansowe, napychamy naszymi pieniędzmi kasy banków niemieckich, ułatwiając im ich celową pracę gospodarczą „Drang nach Osten”.

Czyżby to były echa także tak głośno wysuwanych hasel „separatyzmu pomorskiego”? Do tego tematu jeszcze powrócimy.

Naszych zaś Czytelników prosimy o szeregów w poruszanej sprawie, którą jednak zainteresować się winna szersza opinia publiczna!

Pomnik hakatu

Jeden z najpoważniejszych dzienników niemieckich „Königsberger Allgemeine Zeitung” przynosi w numerze z dnia 6-go b. m. wiadomość, iż w miejscowości Mikołajki w Prusach Wschodnich zostanie wkrótce wzniesiony pomnik na uczczenie tego, że podczas plebiscytu nie padł w tej miejscowości ani jeden głos na rzecz Polski.

Zagadki naszego wzrostu

Za 100 lat będziemy więksi

Kwestja wzrostu prawie dla wszystkich ludzi jest bardzo interesująca, gdyż rzadko który człowiek jest zadowolony ze swej wysokości. Nie mówiąc o kobietach niskich wzrostem, a tembardziej o mężczyznach, którzy za wszelką cenę chcieli urosnąć o kilka czy kilkanaście centymetrów, często spotyka się ludzi średniego wzrostu, mających pretensje do świata za to, że nie są wyżsi. Bezspornie istnieją duże różnice między ludźmi pod względem wzrostu, lecz miara człowieka rzadko kiedy przekracza granicę od 121 cm. do 199 cm.

Jako największego człowieka na świecie opisał Panke w r. 1894 Marjanę Weld, 16-letnią dziewczynę, która miała 2,55 cm. wzrostu i 150 kg. wagi. Za najmniejszego człowieka na ziemi uważają Karla Borwila, mającego zaledwie 78 cm. wzrostu, którego opisał Martin w r. 1928.

Przedewszystkiem na uwagę zasługują różnice przeciętnego wzrostu dla różnych narodowości. Uczony badacz francuski Deniker podaje dla Japończyków przeciętny wzrost 158,5 cm., dla Rosjan 164,2 cm., Szwedów — 168, Anglików i Irlandczyków — 171,9, Norwęgów — 172, Szkotów — 174,6. Wrost człowieka w ciągu dnia się zmniejsza, niekiedy dość znacznie, bo o 3 do 5 cm., jeśli się ciężko pracuje fizycznie w pozycji stojącej. W czasie snu człowiek przybiera utracony wzrost. Strata dzienna tłumaczy się spłaszczeniem chrząstek międzykręgowych podczas pracy, które to chrząstki w pozycji leżącej, podczas snu, powracają do swej poprzedniej szerokości.

Kobiety naogół są niższe od mężczyzn. Wzrost ich wynosi około 93 proc. wzrostu mężczyzn. To zjawisko tem się tłumaczy, że kobiety wcześniej dojrzewają, a gruzyły płciowe przez swe hormony oddziałują hamująco na wzrost.

Najważniejszym czynnikiem, od którego wzrost zależy, jest prawo dziedziczności. Praca fizyczna natomiast jest jakby regulatorem wrodzonej zdolności wzrostu. Ćwiczenia fizyczne wysokości człowieka nie mogą zwiększyć. Największy wzrost człowieka przypada na okres dzieciństwa. Ko-

biety rosną mniej więcej do lat 25, mężczyźni do lat 30, jednak od okresu dojrzewania może przybyć zaledwie parę centymetrów wysokości.

W ciągu ostatnich 100 lat przeciętny wzrost ludzi podniósł się dość znacznie. Bolh (Holandia r. 1914) podaje w swej pracy podniesienie się przeciętnego wzro-

stu rekrutów od r. 1850 do 1907 o 12 cm. Martin stwierdza przyrost średniej wysokości mieszkańców Alp o 9,5 cm. Hultkranz (r. 1927) donosi, że Szwedzi w ciągu 75 lat urosli o 7 cm.

Z badań tych wynika wniosek, że cywilizacja zwiększyła dość znacznie długość ciała ludzkiego.

Wilczyca — opiekunka dzieci

Ciekawe odkrycie w wiosce nawiedzonej przez djabłów

O niesamowitem odkryciu donoszą pisma angielskie z Bengalu w Indiach angielskich.

Biskup Nataniel Bentham z Kalkuty, zwiedzając dom sierót w Michapur, słyszał często od przebywających tam dzieci, że w pobliżu pewnej wioski jest miejsce zwiedzone systematycznie przez djabłów.

Ponieważ podobne opowiadania powtarzały się za każdym razem, postanowił on jak najdokładniej zbadać okolice tajemniczej wioski, by przekonać się na czem właściwie polega działalność owych „djabłów”...

Już nazajutrz po przybyciu na wskazane miejsce biskup stwierdził, że djabłami tymi są poprostu wilki, grasujące w tych okolicach...

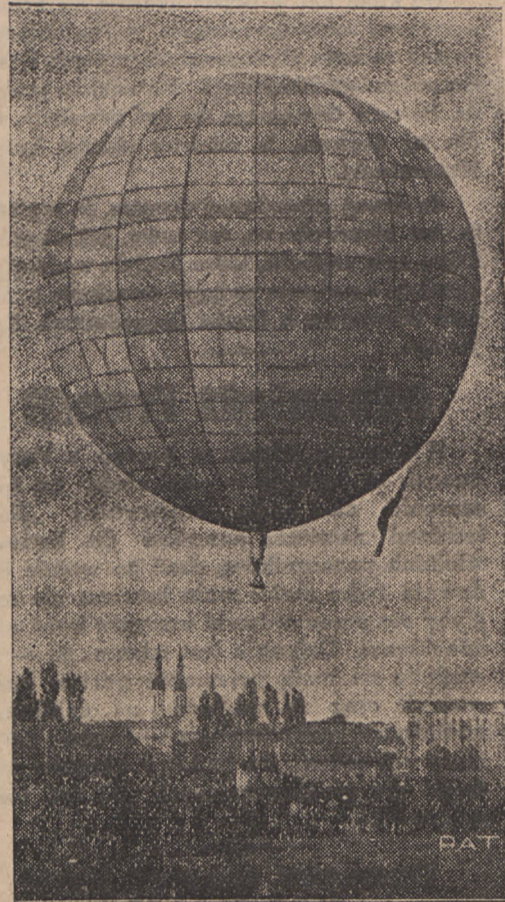
Kiedy pewnego dnia biskup zauważył, że para wilków opuściła swą jamę, postanowił, powodowany ciekawością, zwiedzić ich legowisko. Po usunięciu gałęzi, nagromadzonych przed wejściem do jamy wil-

czej, biskup stanął jak wryty: w głąb jamy ujrzał on wśród śpiących wilcząt dwójce małych dzieci... Dwie dziewczynki, jedna mniej więcej dwuletnia, druga sześcioletnia, bardzo żywe i jak na swój wiek znakomicie rozwinięte, biegały na czworakach po wilczej jamie, wydając przytem jakieś dziwne, niezrozumiałe nieartykułowane dźwięki. Z wielkiem trudnością udało się owe dziewczynki wynieść z jamy, gdyż stare wilki, które tymczasem powróciły z lasu nikogo do jamy nie dopuszczały.

W jaki sposób dzieci te dostały się do jamy wilczej, dotychczas nie stwierdzono. Sądzi się, że dziewczynki zostały opuszczone przez matkę, względnie przez matki, a wilczyca się nimi zaopiekowała...

Obie dziewczynki są umysłowo słabo rozwinięte, bardzo łagodne dla zwierząt, nigdy się nie śmieją, ani nie płaczą... Unikają ludzi, natomiast chętnie przebywają w towarzystwie zwierzęcem...

Tydzień L. O. P. P.

W związku z urządzonym na terenie całego Polski Tygodniem Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej na lotnisku warszawskim odbywa się szereg imprez lotniczych mających na celu zwerbowanie jak największej ilości członków. Na ilustracji widzimy jedną z ostatnich imprez Tygodnia LOPP'u — start balonu wolnego.

Gdy „sędzica“ i „kapralka“ każą mężczyźnie robić pończochy

Wodewil francuski z przed 90 lat

„Temps“ podaje streszczenie przypadkiem odnalezionego wodewilu z przed lat 90-ciu, którym Francuzi bawili się niecierpliwie w owych „zamierzchłych“ czasach. Wodewil ten nosi tytuł: Rok 1841 i 1941.

Treść jego jest następująca: Prawda w postaci uroczej artystki uśpiła mieszkańca Paryża i przeniosła go w przyszłość, która za lat 100 będzie naszą teraźniejszością.

Podobny temat „obrabiał“ i Wells, wprowadzając do niego jednak więcej maszyn. Wodewilista z przed 90 lat maluje Paryż brukowany drogocennym drzewem, latarnie uliczne rozświetlają światło równe blaskom słonecznym, kamienice na bulwarach paryskich rozpościerają swą „babilońską okazałość“.

Po ulicach kursują ekwipaże parowe, koni — niema. Rozlega się dzwonek: to omnibus

chiński odjeżdża. Kirgizi, Papuasi, Japończycy odwiedzają często Paryż. Każdy ma swoje letnisko pod... Pekinem poluje na morsy pod biegunem, skąd powraca pospiesznie do Paryża na premjerę „Triumfu elektryczności“.

„Balony kursują w powietrzu“, atmosferę księżycą zreorganizowano“ i do dobrego tonu należy wyjeżdżać tam na lato, bo wycieczki na antypody mdłe i banalne.

Portjer ustrojony jak szambelan pokazuje mieszkańca do wynajęcia: „Mamy — oświadczają on — apartament za 340 tysięcy franków z remizą na balony, telegrafem elektrycznym, zimmami i gorącymi wentylatorami, windą z kuchni do jadalni, water-closetami à la vanille, oświetleniem błękitnym i białym, słowem z pełnym komfortem...“

Kobiety roku 1941 odgrywają wybitną rolę.

Dykcjonarz Akademii zawiera między innymi wyrazy: „malarka, redaktorka naczelna, saperka, sędzica, kapralka“ itd. Mężczyźni natomiast szyją, gotują i pracują szydełkiem...

Wodewilista z przed 90 lat nie pomylił się zanadto w swych przewidyaniach. Mamy remizy nie na balony wprawdzie lecz na auta, niejeden Francuz posiada willę nie w Peknie, ale w Maroku, mamy aeroplany i radio zamiast „elektrycznego telegrafu“ a zamiast opery „Triumf elektryczności“ słuchamy egzotycznych dźwięków na srebrnym ekranie i choć jeszcze nie wyjeżdżamy na księżyc, świeżo jednak prof. Piccard zwyciężył stratosferę.

Najtrudniej zdaje się będzie zapędzić mężczyznę do garnków i szydełka!

DAJ

1 grosz
na L. O. P. P.

MACIEJ WIERZBIŃSKI.

ATAK SĘPÓW

29) Powieść z r. 1935.

I tak, między innymi, na skrawku polskiej ziemi na Westerplatte zakręlowały kolubryny najcięższego kalibru.

Tego wieczora, gdy dwaj oficerowie zapieni byli w sensacyjnych dokumentach, komandor pil herbatę z siostrą i szefem misji francuskiej w Gdyni, komendantem Périet. Rozmawiali o bojach w Maroku, przybierających groźne rozmiary. Lecz komandor nie zapomniał o oficerach i zwrócił się do siostry:

— Aniu, może zajrzyć do nich. Jeśli skończyli lekturę, poprosić ich do nas.

Rybicki i Kaszotta ukazali się w jadalni, zdumieni ogromem długoletniej roboty wywiadowczej, dokonanej cichaczem, dzięki zabiegom dwóch ludzi. Najwięcej interesowało ich to, co odnosiło się bezpośrednio do marynarki. Więc Rybicki czekał na stosowną chwilę do swobodnej o tem rozmowy. Mianowicie miał na ustach zapytanie, jakim sposobem komandor zdobył dokładne informacje o tem, co działo się w Kilonji i co zamierzała admiralicja niemiecka.

Niebawem przeszli do kancelarii. Towarzyszył im commandant Périet, który nauczył się wcale nieźle po polsku a, lubo o wszystkim poinformowany, zawsze był gotów posłuchać raz jeszcze o tych ogromnej wagi sprawach. Wtedy Rybicki wybuchł:

— Niech pan komandor będzie tak łaskaw i odsłoni tajemnicze źródło swych informacji

z Kilonji. Zrobi to w ministerjum ogromne wrażenie.

—No, powiem ci... bąknął komandor. Jesteście związani słowem i nie potrzebuję mieć przed wami teraz sekretów... Najlepsze źródło informacyjne jest przystępne dla wszystkich... Tak. Dziwi was to? To źródło to publikacje i gazety niemieckie. Niemcy lubią drukować i kto czytywał stale i pilnie ich książki, broszury marynarskie, a nadto ich gazety w Kilonji wychodzące i notował sobie co potrzeba, mógł odmalować sobie doskonały obraz stanu rzeczy, ich poczynań, zamierzeń, intencji. Mógł poznać stan uzbrojenia np. Sachsen'u, stan prac podjętych w roku zeszłym przy kanale Kilońskim i t. p. W moim gabinecie prywatnym widzieliście szafy. Są one pełne wszystkich druków niemieckich, dotyczących floty, a ogłoszonych w ostatnich latach. Otrzymuję je oczywiście nie wprost. W nich znalazłem odpowiedzi na trzy czwarte mych zagadnień. Nawet więcej. Powtórę posiadam informatora, który lada dzień przybędzie do nas z Kilonji, by nie powrócić tam już więcej, a wzbogacić naszą flotę o świetnego bosmana.

Z opowiadania komandora okazało się, że bosman ten służył w marynarce niemieckiej jednocześnie z kapitanem v. Gryffen. Bosman Sztum pochodził z Poznania i po wojnie wstąpił w służbę polską. Po długich poszukiwaniach komandor odnalazł go w zakładzie pyrotechnicznych w Toruniu i namówił go, by wstąpił znów do marynarki niemieckiej. Od niego odbierał komandor bardzo cenne wiadomości o załodze okrętów, o nastrojach wśród majtków i t. d.

A że inteligentny ten marynarz umiał wyciągać wnioski, więc z rozporządzeń, odnoszących się do pewnych statków, odgadł, że

były one przeznaczone do akcji przeciwko Gdyni. Upewniły go w tem drobne, bagatelne innowacje na tych statkach oraz szczególne zainteresowanie się nimi ze strony komendy.

Bosman Sztum przeszedł samego siebie. Wyczuł bowiem, wywahał kto w tej flotylce obejmie naczelne stanowisko. Nic dziwnego przeto, że Rybicki i Kaszotta nie mogli wyjść ze zdumienia nad temi odkryciami.

Gdy komandor, zaspokoiwszy ich ciekawość, chciał ich odesłać do domu, Rybicki ozwał się:

— Pan komandor pozwoli mi jeszcze jedno pytanie. Po przeczytaniu tych dokumentów nie ulega żadnej wątpliwości, że Niemcy kończą przygotowania do ataku. Zdaje się, jakby ten atak miał nastąpić jutro, a przyznam się, że nie rozumiem co skłania ich koniecznie do ostatecznej akcji, jeśli, jak sądzą, mogą zdobyć Pomorze, odzyskać Gdańsk i to wybrzeże drogą pokojową...

— Comment? Par quels moyens? — wtrącił komendant Périet, wpatrzony w Rybickiego jak w tuza.

— Dr. Niegrodzki sądzi, że chociażby plebiscyt nie wypadł całkiem po myśli Berlina przeprowadzi on w Lidze Narodów swój cel i Pomorze zamieni się w autonomiczną, buforową jednostkę, nominalnie od Polski zależną. A skoro to nastąpi, na pierwszym sejmie pomorskim, niemieccy posłowie pomorscy tego sejmku (powiększeni liczebnie przez posłów z Gdańska oraz groźbą lub łapówką zjedanych posłów polskich) proklamować będą połączenie tej buforowej ziemi z Niemcami. Temu zaś Europa nie zapobiegnie... Więc po cóż wojna o Pomorze?

(Ciąg dalszy nastąpi).

„Skrzynia pisma św. i młot odszczepieńców“ W 700-letnią rocznicę św. Antoniego

Mrok bocznej nawy kościoła rozświetla migotliwy płomyk: to pała się świeca przed figurą świętego Antoniego... świece, codziennie Mu wraz z błagalną modlitwą znoszone przez czciciele..

Od 700 lat w każdym katolickim kościele na całym świecie ujrzyć taki skro-

Św. Antoni Padewski.

mny, płonącymi świecami rozjaśniony, ołtarzyk z obrazem czy figurą Świętego, z Dzieciątkiem Bożym na ręku, odzianego w brunatny habit Synów Biedaczyny, z Assyżu, którzy „poślubili ubóstwo!

Obok ołtarza skarbonka z napisem: „chleb dla głodnych“, od stóp ołtarza płynie pod strop gotycki świątyni szept żarliwej modlitwy...

Modlą się starcy, kobiety i dzieci, mężczyźni w sile wieku i młodzież wiośniana... ubodzy i bogaci... maluczy, co najwinnie i rzewnie powierzają swe troski dobremu Przyjacielowi, by wstał się za nimi do Boga, i uczeni co pojęli mądrość najwyższą — ukorzenie umysłu przed ewangeliczną prostotą...

Od 700 lat rozważają życie ubożego Braciszka, który na widok nędzy wznosił ręce w modlitwie ku niebiosom a głosem, pełnym miłosierdzia odwoływał się do szlachetnych uczuć człowieka błagając o litość, o chleb dla głodnych w imię Chrystusa... Od wieków zsyła Bóg ludzi Kości Świętych — dobrych przyjaciół — pośredników, i żywe wzory, wcielające ideały chrześcijańskie, które z ogniskowu je wszystkie w Sobie Bóg — Człowiek — Chrystus sam, Żywym wzorem miłosierdzia, był ten szczególnie czczony i kochany przez cały katolicki świat Brat Antoni, którego czynem była nieubłagana walka ze sobą, miłość do Boga i niewyczerpane poświęcenie dla bliźnich

Hiszpan rodem, w słonecznej Italji starej Padwie potęgą swej wymowy i świętością nawracał tysiące zbłąkanych.

Dla mądrości swej „Skrzynia Pisma św. i młot odszczepieńców“ zwany, przez lud włoski, garnący się ufnie od 700 lat do jego ołtarzy serdecznie poufale poprościu „Il Santo“ nazwany, przemożny wspomóżyciel i cudotwórca, przykład szczególny dla młodzieży, świeci jako jedna z piękniejszych gwiazd na firmamencie Kościoła.

Na olbrzymie uroczystości, które miały się odbyć w Padwie padł ponury cień;

Pielgrzymki ze wszystkich stron świata zostały odwołane. Legat papie-

ski wskutek konfliktu z faszyzmem nie przybędzie — nad Hiszpanją, — kolebką Il Santa powiewa czerwony sztandar, a barwa faszystowska czarnych koszul kirem żałoby przesłania Padwę.

Wobec niezmierniej popularności świętego Braciszka na całym globie, te bolesne okoliczności towarzyszące Jego 700-letniej rocznicy niewątpliwie złączą cały świat chrześcijański i społeczność katolicką węzłem wiary, że lepsza przyszłość i sprawiedliwość Boża musi zwyciężyć.

Zet-Em.

*Zabierz radio na lotnisko
Będziesz miał stolicę blisko*

Za rok Niemcy będą Hitlera „Wy pożyczajcie — my nie zwrócimy ani grosza“ Deklaracja polityczna żółtych koszul

W Monachjum odbyło się przed kilkoma dniami zgromadzenie Hitlerowców, na którym kap. Goehring wygłosił znamienne, a niezwykle cyniczne przemówienie w sprawie dekretu Hindenburga.

„Pan Bruening — mówił mówca — musi przeprowadzić najpierw sanację finansów. Co pod tem rozumie — nie wiemy! W każdym razie zupełnie coś

innego niż każdy inny śmiertelnik. Nie tylko finanse są w nieładzie, ale — cały naród.

Gabinet Brueninga a upadek Niemiec znaczy jedno i to samo! Narodowi nie pomoże spacer do Chequers.

My nacjonaliści stwierdzamy uroczyście że nie myślimy nawet dotrzymać tego, co obiecują ci, którzy dziś w Niem-

zech rządzą (grzmot oklasków).

POZYCZAJCIE, (POMPUJCIE) ILE CHCECIE, MY NIE ZWRÓCIMY ANI GROSZA!

Zagranica przekona się za rok kto będzie rządził: pan Bruening czy my! (entuzjazm na sali). A pan Curtius, którym własna jego partja już jest przemęczona! który rocznie daje Francji jeden miliard (!!!). Za ten miliard moglibyśmy rocznie wystawić SZEREG ARMAT. Jedyne nacjonalny socjalizm jest żywą rękonią, że Niemcy jeszcze kiedyś powstaną!

Państwo, naród, lud, są w największym niebezpieczeństwie! Nie będziemy złodziejami krwi przeleanej na wojnie, nie pójdziemy do więzienia w Wersalu.

PANSTWO MUSI BYĆ NASZE!

P. Hindenburg — zakończył mówca — powinien ustąpić bo bierze pensję z naszych pieniędzy podatkowych, ale stoi zawsze po stronie naszych przeciwników“.

Napuszony styl krzyżacki mówi sam za siebie.

Przepowiednie mówią wyraźnie: — Za rok!

Złe oczy posepnego Stalina Gruzińskie opowieści o człowieku „ze stali“

Józef Wessarionowicz Dżugaszwili, zwany „Stalin“ to jest „człowiek ze stali“ nie tylko w Europie lecz i w Rosji mało jest znany.

Wiadomo, że urodził się w 1879 r. w mieście Gori pod Tyflisem, ojciec jego był szewcem, chodził do prawosławnego seminarjum w Tyflisie, skąd został wypędzony. Z tą chwilą rozpoczyna rewolucyjną „robotę“ która na przemian z wygnaniem trwa do roku 1917. Potem kolejno Stalin zostaje członkiem centralnego Komitetu Sowjetów w 1917, generalnym sekretarzem partji komunistycznej w 1922, członkiem prezydium komitetu egzekutywy komunistycznej Międzynarodowej w 1925.

Oprócz tych suchych danych nic o Stalinie nie wiadomo. Naprawdę przyjaciele i wrogowie puszcza! w obieg różne niekontrolowane legendy i anegdoty aby zapłacić luki. Daremnie. Stalin pozostał tajemniczym do dziś dnia.

Obecnie ukazały się „wspomnienia“ o Stalinie, napisane przez dawnego jego sekretarza Bajanova oraz jego biografja,

skreślona przez Essad Beya.

Bajanow we wspomnieniach nie mówi właściwie nic... trochę plotek.

Essad Bey rodak Stalina z pod Tyflisu kocha go i pisze z niezwykłym talentem prawdziwą baśń arabską o szalonym tempie rozkiełzanych stepowych rumaków. Jego Stalin, to „posepny człowiek o złotych złych oczach“, którego przebiegłość i odwagę opiewa na 439 stronach w pieśniach bez — dat. Bajeczki tylko i kolportaż.

Essad Bey kocha Stalina a nienawidzi bolszewizm, przecw któremu pisze nawet pamflety.

Obecnie na 50 rocznicę urodzin Stalina wyszła jeszcze trzecia o nim książeczka p.t.: „J. W. Stalin“. Napisała ją dwunastu wybitnych bolszewików między nimi Woroszyłow, wódz czerwonej armji. Są to przyjacielskie, optymistyczne, jednostronne opowiadki.

Przyjdzie czas, że dzieje Stalina napisze historia. I ta książka będzie zapewne straszliwa.

Plan zgładzenia Mussoliniego Szczegóły ostatniego zamachu na „Il Duce“

We Włoszech skazany został przed niedawnym czasem na śmierć Michele Schirru, który usiłował dokonać zamachu mordczego na osobę Mussoliniego. — Schirru przed ujęciem zranił ciężko trzech policjantów: usiłował sam popełnić samobójstwo.

Obecnie wyszły na jaw pewne interesujące szczegóły, związane z planowanym zamachem.

Okazuje się, że Schirru otrzymał instrukcje z Londynu, polecające mu zastrzelenie Mussoliniego. Nie ulega wątpliwości, że pewna grupa mieszkających w Londynie Włochów postanowiła zgładzić Mussoliniego za wszelką cenę. Schirru był tylko ich narzędziem. Otrzymywał on częste listy z Londynu. W listach tych organizacja zamachowców oświadczała, że w razie, gdyby zamach planowany przez Michele

Schirru nie udał się, dokonane będą dalsze usiłowania, aby Mussoliniego zabić.

Istnieją nawet pogłoski, że w razie, gdyby plan zastrzelenia okazał się trudny do wykonania, miano wysłać aeroplan, który rzuciłby bombę na jego pałac. Podobno jeden z pilotów wyraził już zgodę na wykonanie tego zamachu — posiadano już nawet aeroplan i zapas bomb.

Członkowie faszystowskiego tajnego wywiadu pracują bardzo pilnie nad wykryciem głównego organizatora spisku, który, jak się zdaje, przebywa obecnie poza Londynem. Śledztwo posunięte zostało podobno bardzo daleko.

Przy sposobności warto przypomnieć, że poza zamachem, planowanym przez Michele Schirru, usiłowano zamordować Mussoliniego już 6 razy.

Po raz pierwszy usiłowano go zastrzelić

w roku 1923 dymisjonowany członek gwardji królewskiej. W tym samym roku w pobliżu Colosseum samochód „Il Duce“ został napadnięty i szofer zastrzelony. Mussolini wówczas sam zastrzelił napastnika. Do najbardziej sensacyjnych należał zamach, dokonany w dniu 7 kwietnia 1926 r., kiedy Violetta Gibson, córka angielskiego lorda Ashbourne, strzeliła do Mussoliniego w chwili, gdy ten opuszczał Capitol. W tym samym roku nastąpiły jeszcze dwa zamachy na dyktatora: 11 września bomba, rzucona w stronę jego samochodu, raniła 8 ludzi, a 1 listopada 15-letni chłopiec strzelał do Mussoliniego i został natychmiast zlinczowany przez tłum. Wreszcie w roku 1929 strzelano do samochodu, w którym jednak tym razem Mussolini nie jechał: ranił go sekretarza.

Ograniczenie paszportowe

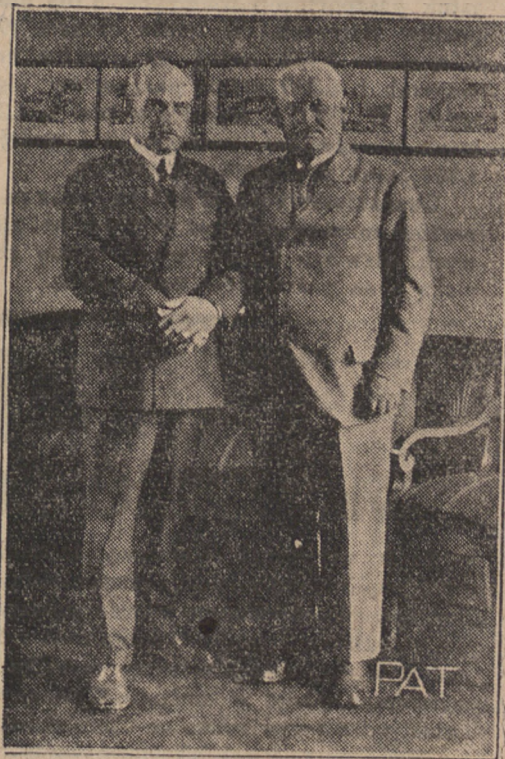
Wobec niezwykłego wzrostu zapotrzebowania na paszporty zagraniczne ministerstwo skarbu zamierza ze względu na ujemne skutki gospodarcze i finansowe wprowadzić w najbliższym czasie odpowiednie ograniczenia w wydawaniu paszportów zagranicznych tudzież w wywozie pieniędzy zagranicę.

W „przedpokoju“ Stanów Zjednoczonych

Niema chyba zakątka na świecie, gdzie nie byłoby Polaków. Są też i na wyspie Kuby. Statystyka notuje przeciętnie około 400 Polaków na tej wyspie, będącej pod protektoratem Stanów Zjednoczonych. Są to przeważnie „nielegalni“, czyli emigranci, którzy nie znalazli się w ramach „kwoty“ emigracyjnej liczyli, że dostawszy się na Kubę stąd łatwiej trafią do Stanów Zjednoczonych. Rachuby ich zawiodły, a pieniądze na powrót do kraju niema, więc cierpią i wegetują w tym „przedpokoju“ Stanów Zjednoczonych, z którego mają jeszcze nadzieję przedostać się do amerykańskiego „raju“.

8034

Twórca pomnika Wilsona w Poznaniu

Przybył do Poznania twórca pomnika prezydenta Wilsona art. rzeźbiarz amerykański p. Gutson Borglum wraz z małżonką. P. Borglum jest jak wiadomo, z pochodzenia duńczykiem, w ojczyźnie swej jednak nigdy n.e był. Na ilustracji p. Borglum i prezydent m. Poznania Ratajski.

Na kongresie piekarzy w Budapeszcie delegacja polska zdobyła sobie zaszczytne wyróżnienie

W dniach 28, 29 i 30 maja b. r. odbył się Kongres Międzynarodowy w Budapeszcie na Węgrzech zawodu piekarskiego. Polska była reprezentowana przez 40 osób, w tym przez jednego toruńczyka p. Ślizewskiego, mistrza piekarskiego.

Wycieczka polskich piekarzy miała na względzie nie tylko wykazanie wobec kolegów zagranicznych, że piekarstwo polskie posiada należyte zorganizowaną instytucję naczelną, Centralny Związek Cechów Piekarskich, ale że ze względu na swoją liczebność żąda odpowiedniej reprezentacji w Międzynarodowym Związku Piekarskim w celu obrony swych interesów i utrzymania ścisłego kontaktu z kolegami z innych krajów.

Zadanie nasze osiągnęliśmy całkowicie. — Wśród reprezentacji 25 państw, Polska zajmowała liczebnie 5 miejsce, przedstawiciele jej zostali zaproszeni do Prezydium i do komisji, która opracowała statut Międzynarodowego Związku Piekarzy. W myśl tego statutu Międzynarodowego Związku wybrano ścisły zarząd, składający się z prezesa, 2 wiceprezesów, 7 członków zarządu i 2 sekretarzy. Prezydentem Międzynarodowego Związku został wybrany K. Grüsser (Berlin), wiceprezydentem A. Perier (Francja) i I. Cileo (Austria), członkami delegacji większych państw, wśród których wybrano również jednogłośnie przedstawiciela Polski w osobie wiceprezesa Centralnego Związku Cechów Piekarskich L. Kopydłowskiego z Poznania. Polskie piekarstwo może być dumne, że wszystkie nasze życzenia organizacyjne zostały dzięki jednolitemu frontowi wszystkich uczestników i energicznemu zabiegom przy życzliwym poparciu delegatów państw zaprzyjaźnionych wprowadzone w życie, a ważny postulat nocnej pracy został przekazany Zarządowi Międzynarodowego Związku do dalszego rozważania.

Z powyższego polskie piekarstwo może być

Zwiększenie przewozów na kolejach

Według prowizorycznych danych, Polskie Koleje Państwowe przewiozły w ciągu kwietnia 11.766.257 podróży, co w porównaniu z miesiącem marcem wykazuje zwiększenie liczby pasażerów o 4,7 proc.

W ciągu 25 dni roboczych w kwietniu koleje przewiozły 4.675.360 ton towarów.

Naladunek węgla wynosił 142.166 wagonów, tj. o 0,5 proc. więcej niż w marcu.

Wywóz węgla przez Gdańsk i Gdynię wyrażał się w kwietniu cyfrą 813.899 ton, co w porównaniu z marcem wykazuje zwiększenie o 17,9 proc.

Tempo wyjazdów zagranicę nie słabnie

Według prowizorycznych obliczeń liczba paszportów zagranicznych w okresie styczeń — luty 1931 r. wynosiła 4.092 sztuk paszportów normalnych, 5.165 paszportów ulgowych. W tymże okresie 1930 r. wydano 2.733 sztuk paszportów normalnych i 6.329 sztuk paszportów ulgowych. W 1931 r. wydano więcej o 1.259 sztuk paszportów normalnych i mniej o 1.164 sztuk paszportów ulgowych.

Charakterystycznym jest, że liczba paszportów normalnych jest wyższa od ulgowych, zjawisko to tłumaczyć należy zbyt niską ceną paszportów normalnych.

dumne, że jesteśmy niby to młodem państwem, ale stare tradycje zawodowe, niejednokrotnie uprzywilejowane przez królów polskich, osiągnęły wielki sukces, iż piekarstwo polskie powołano do bezpośredniej pracy i udziału w Międzynarodowym Związku.

Zaszczyt ten nakłada na piekarstwo polskie nowe obowiązki i wymaga dalszej wytrwałej

pracy, nie tylko dla nas obecnych, ale i dla młodszej generacji zawodowej.

Jeżeli idzie o nasz teren na szczególniejszą uwagę zasługują potrzeby piekarstwa pomorskiego, które znajdują się dziś w warunkach bardzo krytycznych i jak nam wiadomo, przedstawiciele tego zawodu kolną u czynników miarodajnych o pomoc.

Wiec a afera kokainowa w Inowrocławiu

Okradł swych chlebobawców, aby zaspokoić klientów

Od dłuższego już czasu władze śledcze Inowrocławia zaintrygowane zostały znacznymi ilościami kokainy jakie dostały się do rąk wielu obywateli miasta.

Przeprowadzone dochodzenia nie dały narazie pożądanego rezultatu i dopiero wczoraj policja wpadła na trop afery arestując niejakiego Edwarda Pokornego u którego w mieszkaniu znaleziono 25 gramów kokainy, 20 gramów opium pewną ilość heroiny oraz duży za-

pas kokainy.

Wartość skonfiskowanych narkotyków wynosi przeszło 3 tys. zł.

Dotychczasowe dochodzenia wykazały, że Pokorny zatrudniony w różnych aptekach systematycznie okradał swych chlebobawców, prowadząc na wielką skalę handel narkotykami.

Dalsze śledztwo w tej sensacyjnej sprawie trwa.

Czy bóle nerwowe i migrena są uleczalne?

Również i dla reumatyków bardzo ciekawe!

Poniżej podajemy treść listu p. Bratkowskiego, Lwów, Rzeczna Polska jak następuje: od dłuższego czasu cierpiełem na dokuczliwe, wprost nie do zniesienia bóle głowy, które lekarze określili jako chroniczną migrenę. — Zżywałem wiele środków, lecz niestety bez trwałego skutku. Wreszcie wypróbowałem Togonal, o którego zbawiennym działaniu, przypadkowo wyczytałem w gazetach. I rzeczywiście po zażyciu Togonalu uporczywe bóle głowy znikły i już od trzech miesięcy czuję się zupełnie zdrowym. Podobne doświadczenia poczyniło wiele tysięcy cierpiących, którzy zażywali tabletki Togonal przy reumatyzmie, podagrze, rwaniu w stawach, przeziębieniach,

bólach nerwowych i głowy, jak również pokrewnych dolegliwościach. Gdy inne środki zawiodły, nawet w chronicznych wypadkach osiągnięto przy pomocy Togonalu częstokroć nadspodziewane pomyślne rezultaty! Togonal nie tylko usmierza ból, lecz w naturalny sposób usuwa pierwiastki chorobotwórcze. A więc zwalcza w zarodku te niedomagania i jest nieszkodliwy dla żołądka, serca i innych organów. Przeszło 6000 orzeczeń lekarskich! Spróbujcie więc sami dziś jeszcze lecz żądajcie we własnym interesie tylko Togonal — nie ma bowiem nic lepszego! We wszystkich aptekach.

Córka milionera poszukuje męża siedem oryginalnych warunków

Mister Jerzy Arwith, milioner kanadyjski, posiada 20-letnią córkę Barbarę, która jest przedmiotem westchnień wielu młodzieńców.

Mister Arwith nie chce jednak, aby jedynaczka niepotrzebnie marzyła o młodzieńcach, pragnąc zaś otrzymać dzielnego i wartościowego zięcia, przybił na drzwiach swego pałacu następujące ogłoszenie:

„Aby uzyskać rękę mej córki wraz z 5 milionami dolarów, należy przejść następujące próby:

1. Przyszły zięć musi odbyć pieszo w ciągu jednej doby wycieczkę 40 km.
2. Objazdem ciężarem 140 funtów musi przeplłynąć 2 mile angielskie.
3. Na odległość 100 kroków winien trafić każdego wróbla w głowę.
4. O północy musi pójść do trupiarni i spędzić tam samotnie godzinę.
5. Musi udowodnić, że w ciągu trzech ostatnich lat nie wypił ani jednego kieliszka alkoholu.
6. Musi przynieść świadectwo od trzech

wiarygodnych kobiet, że ma kwalifikacje na dobrego i czułego męża.

7. Musi pracować w moim kantorze przez rok i żyć przyzwoicie z 20 dolarów tygodniowej pensji“.

Wycieczki do St. Zjednoczonych na okrętach „Kościszko“ i „Pułaski“

Dowiadujemy się bliższych szczegółów wycieczki do Stanów Zjednoczonych Ameryki, zorganizowanej przez Polsko-Amerykańską Izbę Handlową i Towarzystwo Polsko-Amerykańskie w Warszawie. Wycieczka wyruszy z Gdyni w dniu 29. lipca r. b. na okręcie „Kościszko“ linii „Gdynia—Ameryka“ i w dniu 10 sierpnia przybędzie do Nowego Jorku, po czym pierwsza grupa uczestników zwiedzi Nowy Jork, wodospad Niagarę i kilka pobliskich miejscowości i wyruszy z powrotem na tym samym okręcie w dniu 14 sierpnia.

Obrona praw wierzyteli

Memoriał Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie

Sąd Apelacyjny w Poznaniu w uchwale z dnia 22 kwietnia 1931 roku w sprawie egzekucyjnej pewnej firmy poznańskiej orzekł, iż klauzule egzekucyjne, wydane przez sądy, mające siedzibę w b. dzielnicy rosyjskiej, na zasadzie art. 161 i następnych rosyjskiej ustawy postępowania cywilnego nie mogą być wykonywane na obszarze b. zaboru pruskiego.

Przyjęcie tej zasady, nie rozpatrując jej słuszności z punktu widzenia prawnego, należy uznać za niepomyślną dla obrotu gospodarczego.

W momencie, kiedy z jednej strony w kraju podnoszona jest sprawa wzmocnienia t. zw. ochrony wierzyteli, z drugiej — w stosunkach międzynarodowych coraz większej wagi nabiera zagadnienie uznania wykonaności wyroków państw obcych — stosowanie tezy Sądu Apelacyjnego w Poznaniu jest rzeczą nie do pomyślenia.

W związku z powyższym wyrokiem Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości z memoriałem, w którym wnosi o uzyskanie miarodajnego wyjaśnienia Sądu Najwyższego w tej sprawie. W memoriale tym Izba podkreśliła, iż z punktu widzenia interesów gospodarczych, niezbędnym byłoby ustalenie zasady, iż klauzule egzekucyjne, uzyskiwane w b. zab. rosyjskim ulegają wykonaniu również na obszarze b. zab. pruskiego. Zasada taka w odniesieniu do b. zab. ros. ustalona już została przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu Izby III z dnia 19 lipca 1927 r. Nr. R. 530/27 O S P T. 6 poz. 388.

Izba podkreśliła, iż niemożność wykonania klauzul egzekucyjnych na terenie b. zab. pruskiego pogorszy obronę praw wierzyteli, a tem samem utrudni poważnie stosunki kredytowe.

Pojędyński dziennikarzu warszawski

Niedawno naczelny redaktor „Prasy Polskiej“ (Ekspress Poranny, Kurjer Czerwony, Dzień Dobry, Dobry Wieczór, Kino, Cyrulik Warszawski, 7 dni) p. Butkiewicz wyzwał na pojedynkę red. Augustyńskiego, niegdys redaktora „Ekspressu Porannego“ a dziś „Rekordu Wieczornego“, zaś p. Lewandowski, współwłaściciel „Prasy Polskiej“ i dyrektor administracyjny wyzwał p. Plewińskiego, naczelnego redaktora „Rekordu“. Do rozprawy honorowej nie doszło.

Onegdaj sensację wywołała wiadomość, że red. Butkiewicz wyzwał red. Plewińskiego za rewelacje o prasie czerwonej zamieszone w „Rekordzie Wieczornym“, powołując na sekundantów Jana Lorentowicza i majora Meyera. Nazwiska świadków red. Plewińskiego nie są znane.

Tajemniczy trup w fosie fortu podwarszawskiego

Znów wstrząsnął Warszawą tajemniczy mord, popełniony na dalekim przedmieściu stolicy, na osobie nieznanego nikomu mężczyzny. Czy zagadkowego morderstwa dokonano w Czerniakowie, czy może nieznanego osobnika zamordowano gdzieś w centrum Warszawy, a zwłoki tylko przywieziono na Czerniaków? — to główne pytanie wokół którego snuć się będą nie śledztwa.

Zagadkowe morderstwo przedstawia się w świetle pierwszych dochodzeń w sposób następujący.

Robotnicy ze wsi i Polwarku Czerniaków, przechodząc nad brzegiem jeziora koło fortu

Dąbrowskiego, ujrzeli pływające w wodzie zwłoki ludzkie.

O strasznym odkryciu zawiadomiono natychmiast policję, która przy pomocy okolicznych mieszkańców wyłowila z jeziora trupa mężczyzny.

Na szyi tajemniczego mężczyzny zacisnięta była pętla z przewodnika elektrycznego, co niezbiec wskazuje na to, że mężczyzna ów został zamordowany.

Jak opowiadają okoliczni mieszkańcy, mniej więcej przed miesiącem w nocy przejeżdżało obok jeziora auto ze zgaszonymi światłami. Samochód zatrzymał się podobno na ul.

Wolickiej i wówczas wysiadło 3 nieznanych ludzi, którzy podążyli w stronę jeziora. Po upływie godziny, do samochodu, który szybko odjechał w stronę miasta, wsiadło już tylko 2-ch mężczyzn.

Policja prowadzi energiczne dochodzenie celem ujęcia sprawców potwornego mordu i ustalenia tożsamości zmarłego, co jednak natrafia na duże trudności wobec zniekształcenia twarzy. Położony zbrodni są prawdopodobnie porachunki osobiste lub zemsta na tle politycznym. Najbliższe dni przyniosą rozwiązanie tej zagadki.

Wycieczka wzbudziła zainteresowanie wśród Polonii w Stanach Zjednoczonych i do Polsko-Amerykańskiej Izby Handlowej samorzutnie wpływają zapewnienia, że wycieczka spotka się z serdecznym i gorącym przyjęciem ze strony rodaków z za Oceanu.

Koszt wycieczki dla grupy pierwszej wyniesie zł 1.975,— w klasie tańszej i zł 2.200,— w klasie droższej, grupa druga zaś dopłaca \$ 167,— za powyższą 18-dniową wycieczkę, przyczem cena ta pokrywa bilety kolejowe, sleepingi, hotele, jedzenie, zwiedzanie miast, doświadczone przewodnictwo, przewóz osób i bagażu, napitki, etc.

Bliższych informacji udziela Polsko-Amerykańska Izba Handlowa w Warszawie, Nowy Świat Nr. 72.

Wolne Miasto Gdańsk

Kronika

Nabożeństwa polskie w niedzielę
dnia 14 czerwca br.

- W bazylice św. Mikołaja w Gdańsku —
godz. 11.30 msza św. i kazanie.
W kościele św. Stanisława we Wrzeszczu:
O godz. 8 cicha msza św., o godz. 10 suma z
kazaniem, o godz. 15 nieszpory.
W kościele parafjalnym we Wrzeszczu —
godz. 11.30 msza św. i kazanie.
W kościele parafjalnym w Sidlicach-Emaus:
o godz. 8 msza św. i kazanie.

Dyżur lekarzy w niedzielę
14 czerwca br.

- W Gdańsku: dr. Dittmannówna, Burgstr.
5, tel. 24868 (udziela pomocy położnicom);
dr. Zabel, Dominikswall 3, telefon nr. 22161;
dr. Omankowski, Strandgasse 4 — róg Weis-
dengasse, telefon 25577 (akuszer); dr. Rabinow-
wiczówna, III. Damm 3, tel. 28290.
We Wrzeszczu: dr. Bieberówna, Haupt-
strasse 20, tel. 41285 (udziela pomocy położ-
nicom), dr. Bergengruen, Hauptstr. 143, tel.
42406.
W Nowymportcu: dr. Wobbe, Sasperstr. 10,
tel. 35132 (akuszer).
W Oliwie: dr. Klinge, Am Schlossgarten 22,
tel. 45085.

Nocny dyżur aptek
w czasie od 13—20 czerwca br.

- W Gdańsku: Hendewerks-Apotheke, Mel-
zergasse 9; Apotheke zur Altstadt, Holzmarkt
1; Marien-Apotheke, Heilige Geistgasse 25;
Adler-Apotheke, IV. Damm 4.
We Wrzeszczu: Hansa-Apotheke, Hauptstr.
nr. 16.
W Nowymportcu: Bahnhofs-Apotheke —
Olivastr. 30.
W Oruni: Adler-Apotheke, Hauptstr. 45.
W Sienniej Hucie: Apotheke Heubude, Gr.
Seebadstr. 1.
Świat Nr. 72.

Kalendarzyk imprez gdańskich

Teatr Miejski: w sobotę o 20: „Liebe —
unmodern“; w niedzielę o 20: „Die gold'ne
Meisterin“.

- Kino Capitol: „Die letzte Kompagnie“.
Kino Ufa-Palast: „Rango“.
Rathauslichtspiele: „Va Banque“.
Kino U. T.: „Moritz macht sein Glück“.
Kino „Passagetheater: „Zwei Menschen“.
Kino Flamingo: „Der Weiberkrieg“ i „Po-
łżeimeister Tagejff“.
Kino Gloria-Theater: „Weltfront 1918“.
Kino Odeon: „Die Drei um Edith“ i „Rin-
tintinschwester Sieg“.

Ruch towarzyszy

— Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej w
Sopocie urządza w niedzielę dnia 14 bm. o go-
dzinie 8 wieczorem w Domu Polskim w Sopo-
cie przy Eissenhardtstr. 8-10 zabawę z przed-
stawieniem amatorskim. Program: 1) powita-
nie gości, 2) „Występ na prowincji“ komedia
w 1 akcie, 3) zabawa taneczna. Strzelanie do
tarcz o nagrody. Do tańca przygrywać będzie
orkiestra warszawska. Transmisja radjowa.

— Zebranie Tow. Polek w Sidlicach połączo-
ne z interesującym wykładem tematu „Wy-
chowanie dziecka“, odbędzie się 16 bm. o g.
7 wiecz. w Ochronce polskiej. O liczny udział
także ojców proszą. Zarząd.

— Zwyczajne miesięczne zebranie Tow.
Polek we Wrzeszczu odbędzie się w dniu 16
czerwca o godz. 20 w salce zebrań w Domu
Akademickim, na które to jaknajprzejmiej
zaprasza wszystkie członkinie oraz sympaty-
ków Towarzystwa. Zarząd.

Z miasta

— Dni Kwiatka. Polska Misja Dworcowa
urządza w piątek dnia 26 bm. i w sobotę dnia
27 bm. na dworcu głównym dni kwiatka i pro-
si Szanowną Polonję o łaskawe poparcie tej
imprezy. Oby każdy kwiatek znalazł odbiorcę.
Właściciele ogrodów i ogródków prosimy u-
przejmie o przysłanie chociażby parę kwiat-
ków na cel powyższy do biura Polskiej Misji
Dworcowej (dworzec główny) w dn. 26 i 27
czerwca. Zarząd.

— Wyparli się swego polskiego pochodze-
nia. Za zezwoleniem senatu gdańskiego zmie-
niły następujące osoby swoje polskie nazwi-
ska rodowe na niemieckie: Walter Cześnikow-
ski na Hartmann, Joanna Karaschiński i jej
córka Jadwiga na Trabsch, niezamężna Elżbi-
ta Julkowska na Lassau.

— Rażony paraliżem. Podczas posiedzenia
rady administracyjnej krajowego urzędu pra-
cy rażony został paraliżem funkcjonariusz
klasowego związku zawodowego Scheibe. —
Przewieziono go do lecznicy.

Osobliwa gościnność Słowo o przyjmowaniu wycieczek polskich w Gdańsku

Wycieczki polskie w Gdańsku dla kup-
ców i życia gospodarczego są wysoce po-
żądane. Członkowie tych wycieczek pła-
cą nie tylko wstępu do muzeów i różnych
instytucyj, lecz zakupują towary i spoży-
wają w restauracjach obiady, kolacje lub
śniadania. Każde miasto stara się żeby wy-
cieczkom uprzyjemnić pobyt, obojętnie
skąd one przychodzą i jakiej są narodowo-
ści.

U nas inaczej... W Gdańsku wciąż jesz-
cze wycieczki polskie są nagabywane, wy-
myśla im się od „Pollacken“, jak to się zd-
rzyło wycieczce polskiego biura turystycz-
nego na głównym dworcu w piątek w połud-
nie, tak, że gdański przewodnik tej wycie-
czki musiał prosić policjanta o interwencję.
W kościele Marjackim, który zawsze był
celem różnych wycieczek zagranicznych i
krajowych, kościelny w osobliwy sposób po-
muje obowiązki gościnności i kurtuazji. Już
od lat żałują się kierownicy wycieczek pol-
skich, że kościelny zabrania używania ję-
zyka polskiego i objaśnienia szczegółów hi-
storycznych w innym języku niż niemiec-
kim. W niedzielę od 11 do 1 przedewszys-
tkim nie wolno rozmawiać ani udzielać
nawet najkrótszych wyjaśnień w języku
polskim. Na zapytanie jednego z kierow-
ników gdańskich wycieczki polskiej, dla-
czego to nie wolno, odpowiedział kościelny
dosłownie: „Der deutsche Charakter Dan-
zigs wuerde darunter leiden“ (niemiecki
charakter Gdańska ucierpiałyby na tem). W
ten sposób nawet kościelny gdański uważa
za stosowne uprząść wobec wycieczek
polskich wielką politykę i przemawia do
gości z zagranicy, jakby był powołany do
bronienia W. Miasta przed groźnym na-
jazdem. Od prezenta do kościelnego, każ-
dy Niemiec najwidoczniej z niechęcią, każ-
dy jankami rozsądnych uważa się za obrońcę
przed jakimś urojeniem niebezpieczeń-
stwem polonizacji Gdańska.

Bójka pomiędzy braćmi

Hitlerowcy okładają się wzajemnie

Hitlerowcy muszą widocznie od czasu
do czasu wypróbować swoją siłę na kimś-
kolwiek i dać upust swej złości. W razie
braku innych obiektów, w postaci Polaków
lub robotników, biją się pomiędzy sobą.
Obecnie w Gdańsku mamy jak wiadomo
wśród hitlerowców dwie partje zwolenni-
ków Hitlera i przyjaciół jego konkurenta
kapitana Stenesa. Pomiędzy temi grupami
wywiązała się ostra bójka „bratobój-
cza“. Gdy w czwartek wieczorem oddział
narodowych socjalistów, grupy Stenesa pod
przewodnictwem jednego z kupców gdań-
skich obradował w swych sprawach w jed-
nej z restauracji na Heumarkt 11, wtargnę-
ło 20 hitlerowców w mundurach zwolenni-
ków samego Adolfa Hitlera do lokalu ze-
brań i zaczęli przeszkadzać obradującym

Chorąży oddziału szturmowego hitlerow-
ców Lenzmeier, który posiada obywatel-
stwo Rzeszy uderzył szklanką od piwa tak
mocno w stół, że rozbił szklankę na ka-
wałki, przytem zakazał grupie Stenesa
dalszych obrad. Po stłuczeniu jeszcze kilku
kufli, zaczęli hitlerowcy okładać zwolenni-
ków kapitana Stenesa kijami dębowymi,
kufkami itd. Cały szereg zwolenników
Stenesa odniósł rany na głowie i na ciele.
Na Siennym Rynku przed wejściem do sali
obrad Stennesistów, czekało jeszcze około
100 hitlerowców na dalszą okazję do bójki.
Oddział policji zaalarmowany później nie
zdołał ustalić sprawców napadu i bójki mi-
mo, że pojechał według wskazówek pobli-
żych zaraz do cukierki Birka na Postgasse,
gdzie już nie znaleziono sprawców.

Bajeczka o napadzie polskim na starca

Szereg dzienników niemiecko-gdań-
skich z „Danziger Allgemeine Zeitung“ na
czele donosiły niedawno, że polscy akade-
micy napadli na niemieckiego starca u wy-
ścia Parku Oliwskiego i obalili go, poczem
uciekli pospiesznie w kierunku dworca ko-
lejowego. Wiadomość ta wydała nam się
zgóry podejrzaną. Podejrzenie to po-
twierdziło się, ponieważ ze strony naocz-
nych widzów otrzymaliśmy informacje
wzręcz przeciwnie. Przedewszystkiem pol-
scy akademicy wogóle nie brali udziału w
tej wycieczce. Chodziło zaś o 30 uczniów
drugiego kursu seminarjum nauczycielskie-
go z Nieszawy, którzy pod kierownictwem
przewodnika gdańskiego Biura Turystycz-
no-Inform. oraz swego profesora oglądali
we wzorowym porządku i spokojnie miasto
Gdańsk i Park w Oliwie. Przy tem wy-
darzyło się ubolewające godnie, ale przez
nikogo nie zawinione zajście. Jeden z uczy-
niów seminarjum nieszawskiego zderzył

się zdając pospiesznie z całą grupą wy-
cieczki ze starcem tak gwałtownie, że ten-
że się przewrócił. Przy spotkaniu przez
nieuwagę niejednokrotnie na ulicach na
skrętach takie zderzenia zdarzyć się mogą.
Uczeń nie mógł naturalnie wogóle wiedzieć,
czy starzec, z którym się tak fatalnie zde-
rzył jest Niemcem, czy Polakiem. Wyciecz-
ka polska nie miałaby też żadnego inte-
resu szukać awantur na ulicach, ponieważ
cała grupa musiała spieszyć się do dworca
oliwskiego, aby dokończyć programu wy-
cieczki w Sopocie i Gdyni, przeto prasa
niemiecko-gdańska wymyśliła na tem tle
ucieczkę pospieszoną do dworca. Z całego
tego zajścia bez wszelkiego znaczenia poli-
tycznego zrobiono rodzaj napadu polskiego
na niemieckiego starca. Niechaj opinia pu-
bliczna sama osądzi, ile w tę rzecz włożono
złośliwej tendencji ze strony tych, którzy
wymyślili napad na starca.

Tydzień dziecka w Gdańsku

W niedzielę, 14 bm. w Gdańsku.

Godz. 10.30: Uroczyste nabożeństwo w ka-
plicy S. S. Dominikanek Petershagen, am
weissen, Turm Nr. 1. (Udział możliwie
wszystkich dzieci pożądanym).

W Oruni:

Godz. 17. W sali ochronki Niederfeld 108.
Wspólne zebranie Towarzystwa Ludowego
i innych towarzyszy z referatami o wycho-
waniu dzieci.

W Pręgowie.

Godz. 14. Zabawa dla dzieci na łącz-
ce koło dworca (stacji) w Belkowie (Böl-
kau). Wyjazd z Gdańska: 13,45 lub 15,20.
Wyjazd z Bölkau: 20,04 lub 21,57. Po-
lucy! skorzystajcie ze sposobności i
zwiedźcie w tym dniu tę przepiękną oko-
licę Gdańska.

Godz. 16. Referaty o wychowaniu dzieci

Polskie Towarzystwo Muzyczne

Program ostatniego w tym sezonie koncer-
tu Polskiego Towarzystwa Muzycznego dnia
13 bm. tj. w sobotę o godz. 7.30 wiecz. w
górną salę Danziger Hofu jest następujący:
1) S. Moniuszko: Bajka, Uwertura; 2) Mo-
niuszko: Elegja; 3) Moniuszko: Morel; 4) Wa-
rszawskie n. let solo z akompaniamentem for-
tepianu — wykona p. K. Corneliussen; 5) W.
Zeleński (op. 27) W. Tatrach, Uwertura cha-
rakterystyczna; 6) J. Svendsen, Zorahayda;
7) Svendsen: Romans — solo skrzypcowe wy-
kona p. Stefania Mokwa; 8) Grieg (op. 55)
Peer Gynt (suite) 9) S. Palmgren, Symfoniczne
obrazy: Marzenia wiosenne, Kulig. Akom-
panuje p. H. Raciniowska.

Nie wątpimy, że wszyscy wielbiciele czy-
stej muzyki i tak zaszczytnie już nam znanej
orkiestry Polskiego Towarzystwa Muzycznego
z jej kierownikiem dyr. J. Niwińskim na czele
pośpieszą gremjalnie na ten ciekawy koncert.
Bilety wcześniej w „Orbisie“.

Zebranie Towarzystwa Ludowego w Brzeźnie

Zebranie filij Towarzystwa Ludowego
w Brzeźnie odbyło się w niedzielę w O-
chronce polskiej. Zebranie zajął prezes
filij p. Derda witając przedstawiciela zar-
ządu Gminy Polskiej p. Józefa Gregorkie-
wicza i seniora Poloni p. Józefa Czyżew-
skiego. Przemawiał na temat kościelno-
religijny p. Józef Czyżewski. Potem za-
brał głos członek Gminy Polskiej p. Józef
Gregorkiewicz w sprawach referatów o-
światowych, w sprawach szkolnych i kwe-
stjach Gminy Polskiej.

Po dłuższej dyskusji p. prezes Derda
zakończył zebranie.

Szczegóły o tem zebraniu podamy w
następnym wydaniu „Gminy Polskiej“.

Bardzość Rodzice!

Macierz Szkolna w Gdańsku urządza od
14 do 21 bm. „Tydzień Dziecka“ w tygodniu
tym odbędzie się wycieczka dzieci do Gdyni
i to w dniu 17 czerwca 1931 roku.

Aby umożliwić udział polskiej dźwiatwie
szkolnej w tej wycieczce posł na Sejm Gdań-
ski p. Czarnecki interwenjował o wolny dzień
dla dzieci w Senacie.

Senat — wydział szkolny — dał następu-
jące zezwolenie:

Dzień 17 czerwca jest uznany jako dzień
wycieczki dla dzieci od 5 — 8 roku szkolne-
go. Kierownicy szkół są poinformowani, aby
dzieciom tym na wniosek rodziców albo dzie-
cka udzielić urlopu.

Znaczący to, że dzieci od 10 roku życia o-
trzymają urlopy, młodsze dzieci nie otrzyma-
ją urlopu.

Wobec tego wzywamy Rodziców, aby poin-
formowali dźwiatwę swoją o stawieniu wniosku
Bez wniosku urlopu się nie dostanie. Kierow-
nicy szkół od siebie urlopu także nie udzielają
Ochronki urlopu nie potrzebują.

Gmina Polska w W. M. Gdańsku.

Program administracji zdrowotnej w Sopocie od 14-21 czerwca 1931 r.

W niedzielę 14 bm. Od godz. 11.30 — 13
koncert orkiestry policji gdańskiej, od godz.
16—18.30 i od 20 — 22 koncert orkiestry poli-
cji berlińskiej. Zakończenie turnieju teni-
sowego Sopotkiego Klubu tenisowego.

W poniedziałek 15 bm. Od godz. 11.30—
13 muzyka z płyt gramofonowych, od godz.
17—19 i od 20 — 22 koncert orkiestry policji
gdańskiej i kongres cechów piekarskich, o 22
taniec na fontannie świetlnej przedładką do
lasu, punkt zborny uczestników o godz. 15.30
przy gimnazjum realnem przy ulicy Koenigstr.

We wtorek 16 bm. Od godz. 11.30 — 13
muzyka z płyt gramofonowych od godz. 17—
19 i od godz. 20—22 koncert orkiestry policji
gdańskiej.

W środę 17 bm. Od godz. 11.30 — 13 muzy-
ka z płyt gramofonowych, od 17—19 i od 20
do 22 koncert orkiestry policji gdańskiej.

W czwartek 18 bm. od godz. 11.30 — 13
muzyka z płyt gramofonowych od 17 — 19 i
od 20 — 22 koncert orkiestry policji gdańskiej

W piątek, 19 i w sobotę 20 bm. taki sam
program jak w dniach poprzednich.

W niedzielę 21 bm. Początek koncertów
symfonicznych orkiestry gdańskiego teatru
miejskiego (od godz. 11.30 — 13, 16.30 — 19
i 20—20), o 22 taniec na fontannie świetlnej

ZBĘDNY jest WYJAZD ZAGRANICĘ

Najskuteczniejsze środki lecznicze i wszelki
Komfort

przy najniższych cenach znajdzie się

W ZDROJOWISKU INOWROCŁAW

otworzone

EMANATOR JUM RADOWE

zalecane

w schorzeniach stawów i mięśni
(artretyzmie, reumatyzmie)

w chorobach i sklerozie

NAJSILNIEJSZE KAPIELE SOLANKOWE

Kapiele Borawinowe i Kwasowęglowe

Inhalacje Solankowe Wodolecznictwo

WSKAZANE

w chorobach Kobietych i Dzieci, w cho-
robach serca, naczyń krwionośnych i górnych
dróg oddechowych Informuje Zarząd

9060

Zasłużona kara dla potwornych morderców w kościele lubawskim

Prusakowski i Drews skazani na 15 lat ciężkiego więzienia

Dnia 24 października ub. roku społeczeństwo Pomorza zelektryzowane zostało nieprawdopodobną wprost wiadomością o ohydnych morderstwach dokonanych w kościele lubawskim na osobie śp. Klementyny Kowalskiej z Bydgoszczy, bawiącej w gościnie u swych krewnych w Lubawie.

Przeprowadzone natychmiastowe energiczne dochodzenia władz śledczych doprowadziły już następnego dnia do ujęcia mordercy którym okazał się 17 letni Franciszek Prusakowski członek Stow. Mi. Polskiej w Lubawie.

Aresztowany z zupełnym spokojem przyznał się do popełnienia zbrodni opisując jej przebieg i oświadczając, że do popełnienia czynu namówił go niejaki Jan Drews, obiecując za to wynagrodzenie w sumie 1000 zł. Prusakowski miał zamordować żonę Drewsa, widząc Kowalską wchodzącą do kościoła nie przyrzekał się dobrze i z przeświadczeniem że zabija Drewsową zamordował śp. Kowalską.

Sprawę tę po prawie rocznym śledztwie rozpatrywał Sąd w Brodnicy. Na ławie oskarżonych zasiadli 17 letni Fr. Prusakowski, Jan Drews z Omula, Leon Susmarski sąsiad i przyjaciel Drewsa, oraz rodzice oskarżonego Anastazja i Jan Prusakowscy.

W wyniku rozprawy, po dłuższej na-

radzie Sąd ogłosił wczoraj w piątek o godz. 19 WYROK mocą którego PRUSAKOWSKI skazany został na 15 LAT CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA, DREWS 15 LAT CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA I SUSMARSKI — 8 LAT CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA.

Wielkie zebranie kupiectwa w Nowem Mieście

Z inicjatywy Centrali Zw. Tow. Kupieckich na Pomorzu, Zarząd Tow. Kupców Samodzielných w Nowem Mieście zwołał na środek 10 czerwca r. b. zebranie miejscowego zrzeszonego i niezrzeszonego kupiectwa.

Zebranie zajął prezes Tow. p. Jentkiewicz witając delegata Centrali Zw. p. dyr. Radojewskiego oraz licznie przybyłych członków i gości.

Następnie p. Radojewski wygłosił obszerny referat o sytuacji kupiectwa pomorskiego na tle obecnego kryzysu gospodarczego, nasświetlając analitycznie postulaty handlu i ilustrując danymi statystycznymi depresję życia gospodarczego.

W dyskusji nad referatem zabierali głos — pp. Ciszewski, Chelkowski, Jentkiewicz, Kopystecki, Ochocki, Olszewski, Świniarska i inni.

W wolnych głosach i wnioskach poruszono sprawę jarmarków kramnych i zdając sobie sprawę z szkodliwości tych jarmarków dla życia gospodarczego uchwalono zwrócić się za pośrednictwem Centrali do Województwa z prośbą o skasowanie ich w całym powiecie lubawskim, a natomiast ustanowienie jarmar-

ków na bydło i konie raz na miesiąc. — Na wniosek p. Świniarskiej uchwalono zorganizować dostawę wyrobów monopolowych dla członków Towarzystwa. Misję tę przyjął na siebie Wiceprezes p. Chelkowski. Uchwalono także zwrócić się do Rady Miejskiej o zakaz sprzedaży towarów kolonialnych na targach.

Następnie p. dyr. Radojewski przedstawił konieczności zorganizowania Kola drobnego Kupiectwa, w wyniku czego zgłosił swój akces do tego Kola 10 kupców. Zarząd Towarzystwa ma się zająć w najbliższych dniach dalszą akcją werbnkową.

Na zakończenie p. dyrektor Radojewski podkreślił sprawność organizacyjną miejscowego Towarzystwa Kupców Samodzielných, kierowanego tak sprężysto przez obecnego Zarząd składając podziękowanie w imieniu Centrali.

W odpowiedzi p. prezes Jentkiewicz złożył na ręce p. dyrektora Radojewskiego wyrazy podziękowania pod adresem Zarządu Głównego z p. Tadeuszem Marchlewskim na czele oraz Dyrekcji Centrali, zamykając harmonijnie, stojące na wysokim poziomie obrady, hasłem „Cześć Kupiectwu“!

Chelmża

— Napad gazowy. W piątek dnia 12 bm. o godz. 18 (6) wieczorem odbędzie się pokaz walki na ziemi z samolotami przez ostrzelanie z karabinów maszynowych samolotów bombardujących miasto, przyczem odbędzie się napad gazowy, lecz już nie próbny jak w ubiegły wtorek, tylko prawdziwy.

Program pokazu następujący:

O godz. 18 (6) sygnał syreny ogniowej jako znak rozpoczęcia, od 18 do 18,30 referat na temat VIII Tygodnia Lotn. wygłosi miejsc. komisarz VIII Tyg. Lotn. naucz. p. Wieczorek; od 18,30 do 19 kwestia uliczna sprzedawanie znaczków, samolocików itp., 19 do 20 ostrzelanie z karab. masz. samolotów bombardujących miasto, poczem nastąpi napad silnie działających na oczy i na drogi oddechowe gazów, wobec czego publiczność natychmiast po pokazie walki opuści rynek, ażeby uniknąć niemiłych objawów.

— Drużyna Obrony Przeciwgazowej. Na terenie miasta zorganizowana została drużyna Obrony Przeciwgazowej (O. P. G.) z członków poszczególnych organizacji a celem której jest systematyczne przygotowywanie do obrony przeciwgazowej przez ćwiczenia czy to w maskach ubraniach przeciwpierwotnych, odkażaniu terenu zaiperytowanego, a wreszcie zapoznawanie się z działaniem gazów z środkami zwalczania tej strasznej walki chemicznej.

W skład nowopowstałej organizacji wchodzi następujące towarzystwa:

- 1) Związek Podoficerów Rezerwy, 2) Związek Strzelecki, 3) Powstańcy i Wojacy, 4) Sokół, 5) Kat. Stow. Młodzieży, 6) Związek Halerczyków, 7) Związek Harcerstwa, 8) Straż Pożarna, 9) Post. Policji Państw., 10) Chelm. Klub Wioślarzy, 11) Pogoń, 12) Powstańcy Narodowi.

Komendantem drużyny O. P. G. jest instruktor powiatowy L. O. P. P. i O. P. G.

Pokaz walki obronnej pod osłoną dymów bojowych, jaki odbył się we wtorek, wykonała drużyna O. P. G.

— Kurs informacyjny w Szkole Dokształ.

Wczoraj wieczorem od godz. 16,30 do 20,30 odbył się w Szk. Dokształ kurs informacyjny L. O. P. P. celem zapoznania młodzieży z środkami awlki chemicznej i ratownictwem przed gazami, przyczem instruktor powiatowy zwrócił uwagę na ważność VIII Tyg. Lotniczego.

Tuchola

— Egzaminy wstępne do Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego męskiego w Tucholi odbędą się: na kurs pierwszy i wstępny w dniach 25 i 26 czerwca br., na kursy wyższe w dniu 27 bm. — o godzinie 8-mej porządku. Zgłoszenia należy przesyłać do Dyrekcji najpóźniej do 20 bm. Do podania o dopuszczenie do egzaminu wstępnego trzeba dołączyć: 1) metrykę urodzenia i świadectwo chrztu ucznia, 2) świadectwo powtórzonego szczepienia ospy, 3) własnoręcznie napisany życiorys kandydata, 4) ostatnie świadectwo szkolne (odejścia), 5) świadectwo moralności, o ile kandydat nie uczęszcza obecnie do żadnej szkoły. Na kurs I. przyjmują się chłopcy w wieku od 14 do 17 lat włącznie — po ukończeniu pełnej 7-klasowej szkoły powszechnej. Na kurs wstępny mogą być przyjęci uczniowie z niżej zorganizowanych szkół powszechnych w wieku od 13 do 16 lat włącznie.

Wąbrzeźno

— Pastwa płomieni. W nocy na 11 bm. około godz. 23 powstał pożar w zabudowaniach gospodarczych rolnika Muchy Józefa w Orzechówku. Spalił się chlew oraz 23 sztuk bydła 6 koni, 2 żrebeci, 2 prosiaki i maszyny rolnicze. Strata wynosi około 30000 zł.

Według dotychczasowych dochodzeń zachodzi podejrzenie umyślnego podpalenia.

Konarzyny

— 10-lecie St. Mi. Polskiej w S. wonogaciach. W niedzielę 14 czerwca 1931 r. obchodził Kat. Stow. Młodz. w Swonogaciach uroczystość 10-cio lecia swego istnienia. Program zapowiada się bardzo bogato urozmaicony — jak: występy śpiewacze, muzyczne, przejażdżki na jeziorze czolnami i motorówką, strzelanie, „Noc świętojańska“, „Święty Znicz“, puszczanie wianków i wiele innych urozmaiceń.

torowi, szan. gronu profesorskiemu i p. insp. szkolnemu za starania około urządzenia tego zjazdu.

Pociągami wzgl. autobusem wracało nauczycielstwo do swych warsztatów wzbogacone doświadczeniem i pokrzepione na duchu do dalszej pracy nad kształtowaniem powierzonych im dżiaty Jln doJra Kościoła i Państwa.

Uczestnik.

Podgórz

— K. P. W. wyjeżdża na zawody eliminacyjne o mistrzostwo Polski do Grudziądza. W przyszłą niedzielę, odbędzie się w Grudziądzu na salach „Tivoli“ zawody zapasnicze i w podnoszeniu ciężarów celem wyłonienia kandydatów na mistrzostwa Polski w Warszawie. Sekcja Atlet. przy K. P. W., która w ub. niedzielę święciła triumfy w mistrzostwach Torunia, wysłała do Grudziądza następujących zawodników: waga kogucia — Buller, waga piórkowa — Muszyński i Zieliński, waga lekka — Zagorzycki i Müller, waga półśrednia — Leśniński, waga półciężka — Szeffera Wiktor. Zawody powyższe budzą wielkie zainteresowanie, gdyż uważa się je za nieoficjalne mistrzostwa Pomorza.

Brodnica

— Z Polskiego Czerwonego Krzyża. Zestawienie kasowe z tygodnia P. C. K. zamyka się w dochodach sumą 1.071,68 zł., w rozchodach 252,18 zł. Dochód w wysokości 819,50 zł. przeznaczył Zarząd P. C. K. na kompletne wyekwipowanie drużyny sanitarnej i ratowniczej przy oddziale P. C. K. w Brodnicy. Koło P. C. K. w Jabłonowie urządza na cele P. C. K. tydzień propagandowy dopiero w lipcu. Zarząd P. C. K. wszystkim ofiarodawcom i tym, którzy przyczynili się do organizowania wszystkich imprez składa serdeczne podziękowanie.

Działdowo

— Wystawa prac uczniów szkoły powszechnej i wydziałowej. W dniach 24, 25 i 26 maja br. w gmachu szkolnym szkoły powszechnej od była się wystawa prac uczniów szkoły powszechnej i wydziałowej. Wszystkie ekspozyty były godne widzenia, najwięcej jednak uwagi zwracały roboty ręczne kobiece, których w wyższych klasach i ćwiczeniowce uczy p. Seemanowa, której sukcesów należy szczerze powinszować. Niemniej inne działy dają chlubne świadectwo całemu nauczycielstwu z Działdowa, które udowodniło ekspozytami na wystawie, że nad młodzieżą pracuje uczciwie. Społeczeństwo niezawście umie ocenić trudną i ciężką pracę nauczyciela i dopiero tego rodzaju wystawy przyczyniają się do należnego oceniania wysiłków pracy wychowawców młodego pokolenia.

Dnia 31 maja br. odbył się koncert młodzieży szkoły powszechnej. Młodzież na tym wieczorze popisywała się śpiewem, tańcami góralskimi, orkiestrą symfoniczną i smyczkową. Występy gorąco okłaskiwała niestety niezbyt licznie zebrana publiczność. Koncert dał dowód, iż pod kierunkiem p. prof. Kanta śpiew i muzyka w szkole powszechnej jest dostatecznie doceniana.

Wystawa i koncert uczniów wystawia chlubne świadectwo kierownictwu szkoły.

Unisław

— Rerum Novarum. Dnia 14 bm. parafia w Unisławiu obchodzi uroczystość encykliki Rerum Novarum. Po mszy św. i pochodzie odbędzie się o godz. 19-ty koncert w ogrodzie p. Ehlertha, a o godz. 20-ty zabawa taneczna. Czysty zysk przeznaczą się na powódźnian na Wileńszczyźnie.

Wycieczki morskie po umiarkowanych cenach

na statkach transatlantycznych

- S/S POLONIA** (15.000 ton) wycieczka na Fjordy Norwegji i do Nordkapu. Kopenhaga, Bergen, Sognefjord, Moldefjord, Nordkap, Trondheim od 18. VII.—2. VIII. br. Cena od 500 zł.
  - Wycieczka po morzu Północnem:** Kopenhaga, Londyn, Rotterdam, Kanal Kiloński od 6. VIII.—17. VIII. b. r. Ceny od 375 zł.
  - S/S PUŁASKI** (12.000 tonn) wycieczka po morzu Bałtyckiem: Ryga, Stockholm Visby od 3. VIII.—9. VIII. b. r. Ceny od 225 zł.
  - Specjalna wycieczka do Kopenhagi i z powrotem:** od 25. VII.—29. VII. b. r. Ceny od 175 zł.
  - S/S KOSCIUSZKO** (12.000 tonn) wycieczka po Oceanie Atlantycznym: Gdynia Halifax, New York, Niagara od 29. VII.—26. VIII. b. r. Ceny od 1975 zł.
- Oraz
3 wycieczki do Kopenhagi. Ceny od 150 zł. Odjazd w dniach 20. V, 24. VI. i 17. IX. b. r. 8453

Informacje i sprzedaż biletów w biurach Linji Gdynia-Ameryka w Gdyni ul. Nadbrzeżna. W Gdańsku przy ul. Hundegasse 67/68 oraz w biurach podróży „Waggon-Lits Cook“, Towarzystwa „Orbis“ i „Norddeutscher Lloyd“ Zoppt w Hotelu Kasyno.

Uwaga: Paszporty i wizy zagraniczne z wyjątkiem do St. Zjed. Am. Póln. zbędne.

Zjazd nauczycieli szkół powszechnych obwodu Brusy w Kościerzynie

W sobotę dnia 6 b.m. odbył się z inicjatywy inspektora szkolnego p. Hoffmanna zjazd nauczycieli tutejszego obwodu w seminarjum nauczycielskiem w Kościerzynie. Zjazd miał charakter ściśle pedagogiczny. Celem jego było pokazać w kilku wzorowych lekcjach, jak nauczyciel może w obecnych warunkach pracy stosować najnowsze zdobycze wiedzy pedagogicznej. Zebrało się prawie całe nauczycielstwo obwodu, mimo że zjazd nie obowiązywał — w liczbie ca 95 osób w sali gimnastycznej seminarjum nauczycielskiego. — Zjazd rozpoczął się wokalno-muzycznymi produkcjami wychowanków, poczem p. dyrektor Knechtel przywitał p. inspektora Hoffmanna i zebranych nauczycieli. Następnie p. insp. szkolny H. zajął zjazd podając obecnym do wiadomości jego program i wniósł okrzyk na cześć Prezydenta I. Mościckiego i Marszałka J. Piłsudskiego. Z kolei nastąpiły lekcje z języka polskiego w oddziale II. p. prof. A. Cichocki, w oddziale I. p. prof. Szablewska, z przyrody żywej w oddziale IV. p. prof. R. Cichocki, z geometrii w oddziale V. p. prof. Siemradzki. We wszystkich przeprowadzonych lek-

cjach można było śledzić swobodną i samodzielną twórczość dzieci pod kierunkiem nauczyciela, który jak najmniej starał się pytać, zostawiając dżiatwie jak największą swobodę. To też p. insp. H. podziękował pp. prelegentom za przedstawienie tak wzorowych lekcji, apelując do nauczycielstwa, by starało się w swych szkołach lekcje tak samo przeprowadzać. — Po dyskusji nad lekcjami wygłosił p. dyrektor K. referat p.t. „Moje spostrzeżenia dydaktyczne z egzaminu praktycznego“. Podkreślając na wstępie swego przemówienia historyczne znaczenie tegoż zjazdu, zapoczątkującego ściśnięcie węzłów współpracy w dziedzinie nauczania i wychowania pomiędzy szkołą powszechną a seminarjum nauczycielskiem, wyraził mówca swę zadowolenie z zarządzenia p. Ministra, który przeniósł egzaminy praktyczne do seminarjum, doceniając ważność tej właśnie łączności. Z dalszego wykładu korzystał nie tylko nauczyciel przygotowujący się do egzaminu praktycznego, lecz każdy inny, za co też burzą oklasków został wynagrodzony. — Przy wspólnym obiedzie podziękował w imieniu nauczycielstwa p. Słomiński — Głisno p. dyrek-

KRONIKA

niedziela
14
CZERWCA

TORUN

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sobota Antoniego

Niedziela Bazylego

— Stan wody w Wiśle z dn. 12. 6. Zawischość +1,26, Warszawa +0,91, Płock +0,66, Toruń +0,52, Fordon +0,66, Chełmno +0,42, Grudziądz +0,61, Korzeniewo +0,90, Piekło +0,07, Tczew -0,15, Einlage +2,14, Schienhorst +2,34.

Repertuar Teatru Miejskiego:

Dziś w sobotę, dnia 13 bm. o godz. 20:ej premiera melodyjnej operetki p. Jarno „Krysia Leśniczanka”. „Krysia” będzie p. Leonowicz, cesarzem reżyser Zdzitowiecki. Pole po pisu śpiewaczego znajdują pp. Czerniawska, Borowska, Józefowicz. Galerię typów komicznych zaprezentują pp. Zarembina, Olecki, Tatarzewicz, Jejda. Liczne tańce ukł. H. Grossówny. Dyryguje prof. A. Wiliński.

W niedzielę dnia 14 bm. o godz. 16 popoł.: (ceny niższe) urocz. i melodyjna, łącząca szczerzy humor z błyskami sentymentu operetka A. Reny'ego „Zuza” z pp. Leonowicz Zdzitowieckim (reżyser sztuki) w rolach zakochanej pary.

W niedzielę, dnia 14 bm. o godz. 20 poraz drugi prześlizna operetka J. Jarno „Krysia Leśniczanka”.

W poniedziałek dnia 15 bm. o godz. 20 „Dziś” (Najdroższa moja Pedź).

Repertuar kin.

Palace — „Atlantic”.

Światowid — „Wielka gra”.

Lux, ul. Strumykowa — „Fra Diavolo”.

Mars — „Miłość Kozaka”.

Corso — „Wśród dzikich zwierząt”.

Z miasta

— Osobiste. Starosta powiatowy dr. Bogocz wyjechał na 6 tygodniowy urlop wypoczynkowy. Starostę powiatowego zastępuje zastępca starosty Dołżycki.

— Wiadomości kościelne z parafii św. Jana. Dziś w sobotę w dzień jubileuszowy św. Antoniego (700-letnia rocznica śmierci) będzie wystawiony Najśw. Sakrament w monstancji od godz. 7 rano do godz. 7 wieczorem. Wieczorem o godz. 7 nieszpory, zakończenie nowenny do św. Antoniego i procesja. Po procesji świecenie lilij św. Antoniego i poświęcenie jemu dzieci parafjalnych, szczególnie przy stepujących nazajutrz do pierwszej komunii św.

— Zapisy na członków LOPP oraz dobrowolne datki na cele LOPP przyjmuje przez cały dzień w kiosku, obok Magistratu oraz w Komitecie Wojewódzkim przy ul. Król. Jadwigi 12-14.

— Dancing-bridge. W sobotę dnia 13 bm. o godz. 21 urządza sekcja towarzystwa Rodziny Wojskowej w kasynie garnizonowym dancing-bridge. Ciesząca się niezmiennym powodzeniem impreza ta towarzyska Rodziny Wojskowej niewątpliwie i tym razem ściąganie do Kasyna Garnizonowego licznych miłośników przyjemnej zabawy w wyborowym towarzystwie.

— Bieg czwórek o puchar LOPP. Klub Wioślarski w Toruniu podaje do wiadomości, że w ostatnim dniu ósmego tygodnia lotniczego odbędzie się o godz. 16 bieg czwórek półwysięgowych o puchar przechodni LOPP. W biegu wezmą udział kluby, znajdujące się na terenie Pomorza.

— Festyn ogrodowy „Lutni” zapowiada się wspaniale — o ile pogoda dopisze. Będzie to jedyna okazja usłyszenia doskonałego chóru mieszanego i męskiego przed wyjazdem jego do Gdyni na zjazd tamt. okręgu. Pożatem komitet przygotował różne urozmaicenia, jak strzelanie dla pań i pańców o cenne nagrody, kwadrat szczęścia, rzucanie do busztelek itd. Dla dzieci urządzone będą gry. — Wieczorem odbędzie się na sali dancing. Sądząc z dotychczasowych imprez „Lutni” zapewnić możemy, że niedzielna impreza umożliwi każdemu spędzenie tanim kosztem kilka godzin w serdecznej atmosferze przy wtórze rodzinnej pieśni. Spieszmy zatem wszyscy już do Zielonca. Początek o godz. 15. Komitet.

— Ostrożnie przy zakupie mięsa. Z polacji donoszą, iż pewna rodzina przy ul. Kościuszki zachorowała po spożyciu wątrobianki, zakupionej w pewnym sklepie rzeźnickim. Wiadomość ta powinna być ostrzeżeniem przed nabywaniem wyrobów mięsnych w sklepach rzeźnickich o wątpliwej czystości i reputacji.

— Popisy uczniów Konserwatorium Muzycznego Pom. Tow. Muzycznego w Toruniu. Dyrekcja konserwatorium podaje do wiadomości, że na zakończenie bieżącego roku szkolnego odbędą się w dniach 21 bm. (nie-

Wśród barwnych skarbów naszej sztuki ludowej

Wystawa zakopiańska w kasynie garnizonowym

W salach Kasyna Garnizonowego na pierwszym piętrze mieści się od początku miesiąca wielka Wystawa Zakopiańska, którą pod protektoratem p. generałowej Pasławskiej zorganizowało Przystosowanie Kobiet dla Obrony Kraju.

Wystawa w kasynie garnizonowym zgromadziła najcenniejsze wyroby naszego tak bogatego przemysłu ludowego, nietylko zakopiańskiego, lecz także innych dzielnic kraju. Sale wypełniły barwne kilimy, zakopiańskie i glinańskie tkaniny, chusty, przyozdobione, nielicznym mnóstwem najpiękniejszych wzorów i ornamentów, jakim słusznie chlubi się nasz polski przemysł ludowy. Na szczególną uwagę zasługują kilimy, wykazujące niezwykle bogactwo wzorów. Kwiaty najróżniejsze naturalne i stylizowane, słoneczniki, malwy, kwiat jabłoni, anemony, nasturcje, mak, irysy pysznia się na kilimach w całej swej krasie i rzucając ręką z nieżywym mistrzostwem w pełnych wdzięku linjach i kompozycjach. Z większych dywanów zasługują na uwagę ciekawe Buchara. Oryginalne są również kilimy hułskie. Prześliczny jest kilim przyozdobiony ornamentem stylizowanych liści kłomu. Niezwykle szlachetne w kompozycji i swej prostocie są kilimy o wzorach staroserbkich. Są jasną barwnością rzucają się w oczy chusty sieradzkie, mogące służyć jako nakrycia na stół. Niezwykle

sharmonizowane i ścielone w barwach są tkaniny wileńskie, barwone naturalnymi barwnikami roślinnymi. Nie brak także znanych barwnych pasiaków łowickich w najróżniejszych formach. Zachwyć budzą różne płótna ludowe, oryginalne i piękne w swej prostocie, serwety i różne z nich wyroby jak serwetki itd. niezwykle zresztą tanie. Nie brak i innych dziedzin przemysłu ludowego, jak wyroby z drzewa i ze skóry. Różne talerze zakopiańskie, szkatułki, piękne torebki skórzane przyozdobione z niezwykłym artystycznym w pięknym wzorach. Zaznaczyć należy, że wszystkie te wyroby naszego przemysłu ludowego poza swą rodzimością, poza tem, iż głoszą wszystkim o artyzmie naszego ludu, posiadają także tę szczególną zaletę, że są bardzo tanie.

Wystawa będzie otwarta jeszcze tylko kilka dni do środy przyszłego tygodnia. Czas najwyższy więc, aby ją zwiedzić.

W najbliższym czasie ta sama wystawa polskiego przemysłu ludowego wyjeżdża w daleką podróż aż za morze, do Nowego Jorku, gdzie niewątpliwie będzie atrakcją dla amerykańskich „businessmenów” i gdzie równocześnie będzie doskonałą propagandą dla naszego kraju i polskiego artystycznego przemysłu ludowego.

W dniu 29 lipca na statku polskim „Kościuszkę” ekspozycje wystawy udadzą się w podróż z Gdyni do Nowego Jorku.

Młianka sądowa

„Bagatelki” żydowskie

— Jak się pan nazywa? — Artur Meisner.
— Lat? — 30.
— Imiona rodziców Aron i Sowa.
— Wyznania? — Mojżeszowego.
— Zamieszkały? — W Warszawie.
— Zawodu? — Przedstawiciel firmy poznańskiej „Elektrolux”.
— Był pan już karany? — Raz w wojsku, ale to już będę miał darowane.
— Za co karany?
— Ach bagatelka. — Sześć miesięcy za to, iż nie stawilem się do wojska, a 4 miesiące, iż trochę nieprawdy powiedział przed

sądem wojskowym.
— A więc krzywoprzysięstwo?
Artur Meisner nic nie odpowiedział.
Obecnie stanął on przed sądem toruńskim również za „bagatelki”. Meisner sprzedał na Pomorzu, m. i. także w Toruniu filtry i potrzebował zainkasować pieniądze (za sprzedane filtry) i różne weksle do własnej kieszeni.
Bagatelka!
Sąd za to „filtrowanie” cudzych pieniędzy do własnej kieszeni skazał oskarżonego na 2 miesiące więzienia i kosztu sądowe.

dziela) oraz 22 (poniedziałek) dwa popisy uczniów Konserwatorium. Udział biorą: orkiestra, kwartet, trio i soliści z klas fortepianu i skrzypiec. Solistkami klasy śpiewu wystąpią pp. Lucyna Borowska i Iza Pomorska, które ukończyły w bieżącym roku szkolnym konserwatorium. Programy popisów będą podane na afiszach.

— Wpisy do żeńskiej szkoły wydziałowej przyjmuje się codziennie od 16 czerwca począwszy, w kancelarii od godz. 11—13. Przedłożyć należy: 1) metrykę chrztu lub urodzenia, 2) świadectwo powtórnego szczepienia ospy, 3) ostatnie świadectwo szkolne. — Taksa egzaminacyjna wynosi 3 zł.

— Zebranie miesięczne członków i sympatyków BBWR. Rejonu I — śródmieście odbędzie się w dn. 15. 6. br. o godz. 19 przy ul. Żeglarskiej 25. przyczem uchwały będą ważne bez względu na ilość obecnych. O jak najliczniejszy udział uprasza Zarząd.

— Zebranie miesięczne Związku Zawodowego Niższych Funkcyj i Prac. Państwowych Ziem Zachodnich Rzeczypospolitej Polskiej w Toruniu odbędzie się w dniu 14-go czerwca br. o godz. 12.30 w lokalu „Gospoda Cechów” w Toruniu, ul. Sukiennicza 16. — Przybycie kol. konieczne.

— Kolonje letnie S. U. P. Zarząd S. U. P. kolo Toruń, zaprzykładem zeszłych lat uruchamia i w tym roku kolonje letnie dla dzieci urzędników. Czas trwania kolonji od 2 lipca do 25 sierpnia br. Miejscowość Skłodzewo, pow. Toruń. Oplata za 2 miesiące wynosi 90 złotych. Kolonja ma być umieszczona w pokojach dawniejszego pałacu, stanowiącego własność wyżej wymienionej gminy. Okolica bardzo ładna, pałac położony na wzgórzu otoczony parkiem i sadami owocowymi. Wspomnieć wypada ponadto, że Skłodzewo podobnie jak Otłoczyn, w którym roku ubiegłego S. U. P. urządził również kolonje, leży na tej samej linii lasów i uzdrowiskowej żyły, która ciągnie się przez Otłoczyn, Brzozę do Ostromecka pod Bydgoszczą. Jak z powyższego wynika zdrowe, powietrze, dobry wikt i swoboda przy zapewnieniu pełnej opieki i troskliwości wychowawczej. Oto przyjemności, które czekają naszych miłośników bieżeńskich. Jeszcze kilka zgłoszeń na

piśmie przyjmuje do 16 czerwca p. Leon Adamski, Urząd Wojewódzki i p. Adam Pławski, Bydgoska 33, II p., tel. 408.

Wieczór pieśni, słowa i muzyki francuskiej 17 i 18 wieku

Staraniem kółka francuskiego przy gimnazjum państw. im. Mikołaja Kopernika w niedzielę, dnia 14 czerwca o godz. 7 wieczorem w auli gimnazjalnej odbędzie się wieczór francuski. Orkiestra uczniowska wykona utwory wyłączone francuskich kompozytorów 17 i 18 wieku jak Renanda de Villac, Gosseca, Rameau'a (1683—1707). Uzdolniony uczeń 8 kl. p. Billert odegra na skrzypcach Rameau'a Sarabandę i Gawota.

Oprócz sil gimnazjalnych laskawy udział w koncercie przyjmie racyła p. Lena Trembicka — znana toruńskiej publiczności z majowego koncertu w Dworze Artusa. Utalentowana śpiewaczka wykona pieśń H. de Fontenailles (ur. 1657—1757) i Gounoda, p. Renata Wasikówna, uczennica p. Niekraszowej odegra na fortepianie utwory Rameau'a oraz Nocturn Brassina. Wieczór zakończy kwartet smyczkowy. Całkowity dochód z koncertu przeznaczono na rzecz powodzią na Wileńszczyźnie. Będzie to pierwszy wieczór gimnazjalny, poświęcony francuskiej poezji i muzyce 17 i 18 stulecia.

Mani nadzieję, że tłumnie zebrana publiczność zachęci do dalszych francuskich wieczorów programowych niestrudzone miejscowe kolo profesorskie. Ceny biletów 1 zł, 50 gr. i 30 gr.

Jeszcze jeden fałszerz 2 złotych pod kluczem

Przedwczoraj aresztowała policja w Toruniu Marijana Kopezyńskiego z zawodu handlarz, zam. ostatnio w Poznaniu przy ul. Grobli 19. Kopezyńskiego aresztowano w związku z puszaniem w obieg fałszywych 2 złotych. Kopezyński jest podejrzany, iż należał do szajki, która trudniła się tym intratnym procederem, a którą w części już swego czasu zlikwidowano.

VIII Tydzień L. O. P. P.

Program niedzielny dnia 14-go bm.

Godz. 9: Marsz 4 km. w maskach drużyn organizacji PW oraz drużyn poszczególnych formacji, o nagrodę. Start i meta na Rynku Staromiejskim. Marsz prowadzi ulicami — Szeroka, Król. Jadwigi, św. Katarzyny, Dąbrowskiego, Wałami, Mickiewicza, Matejki, Bydgoską, Różaną do Rynku Staromiejskiego. —

Godz. 12: Pokaz pracy 11 drużyn kolejowych O. P. G. na Rynku Staromiejskim.

Godz. 12.45: Koncert orkiestr: 8 Baonu Saperów na Rynku Staromiejskim i kolejowej na Rynku Nowomiejskim, oraz zbiórka uliczna.

Godz. 13: Turniej tenisowy o nagrodę wędrowną LOPP na kortach przy ul. Moniuszki.

Godz. 15: Zabawa Ludowa w Cegielni z tańcami, połączona z atrakcjami i niespodziankami a mianowicie: Loterja fantowa (los 25 gr.) wędka, strzelanie do tarczy, konkurs gąsienic chemicznych itp.

Godz. 16: Regaty wioślarskie Klubów Pomorskich o nagrodę wędrowną LOPP.

Samobójstwo 56 letniego męczuzynu

Przedwczoraj około godz. 11.15 na podwórzu przy ul. Kościuszki 30 znaleziono w stanie nieprzytomnym 56 letniego Feliksa Gobińskiego, zam. w Toruniu przy ul. Kochanowskiego 19. Jak się okazało Gobiński usiłował popełnić samobójstwo i w tym celu napił się esencji octowej. Pogotowie ratunkowe odstawilo desperata nieprzytomnego do szpitala miejskiego. Wszelkie zabiegi lekarskie jednakże okazały się już spóźnione. Samobójca zmarł wczesnym wieczorem.

Jak dochodzenia wykazały, denat już od dłuższego czasu nosił się z zamiarem pozbawienia się życia.

Turniej tenisowy TKS — BKS Budgoszcz

W niedzielę 14 czerwca rozegrany zostanie turniej tenisowy o wędrowną nagrodę LOPP pomiędzy BKS, a TKS.

BKS przyjeżdża w najsilniejszym składzie a mianowicie pp. Niesiołowska, Starzyńska, Bauer, Cieśla, Kaszubowski, Petel, Pietkiewicz, Sioda.

T. K. S. wystawia również swój reprezentacyjny skład, by zdobyty ubiegłego roku puchar z rak nie wypuścić. Walki zapowiadają się zaciete i nader interesujące. Początek turnieju o godz. 9.30.

Tydzień szkolnictwa zawodowego

Tydzień propagandy szkolnictwa zawodowego trwać będzie na terenie Torunia od 14—22 czerwca. Tydzień rozpocznie się już w sobotę, dnia 13 czerwca o godz. 20 w auli gimnazjum im. Kopernika wykładami p. E. Herzberga, dyr. Państw. Szk. Bud. Maszyn, w Grudziądzu na temat „Szkolnictwa zawodowe, jego cele i zadania”, p. dr. Pfanhausowej na temat „Znaczenie badań psychotechnicznych dla szkolnictwa zawodowego”. W tygodniu tym ukaza się również aktualne artykuły w prasie.

Wystawa prac uczeni Państwowej Szkoły Zawodowej Żeńskiej, przy ul. Strumykowej 4 zakończy tydzień propagandy. Wystawa otwarta będzie od 20—22 czerwca od godz. 9—19 bez przerwy. Żywimy nadzieję, że aktualna ta sprawa zainteresuje szerokie masy społeczeństwa.

Dziś kompletna zmiana programu.

Sobota

WIELKA NOC TANCA

W niedzielę, od godziny 17.30

Five o'clock towarzyski

z występami wszystkich artystów

ESPLANADA Kononickiej 4

Na białym czworoboku

Światowid — „Wielka Gra”.

Ciekawy ten dzwilkowiec francusko-polski osiąga punkt kulminacyjny zainteresowania w końcowych scenach w sądzie, gdzie mistrzowski Samborski trzyma w napięciu uwagę widzów przepyszną grą w roli prokuratora.

Podkreślić należy niezmiernie nastrojowo oddaną fonetycznie niesamowitą scenę jęków na tonącym okrecie.

(zm).

Życie gospodarcze

Jaka będzie polityka rolna na rok 1931-1932 Zagadnienie związania zapasów zboża

16 czerwca b. r. rozpoczyna się konferencja przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa z delegatami centralnych organizacyj rolniczych, która ma zdecydować o polityce rolnej na rok 1931-32. Zgodnie z przyjętym już zwyczajem przygotowano tę naradę przez rozesłanie do przyszłych jej uczestników szczegółowo opracowanego kwestionariusza, na który odpowiedzi już do Ministerjum nadeszły. Na zasadzie tak zebranego materiału zostaną opracowane referaty, dotyczące poszczególnych zagadnień i mające służyć za podstawę dyskusji.

Kwestje, które muszą znaleźć się na porządku dziennym konferencji, nie są łatwe do rozwiązania, środki, którymi dysponować może polskie rolnictwo i Państwo, nie wystarczą do uzdrowienia warsztatów rolnych. Pomimo to jednak, dobrze pomyślana i konsekwentnie wykonana aktualna polityka rolnicza, może święcić niejedną triumf.

Byliśmy zresztą tego świadkami w roku gospodarczym, dobiegającym obecnie końca. Szczególnie skomplikowany mechanizm polityki zbożowej osiągnął swój, możliwy w danych warunkach, cel.

NIE BĘDIEMY EKSPORTEREM ZBÓŻ.

Jedno jest bodaj pewne, że Polska w nadchodzącym roku nie będzie eksporterem zbóż i że może być nawet obszarem deficytowym w tym zakresie. Przyczyny tego są jasne, a mianowicie wydatne zmniejszenie nakładu gospodarczego, oraz nie bardzo pomyślnie warunki klimatyczne. W związku z tem polityka zbożowa nie może stawiać przed sobą, jako celu, uzyskiwanie w kraju ceny, na którą składać się mają cena światowa plus premia wywozowa, ale ceny, której składnikami powinny być cena światowa plus cło przywozowe.

Różnica praktyczna jest bardzo znaczna, gdyż premje wywozowe wynoszą dla pszenicy 6 zł. (od 100 kg.), a dla żyta oraz jęczmienia 4 zł., natomiast cła przywozowe przedstawiają się następująco: pszenica 25 zł., zaś żyto, jęczmień i owies 17.50 zł. Zatem kształtuje się możliwość wyraźnego oderwania się od cen światowych i przywrócenia opłacalności produkcji zbóż.

Przedewszystkiem dziś chodzi o to, aby stworzyć dla rolnika warunki, przy których istnieniu nie będzie on potrzebował wyzywać się posiadanego towaru natychmiast po zbiorach, gdyż w parę miesięcy potem eksport nawet przy istnieniu premij nie będzie się kalkulował wobec tego, że premje są znacznie niższe od cel przywozowych.

ZAGADNIENIE ZWIĄZANIA ZAPASÓW ZBOŻA I ZASTAW REJESTROWY.

Podstawowym zagadnieniem, jakie wysuwa się na czoło w obecnej chwili, jest umiejętne związanie zapasów zboża, jakie otrzymane po zbiorach i wyjaśnienie rolnikom, że to związanie przyniesie im o wiele większą korzyść, aniżeli wyprzedaż. W tym kierunku posiadamy parę wypróbowanych środków. Jeden z nich, z którego niewątpliwie osiągną bezpośrednią korzyść rolnicy, to zastaw rejestracyjny. Zagadnienie silnego natężenia akcji kredytowej pod zastaw zbóż natychmiast po zbiorach, jest obecnie bodaj że najważniejszym. Umożliwi ono warsztatom rolniczym przetrzymanie towaru, w celu sprzedania wówczas, kiedy okaże się faktyczny stosunek między popytem a popytem na rynku krajowym i kiedy będzie można liczyć na cenę światową powiększoną o cło.

ODCINEK ZBOŻOWY JEST NAJWAŻNIEJSZY.

Dwa inne środki przynoszą korzyść ogółowi ludności, ponieważ nie wypuszczają niepotrzebnie zboża z kraju. Do nich należą zakupy

Bezrobocie w Niemczech

W okresie od 16 do 31 maja br. liczba bezrobotnych w Niemczech zmniejszyła się o ca 144 tys. osób i wynosiła na 31 maja okragło 4.067.000. Spadek bezrobocia tłumaczy pewnym ożywieniem w przemyśle budowlanym, które jednak było znacznie mniejsze, niż w latach poprzednich.

przez Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe i przez armję. W interesie obu tych instytucyj leży, aby tę ilość zboża, która pozostanie na jesieni niezwiązana kredytem rejestrowym i która będzie tworzyć nadwyżki nad bieżącym popytem, zdejmować z rynku w okresie zwiększonej podaży jesiennej. Cena tych nadwyżek będzie niewątpliwie niższa od cen późniejszych miesięcy, a interwencja taka uchroni rolników przed baissą jesienną.

W najogólniejszych zarysach zatem należy stwierdzić, że o ile w 1930-31 r. przed poli-

tyką rolną stało zagadnienie forsowania eksportu, o tyle obecnie zwłaszcza w sezonie jesiennym, staje problemem związania jaknajwiększych ilości zbóż.

Zupełnie inaczej, naturalnie, przedstawiają się inne odcinki polityki rolniczej, ale ponieważ odcinek zbożowy jest u nas najważniejszym, pozwoliliśmy sobie na jego przykładzie wskazać pewne zmiany, jakie zaszły w ciągu ostatniego roku, zmiany, które polityka na następny sezon gospodarzy uwzględnić musi.

R. Z.

Nieprawdziwe pogłoski Ograniczeń walutowych ani ograniczeń wyjazdów zagranicę nie będzie

Informacje, jakie ukazały się w prasie o zamierzonym jakoby przez czynniki rządowe wprowadzeniu ograniczeń przy wywozie walut obcych oraz ograniczeń wyjazdów zagranicę, jak się dowiadujemy, są całkowicie wyssane z palca, a sam pomysł wprowadzania takich ograniczeń obecnie jest niedorzeczny.

W sferach finansowych, jak nas informują, panuje przekonanie, że podjęte już przez Bank Polski kroki, w związku ze skupowaniem dolara gotówkowego przez banki niemieckie na naszym rynku, całkowicie wystarczają do opanowania obecnej sytuacji na rynku pieniężnym. Sfery finansowe z całkowitym spokojem obserwu-

ją podniesienie się kursu dolara gotówkowego, spowodowane nagłym popytem na te banknoty w Niemczech. Obecna wyższa kursu dolara gotówkowego sfery finansowe traktują jako chwilową, przeświadczona są, że po nasyceniu rynku niemieckiego dolarami, kurs ich ustabilizuje się na poziomie poprzednim. Nie zachodzi więc żadna potrzeba wydania jakichkolwiek specjalnych zarządzeń restrykcyjnych w rodzaju ograniczenia wywozu walut.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

W trosce o zdrowe stosunki w eksporcie drzewa polskiego

utworzono przy poparciu Rządu organizację eksporterów polskich

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Zniżka oprocentowania kredytów rolniczych

Zarządzenie Ministerstwa Skarbu

Nadmierna wysokość odsetek, płaconych przez drobne rolnictwo, w prywatnych stosunkach kredytowych i konieczność chociażby częściowego skonwertowania takich uciążliwych zobowiązań rolników na zobowiązania dłuższej terminowe i niższej oprocentowane, skłoniła ministerstwo skarbu do przeznaczania na ten cel w ubiegłym okresie budżetowym znacznych kwot. Sumy te rozproszone zostały przez Państwowy Bank Rolny za pośrednictwem gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, komunalnych kas oszczędności, a zwłaszcza za pośrednictwem organizacji spółdzielczych. Oprocentowanie tych kredytów, płacone przez rolników-pożyczkoborców wahało się, w zależności od charakteru kredytu, w granicach od 11 proc. do 4 i pół proc. rocznie.

Obecnie minister skarbu J. Piłsudski, uwzględniając trudną sytuację rolnictwa, zarządził w dniu 9 bm. obniżenie oprocentowania tych kredytów od dn. 1 lipca r. b. Dzięki temu zarządzeniu oprocentowanie

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

W sprawie zaległych opłat Związków Komunalnych w Pomorskich Zakładach Psychiatrycznych

Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało do wojewodów okólnik w sprawie zalegania przez związki komunalne z opłatami na rzecz pomorskich zakładów psychiatrycznych. Zakłady te zmuszone są wstrzymać dalsze przyjmowanie chorych z tych powiatów i miast, które od szeregu miesięcy nie opłacają żadnych kosztów. Ministerstwo poleca wojewodom, aby, mając na względzie dobro chorych, wydali zarządzenie niezwłocznie częściowego przynajmniej spłacenia tych zaległości.

Dotkliwa podwyżka

Od jednego z naszych czytelników otrzymujemy co następuje:

Ministerstwo Komunikacji wydało okólnik dotyczący mieszkań tych kolejarzy, którzy zamieszkują w domach kolejowych. W myśl powyższego okólnika wszystkie czynsze za mieszkania tak zwane skarbowe i służbowe będą podwyższone o 150, 200 i więcej procent i to z ważnością wstecz, t. j. od dnia 1. X. 1930 r. Urzędnicy, którzy dotychczas płacili po 16 zł. będą płacić przeszło 50 zł. i t. d.

Taka niezem nie uzasadniona podwyżka, jak słusznie pisze nasz informator — znacznie zaciąży w budżecie poszczególnego urzędnika, to też związki urzędnicze założyły energiczny protest i sprawa, prawdopodobnie, oprze się o Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Podwyżka ta jest tem dotkliwszą dla urzędników, że zbiegła się równocześnie z odjęciem 15% dodatku.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Dotychczasowa polityka rządu w zakresie walutowym, jest dość liberalna, czego najlepszym bodaj dowodem jest zachowanie tajemnicy prywatnych wkładów w bankach i instytucjach finansowych.

Czy jesteś członkiem L.O.P.P.?

Tczew

— Osobiste. Rozkazem D. O. K. VIII. na stanowisko Powiatowego Komendanta P. W. zamianowany został p. por. Rosiek. Dotychczasowy Komdt. P. W. p. kpt. Wiński wraca na poprzednie swoje stanowisko do 2 Bataljonu Strzelców.

— Z gimnazjum męskiego. W dniach 9 i 10 czerwca w gimnazjum męskim odbył się egzamin dojrzałości wobec delegata Kuratorium Szkolnego w osobie p. wizyt. Dutkowskiego. Egzamin dojrzałości złożyli: Doering Franciszek, Kłos Marjan, Kochanek Piotr, Laskowski Alfons, Szulc Wilhelm, Szwarz Leonard, Spratek Zdzisław, Starkel Jan, Tucholski Jerzy, Wąsowski Stefan, Wentowski Franc, Zimmerman Antoni i Żuk Edward. Do egzaminu nie dopuszczony został Berezowski Marjan.

— Z akcji VIII tygodnia L. O. P. P. Komitet Obywatelski VIII tygodnia lotniczego z p. starostą Stachowskim na czele zorganizował w czasie od 7 do 14 czerwca tydzień propagandy obrony przeciwgazowej.

W niedzielę, dnia 7 b. m. p. starosta Stachowski w obecności przedstawicieli urzędów i licznie zgromadzonej publiczności otworzył Wystawę sprzętu przeciwgazowego w gmachu Starostwa, poczem instruktor L. O. P. P. p. por. rez. Ostrusko wygłosił nader interesujący referat aktualny. Wystawa trwać będzie do 14 b. m. i otwarta codziennie od godz. 10—12 i 14—20.

We wtorek, dnia 9 b. m. wyświetlone zostały pokazy filmowe na sali czerwonej w Hali Miejskiej.

Od środy poczynsz wyświetlany jest film p.t. „Gwiazdzista Eskadra” w kinie Mars, do którego przeznaczony jest na cele L. O. P. P. — Kwesty uliczne odbyły się w środę, a dalsze odbędą się w sobotę i niedzielę.

W niedzielę, dnia 14 czerwca odbędą się wielkie pokazowe ćwiczenia obrony miasta przed napadem lotniczym; — o godz. 11 uroczyste nabożeństwo w kościele św. Krzyża na intencję dalszego pomyślnego rozwoju L. O. P. P.; — od godz. 14—15 Koncert orkiestry wojkowej przed Starostwem, podczas przerwy wykład o zadaniach L. O. P. P. i pokazy w ubraniach gazowych.

Początek ćwiczeń obrony o godz. 15 na placu przed Szkołą Nr. 5, w obronie wezmą oddziały: wydzielone oddziały 2 Bataljonu Strzelców, organizacje P. W., hufce szkolne, Straże pożarne oraz Kolumna sanitarna.

W napadzie wezmą udział: Eskadra samolotów wojskowych oraz awionetki aeroklubów. Plan obrony miasta Tczewa organizują pp. kpt. Wiński, por. Rosiek i Fabian.

Po zakończeniu ćwiczeń odbędą się defilada oddziałów ćwiczących.

Kartuzy

— Tydzień L. O. P. P. rozpoczął się u nas w sobotę wieczorem capstrzykiem po ulicach miasta z udziałem P. W. w maskach przeciwgazowych i ubraniach iperytowych, przyczem niesiono propagandowe transparenty. W niedzielę orkiestra kolejowa koncertowała w parku przed gimnazjum. Na Rynku kierownik szkoły p. Jasiński wygłosił przemówienie wskażując na strasze skutki przesyłej wojny powietrznej, wzywając wkońcu obywatelstwo do poparcia owocnej działalności L. O. P. P. Następnie odbyły się pokazy gazowe i obrony przeciwgazowej, poczem odbyła się defilada P. W. Po południu Straż pożarna urządziła przy remizie pokazy. Urządzono również kwestę uliczną przez socjalny komitet pań i panienek.

— Założenie spółdzielni „Gryf”. W ub. niedzielę założono w Kartuzach spółdzielnię „Gryf”, której zadaniem będzie wydawanie miesięcznika „Gryf”, wydawanego swego czasu przez p. dr. Majkowskiego.

— Z sali sądowej. Za sprzeniewierzenie 314.83 zł. ze składek oszczędnościowych dzieci z szkoły powszechnej, skazany został nauczyciel p. Hering z Kartuz wyrokiem sądu okręgowego z Wojherowa na 6 miesięcy więzienia i ponoszenie kosztów.

W sprawie zajęć z bezrobotnymi przed starostwem w dniu 21-go kwietnia r.b. podczas których aresztowano 4 bezrobotnych sąd uznał ich winnymi i skazał Meyera Józefa z Koźmiczka na 14 dni więzienia, Chlebowicza, Tokarskiego z Głukowa i Lidzbarskiego z Przedkowa każdego na 10 dni więzienia i ponoszenie kosztów sądowych.

— Na łoż podwodną „Odpowiedź Trewiranu sowi”, złożyło Kółko rolnicze w Hopach 28 złotych i 13 groszy. Oby śladami Kółka poszło jak najwięcej towarzystw!

— Powiesił się w stajni. W nocy na 8-go bm. popełnił samobójstwo wieszając się w stajni u rolnika Naczka w Mrozach Jakubek Tomasz lat 60, pochodzący z Jałna.

Sąd morski w Gdyni w sprawie awarii S. S. Wisła

Wina kapitana statku niemieckiego dowiedziona

W Gdyni odbyła się onegdaj w Sądzie Grodzkim przed Izłą Morską rozprawa w sprawie najechania przez statek niemiecki „Rose” polskiego parowca „Wisła”, należącego do P. P. „Żegluga Polska”. Wypadek ten wydarzył się, jak wiadomo, dn. 13 kwietnia r. b. w czasie mgły na Bałtyku w pobliżu przylądka Gjedser (Danja). Sąd przystąpił do rozpatrywania sprawy w składzie następującym: przewodniczący Steichert, sędzia Sądu Grodzkiego, oraz ławnicy Tadeusz Ziółkowski, komander pilotów portu gdańskiego, kap. Wacław Niewiarowicz, kmdr.-ppor. Nawrocki, kpt. Kisiel-Zahorański. Ministerstwo Przemysłu i Handlu reprezentował kpt. Karol Ryncki.

Na rozprawę przybyli z Niemiec przedstawiciele firmy Gribel ze Szczecina, do której należał statek „Rose”, oraz niemieckiego towarzystwa ubezpieczeń, w którym statek ten był ubezpieczony. P. P. „Żegluga Polska” reprezentował Wacław Federowicz.

Po przesłuchaniu świadków, w ich liczbie kapitana statku „Wisła”, Knoetgena, sąd wydał po 4-godzinnej naradzie następuj. wyrok: „Winę zderzenia ponosi kierownictwo S. S.

„Rose”, ponieważ nie zmniejszyło dostatecznie szybkości statku w myśl art. 16, ust. 1. ordynacji dróg morskich, mimo gęstej mgły, i z tego powodu nie było w stanie zatrzymać S. S. „Rose” przy zauważeniu S. S. „Wisła”. Kapitan S. S. „Rose” spotyka pozatem zarzut, że przed sprawdzeniem pozycji S. S. „Wisła” zmienił swój kurs. Postępowanie kapitana S. S. „Rose” po awarii jest pod względem przepisów zarządzenia z dn. 15. 8. w przedmiocie zachowania się kapitanów po zderzeniu się ich statków na morzu, zupełnie niezrozumiałe.

Kierownictwo S. S. „Wisła” spotyka również zarzut, że wbrew przepisom art. 16 ust. 2 ordynacji dróg morskich nie zatrzymało maszyn przy pierwszym sygnale mgłowym statku przeciwnego. Przekroczenie to jednakże nie ma żadnego wpływu na samą awarię, ponieważ po dokładniejszym usłyszeniu gwizdu statku przeciwnego maszyna została zatrzymana.

Postępowanie kapitana S. S. „Wisła” po awarii odpowiadało wymaganiom chwili, zaś jego dążenie do oznajmienia innym statkom jego pozycji zasługuje na uznanie.

Dziennikarze duńscy przybywają do Gdyni

Ważny propagandowy charakter wycieczki. — Goście zwiedzą Gdynię i wybrzeże oraz wysłuchają szeregu wykładów

Jak już donosiliśmy w poniedziałek, dn. 15 bm. przybywa do Gdyni wycieczka dziennikarzy duńskich w liczbie 30 osób. Wycieczka zabawi na polskim wybrzeżu do dn. 17 bm. i zwiedzi w tym czasie port, miasto oraz okoliczne miejscowości nadmorskie.

Przyjazd gości duńskich posiada ważne znaczenie propagandowe, gdyż przyczyni się do zaznajomienia zagranicy z polskim portem oraz problemami polskiego handlu morskiego. Z tych też względów miejscowe czynniki położyły wiele trudu dookoła należytego zorganizowania przyjęcia gości. W programie ich pobytu przewiduje się oprócz obrazowego zapoznania dziennikarzy z życiem portu gdyńskiego

i polskiego wybrzeża przez dokładne zwiedzenie wszystkich ważniejszych ośrodków, również wykłady w językach duńskim i angielskim, wygłoszone przez pp. nac. Geysztora, dr. Smoleńca i inż. Syngbecka o ilesi, celach i rozwoju portu polskiego.

Organizacja przyjęcia gości zajęł się Zw. Obrony Kresów Zachodnich, który ze swej strony zaprosił do specjalnie w tym celu utworzonego komitetu grono poważnych obywateli miasta i przedstawicieli instytucji publicznych. Nad stroną techniczną programu wycieczki czuwać będą pp. mjr. Zakrzewski i mjr. Swoiński.

Połączenie wschodniego Bałtyku z Londynem

Tow. okrętowe „United Baltic Corporation”, które utrzymywało dotychczas trzema swemi statkami regularną komunikację okrętową między Londynem a portami wschodniego Bałtyku, jak: Tallinn, Ryga i Klajpeda, wprowadza obecnie nowy letni rozkład jazdy na tej linii. Powiększa mianowicie liczbę statków na tej linii do czterech oraz dzieli ją na dwie trasy: jedna połączy Londyn z Tallinnem bezpośrednio, druga zaś łączyć będzie Londyn z Rygą i Klajpedą, przyczem wszystkie te porty otrzymają cotygodniowe połączenie z Anglią.

Statki na tej linii służą głównie do przewozu na rynek angielski masła i hekonów z Estonji, Łotwy i Litwy.

Polska i jej porty — Gdańsk i Gdynia — ma, jak wiadomo, już od trzech lat zgorą bezpośrednio regularne połączenie pasażersko-towarowe z Anglią statkami Polsko-Brytyjskiego Tow. Okrętowego, które odchodzi z Gdyni i z Gdańska co tydzień do Londynu i do Hull. Przewożą one między innymi także znaczne ilości polskich produktów spożywczych na rynek angielski.

„Dar Pomorza” minął Madereę w drodze do Ameryki Półn.

Wezoraż dyrekcja Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni otrzymała radjodepeszę, przesłaną z Atlantyku za pośrednictwem radiostacji na Madereze przez kapitana Maciejewicza, komendanta żaglowca szkolnego „Dar Pomorza”, w której kapitan Maciejewicz melduje, że statek minął Madereę. Podróż odbywa się normalnie, choć słabe wiatry na Atlantyku nie

pozwalają naszemu żaglowcowi szkolnemu rozwinąć większej szybkości.

Jak już pisaliśmy — żaglowiec szkolny „Dar Pomorza” odbywa z uczniami Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni pierwszą tegoroczną podróż ćwiczebną. Statek plynie do Nowego Jorku, przyczem po drodze ma zająć na Bermudy.

Święto P. W. i W. F. miasta i powiatu tczewskiego

W niedzielę odbyło się imponujące święto P. W. i W. F. w grodzie Sambora, które było zarazem sprawozdaniem całorocznej pracy w dziedzinie sportu i zrysp. wojsk. rezerw.

Rano odbyły się zawody strzeleckie ostre dla rezerwistów i z broni małokalibrowej dla przedpoborowych, w których pierwsze miejsca zdobyli K. P. W. i Zw. Strzelecki.

O godz. 11-tej odbyło się uroczyste nabożeństwo, w którym udział wzięły wszystkie organizacje P. W. z miasta i powiatu.

Po nabożeństwie zast. dowódcy bataljonu p. kpt. Sugański odebrał raport, poczem przewodniczący Pow. Komitetu P. W. i W. F. wygłosił podniosłe przemówienie o wielkiem znaczeniu krzewienia tu na rubieżach Polski ducha sportowego i strzeleckiego.

Przemówienie swoje p. starosta zakończył okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polski i najwyższego zwierzchnika sił zbrojnych I-go Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, który to okrzyk liczne zastępy organizacyj P. W. i zebrała publiczność podchwyciła z wielkim entuzjazmem. Orkiestra odegrała hymn a oddziały

P. W. sprezentowały broń.

Świetnie wypadła defilada, którą przyjmował dowódca 2 bataljonu strzelców p. mjr. Studziński z p. starostą Stachowskim w otoczeniu korpusu oficerskiego i licznie zgromadzonych przedstawicieli władz i społeczeństwa.

W defiladzie najliczniej reprezentowany był Zw. Strzelecki, który w jednolitych mundurach sprawiał wrażenie regularnej armji. Z innych organizacji jedynie Hufce szkolne i K. P. W. reprezentowane były najliczniej. Pozatem w defiladzie wzięli udział sokoli, K. S. Wisła, Młodzież Katolicka z Nowego Miasta, Straż Pożarna i Hufiec harcowski.

Powszechnie zwracał uwagę brak wojaków, który przez znanych macherów politycznych na tuł. terenie zapędzeni zostali na podwórko obwispolskie i dobrowolnie się wykreślili z szeregów P. W. Wszystkie towarzystwa bez wyjątku reprezentowały się bardzo dobrze, co jest dowodem, że praca na tem polu rażno postępuje naprzód.

Po defiladzie oddziały P. W. z powiatu oddmaszerowały na obiad żołnierski do koszar.

Co słyszał w Ciechocinku?

Tegoroczny sezon letni w Ciechocinku, jedynego w Polsce ciepliczego zdroju z solanką radjoczynną zapowiada się wspaniale.

Już bowiem po otwarciu stwierdzono większą ilość kuracjuszy, jak w roku ubiegłym. Korzystna różnica dla bieżącego roku wzrasta w miarę posuwania się dalej ku sezonowi głównemu.

Dziwić się nie można, ponieważ takimi urządzeniami i solanką nie mogą się poszczycić inne zdrojowiska. Olbrzymia ilość emanacji radjowej w solance ciechocińskiej potęguje znacznie wpływ leczniczy. Większy przyływ gości wpłynął na ożywienie ruchu w zdrojowisku, które już robi wrażenie czynnego od dawna ze wszystkimi atrakcjami.

Teatr pod kierunkiem dyr. Bendy z Torunia stanowi faktyczną i wartościową rozrywkę dla kuracjuszy, tembardziej, iż poziom artystyczny zespołu aktorskiego przewyższa znacznie w roku bieżącym zespół tegoroczny. Potwierdzają to dane przedstawienia: „Zuzanna”, „Polska krew” itd.

W tych dniach zostanie uruchomione kino zdrojowe, które stworzy ośrodek wypoczynku i rozrywki dla przyjezdnych chorych.

Orkiestra wojskowa, złożona z dwóch najlepszych zespołów pomorskich cieszy się wielkiem uznaniem kuracjuszy, gdyż wykonanie techniczne i dobór granych utworów jest bez zarzutu.

Uzupełnia to wszystko miejscowa radjostacja, transmitująca koncerty wieczorne ze stacji granicznych i własnego studjum.

Ilość miejsc leczniczo-rozrywkowych zwiększy olbrzymi buson solankowy. Praca nad wykończeniem jego trwa dzień i noc — bowiem musi być wykonany 15 lipca.

Wśród przybyłych kuracjuszy spotkaliśmy wojewodę warszawskiego z małżonką. P. wojewoda ub. niedzieli przyjął defiladę oddziałów przysposobienia wojskowego podczas święta Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

Tak to bogata rozmaitość rozrywek, uzupełniona wycieczkami pieszymi, grami i zabawami dla dorosłych i dzieci, może naprawdę odpowiedzieć wymaganiom kuracjuszy, którzy tak licznie zjeżdżają do Ciechocinka. Należy mieć pewność, iż cenne zalety lecznicze zdrojowiska oraz nowe instytucje i niskie ceny pensjonatów i zabiegów zwiększą wybitnie zastępy szukających zdrowia. Ciechocinek odpowie całkowicie ich pragnieniom i wymogom zdrojowiskowym.

Lipusz

— Najlepsza odprawa opozycjonistów! Oddział Powstańców i Woiaków w Lipuszu w dniu 7 czerwca br. odbył strzelanie bojowe do piersia na odległość 100 metrów na strzelniczy własnej. W strzelaniu brało udział 48 członków, z których królem został druh Ciesewski Aleksander, wicekrólem druh Januszewski i trzecie miejsce druh Czapiewski Jan osiągnął na 6-ciu możliwych 6 trafnych. Naogół wszyscy druhowie strzelali bardzo dobrze, a nastrój, jaki panował na strzelnicy, świadczył najmówniej o tem, że Powstańcy i Wojacy w Lipuszu rozumieją najlepiej swoją rolę wobec Państwa i hasłem ich jest nie walki partyjne, pozakulisowe konszachty opozycjonistów, lecz realna praca, która jest najlepszą odpowiedzią dla tych, którzy, tak silną i starą organizację na Pomorzu chcą rozbić na złość szanacji. Opozycjoniści niech się dalej kłócą, niech zwalczają poczynania Rządu, metodami, godnymi warcholów z pod znaku partyjników, zdrowy element ćwiczy, strzela i czuwa a hasłem ich jest na prawdę „Wolność” wolnej Ojczyzny. Druhom z Lipusza Cześć!

Na strzelaniu obecny był wiceprezes oddziału powiatowego druh Rosiński.

Pelplin

— Gimnazjum Biskupie klasyczne w Pelplinie z prawami gimn. państwowych. Egzamin wstępny do kl. I. zaczyna się w piątek 26 bm. o godz. 9. Zgłoszenia przyjmuje dyrekcja gimnazjum, która na życzenie przesyła i prosipekt zakładu.

Jednocześnie w kasynie oficerskiej odbyło się śniadanie dla członków Komitetu P. W. i W. F. Kółka Przyjaciół Zw. Strzeleckiego oraz dla pp. oficerów 2 bataljonu, Zw. Strzeleckiego i przedstawicieli władz, społeczeństwa. Podczas obiadu żołnierskiego do braci strzeleckiej przemówił P. starosta, wnosząc okrzyk na cześć najpotężniejszej organ. P. W. jaką jest niewątpliwie Związek Strzel. Pozatem przemawiali deca 2 bat. p. major Studziński, z ramienia Komitetu P. W. i W. F. p. ppor. rez. Krupa i komendant Skorny ze Starogardu.

Po obiedzie odbyły się zawody sportowe na boisku miejskiem, na program których złożyły się 1) marsz 5 km. ze strzelaniem dla rezerwistów, 2) trójbój wojskowy dla rezerwistów i przedpoborowych, 3) rzuty, 4) skoki, 5) bieg sztafetowy, 6) bieg kolarski i 7) gry koszykowska i siatkówka.

Święto sportowe P. W. i W. F. w Gniewie

Jak w innych miastach tak i u nas w Gniewie odbyło się dnia 31 maja br. doroczne powiatowe święto sportowe P. W. i W. F., które pomimo nieznosnego i dokuczliwego upału wypadło bardzo okazale. Stało ono się zarazem niejako przeglądem niemal rocznego dopiero do robku organizacji „Związku Strzeleckiego“ na naszym terenie, budzącego podziw i zachwyt do brzo umundurowanych drużyn, i ich postawy.

Od wczesnego ranka zjeżdżały oddziały wszystkich organizacji P. W. z powiatu, zwłaszcza oddziały strzeleckie wierni lei stawily się w przeważającej ilości. Przy dźwiękach doskonałej orkiestry 64 pp. z Grudziądza wymaszerowały organizacje P. W. i W. F. o godzinie 10 przed 10-g do kościoła na uroczysto nabożeństwo. Po nabożeństwie, w czasie którego wygłosił miejscowy wikariusz podniosłe kazanie na temat służby dla Ojczyzny i miłości dla Niej, stanęły oddziały na rynku do przeglądu, którego dokonał major Kępiński z starostą Wolsem. Starosta Weiss zwrócił się do uczestników w przemówieniu z zachętą do nieustannej pracy nad sobą, wyszkoleniem siebie i wyrobieniem ducha do obrony granic Rzeczypospolitej na każdy jej zew. Przemówienie zakończył okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzplitej, Jej Prezydenta prof. dr. Mościckiego i Marszałka Piłsudskiego. Defilada prowadzona przez Powiatowego Komendanta P. W. por. Lesiockiego, wypadła nie mniej pięknie i sprawnie jak cała uroczystość. Zwłaszcza dziarska postawa dobrze przybranych Strzelców zwracała ogólną uwagę, szczerze, a nie zaś zdziwienie już u topniejących ich przeciwników. Także wszystko inne oddziały jak Pow. i Woj. ze sztabem, niestowarzyszeni S. M. P. z powiatu, Sokół żeński i męski z Ostrowieckiego, K. P. W. z Morzeszczyna oraz Hufiec i Drużyna harcowska gimnazjalna z Gniewa wykazały b. dobre przygotowanie teoretyczne i praktyczne oraz zrozumienie pracy wspólniej dla dobra Państwa.

Po tych przedpołudniowych uroczystościach zasiadli uczestnicy do stołu wspólnego, gdzie razem z przedstawicielami Władz i Wojska spotyli pokrzepiający i dostateczny obiad przy dźwiękach orkiestry.

O godz. 14 wymaszerowano na boisko sportowe (któremu niestety to miano trudno nadać, bo samoby się z tego śmiało), gdzie odbyły się zawody sportowe w obecności Starosty Weissa, grona Oficerów z majorem Kępińskim na czele i kpt. Mayerem, komendantem obwodowym. — Dzięki czynnej pomocy ze strony pp. kap. Dąbrowskiego i kap. dr. Grodeckiego, por. Sedlaczka, dyr. Kasy Wiśniowskiego i naucz. Linca popisy ukończyły się bez wypadku, a zakończyły się przemówieniem starosty Weissa i wręczeniem nagród, które otrzymali: Za pięciobój sportowo-wojskowy. Szoltun Alojzy Pow. i Woj. — I miejsce, zegarek ludowy z wizerunkiem Marszałka Piłsudskiego, Małolepszy Alojzy II. miejsce, figurkę brązową, (Gniew, Zw. Strz.), Katulski Józef III-cie miejsce (S. M. P. Janowo) kostjum lekkoatletyczny.

Zawody indywidualne: Rzut oszczepem I. miejsce Katulski Józef (Zw. Strz. Janiszewko) żeton złoty, II. Witold Wygocki żeton srebrny, III. Krajnik Franciszek żeton brąz. Skok wzwyż: I. miejsce Brandt Franciszek żeton złoty, II. Katulski Józef srebrny, III. Głanowski Bronisław żeton brązowy. Pchnięcie kulą: I. miejsce Katulski Józef, II. Głanowski Bronisław, III. Brandt Franciszek żeton jak wyżej. Skok w dal: I. miejsce Szoltun Alojzy, II. Małolepszy Alojzy, III. Głanowski Br. Rzut dyskiem: I.

Starogard

— Zapalony miłośnik koni. W nocy na 11 bm. służący Piotr Pelczarski skradł na szkodę swego pracodawcy Jana Rogalewskiego w Skórczu jednego konia z którym zbiegł w niewiadomym kierunku. Dochodzenia w toku.

miejsce: Katulski Józef, II. Głanowski Br., III. Wygocki Witold. Bieg 100 m. I. miejsce Małolepszy A., II. Brandt Fr., III. Głanowski Br.

Zawody strzeleckie o mistrzostwo p. w. jednostkowe I. miejsce zdobywa rozrzuca z org. Pow. i Woj. Gniowskich Makowski Józef, nagroda zegarek srebrny z wizerunkiem Marszałka Piłsudskiego. Strzelanie zespołowe na 300 m. I. S. M. P. Janowo. Strzelanie o mistrzostwo II. stopnia na 100 m. p. w. zdobywa pierwsze miejsce uczeń gimnazjum miejscowego Urban Leon (Hufiec gimnazjalny) — nagroda: zegarek jak wyżej. Strzelanie w I. stopniu z broni małokalibrowej na 50 m. I. miejsce Kruczyński Wilhelm, II. Dominik Fr., III. Elmanowski Joachim.

W zawodach żeńskich w wieloboju zdobyła I. miejsce Chrzanowska Marja, III. Gostomska Otylja obydwie uczennice gimnazjum w Gniewie (Hufiec żeński), III. Kiepkówna Agnieszka

z Kolonji Ostrowickiej. Nagrody — żeton jak wyżej.

W uzupełnieniu należy dodać, że młodzież gimnazjalna będzie mieć osobno święto sportowe szkolne w czerwcu, w powiatowym święcie brała udział tylko indywidualnie.

Kto przyglądał się i śledził pokazy sportowego przygotowania i wyszkolenia wojskowego, może i musi stwierdzić bez zastrzeżeń, że praca nad P. W. i W. F. w mieście i powiecie postępuje naprzód z każdym tygodniem, że praca destrukcyjna już nie ma powodzenia, że duch w młodzieży budzi się zdrowo myślący i patrzy się w przyszłość oczami obywatela a nie partyjnika i demagoga. Może wreszcie w tym roku zostanie rozwiązana i załatwiona kwestja boiska i strzelnicy dla P. W. i W. F. miasta i powiatu gniowskiego!

Sprawozdawca.

SÓL DO NÓG JANA
usuwa radykalnie dolegliwości nóg
Orginalna tylko z numerowa etykieta z marka ochronną „SŁON“.

Programy radiowe

Sobota, 13 czerwca.

Warszawa z Raszyn 14,50 Komunikat gospodarczy. 15,25 „Przegląd wydawnictw periodycznych“. 15,45 Komunikat sportowy. 16,00 Koncert dla młodzieży. 17,15 Muzyka z płyt gramofonowych 17,35 „Walka o błękitną wstęgę Atlantyku“ wygl. inż. Z. Kacprowski 18,00 Kącik dla młodych talentów muzycznych 19,00 Rozmaitości. 19,20 Muzyka z płyt gram. 19,40 Skrzynka pocztowa rolnicza. Korespondencję bieżącą omówi inż. Wacław Tarkowski Gielda rolnicza. 19,55 Urzęd. Kom. Państw. Inst. Met. 20,00 Prasowy Dziennik Radiowy. 20,15 Muzyka lekka. 22,00 „Na widnokręgu“. 22,20 Koncert Chopinowski. 22,50 Komunikaty policyjne i sportowy. 23,00 Muzyka lekka i taneczna.

Bukareszt 20,00 „Potajemne małżeństwo“ op. Cimarosy.

Rzym 20,40 „Manon Lescaut“ op. Pucciniego

Niedziela, 14 czerwca.

Warszawa z Raszyn. 10,15 Transmisja z Katedry Poznańskiej. 13,40 „Na słonym szlaku“ wygl. prof. Jan Dąbrowski. 14,10 „Skrzynka pocztowa“ 14,25 Muzyka. 14,30 Transm. z Filmu. Łódzkiej Uroczystej Akademii: „Dnia Spółdzielczości w Polsce“. 16,40 Program dla dzieci starszych i młodzieży: 1) Opowiadanie Benedykta Hertza pt.: „Ostatni dzień przed wakacjami“ 2) Feljton prof. Kaz. Kosińskiego pt.: „U progu życia.“ 17,40 koncert popołudniowy. 20,15 Koncert popularny. W przerwie kwadrans literacki „Śnieg we Florencji“ Juliusza Zeyera. 22,00 P. J. Rostafiński wygłosi feljton pt.: „Samolotem Wenecja — Wiedeń“ 22,20 A. Rubinstein. 23,00 Muzyka lekka i taneczna.

SŁUCHAJ RADJAJ!
Radjo wzbogaca duszę!
DETEFON
uniwersalny odbiornik detektorowy zatwierdzony przez Polskie Radio.
ODBIORNIK, SŁUCHAWKA, ANTENA zewnętrzna kosztuje tylko 39 złotych z przesyłką.
Radjo Poznańskie, Wydział „Detefon“
Poznań, Pl. Wolności 11
Polskie Radio, Wydział „Detefon“
Warszawa, Zielna 30. 8535

Kościierzyna

— Z Kola BBWR. Koło BBWR. powołane do życia w dniu 9 lutego rb. rozwija intensywną swą działalność na terenie miasta Kościierzyny z pomyslnym wynikiem. Wśród tutejszego społeczeństwa szerzy i ugruntowuje ideę państwowo-twórczą, urządzając w tym celu często publiczne zebrania polityczno-dyskusyjne. Takie zebranie odbyło się też w ub. sobotę dn. 6 czerwca r. b. na sali „Dwór Kościerski“ przy obecności 60 osób. Zebraniu przewodniczył prezes Kola p. Chrzan Bronisław — kupiec, sekretarzałował p. Mazikiewicz Andrzej naucz. Referat polityczny wygłosił p. Wilga — kupiec w treściwych i przekonujących słowach napiętnował taktykę opozycji, szczególnie Narodo wej Demokracji, która posługuje się w sposób nieetyczny hasłami religijnymi, jako środkiem w walce partyjnej i świadomo dąży do zburzenia i niszczenia państwa własnego, przygotowując swą polityką grunt dla żywiołu radykalno-komunistycznego.

Szeroko omawiał pracę naszej parlamentarnej reprezentacji w sejmie, stosunki gospodarcze, a obecny kryzys polski przeciwstawił ogólno-światowemu.

W ożywionej dyskusji zabierali głos pp. Kahl Mieczysław, naucz. sem. Chrzan Bron. i Lipiński Józef kupiec, poczem obecni lepszeli się ufni własnym siłom i pełni nadziei lepszego jutra.

Gieldy

Notowania ziemiopłodów w Poznaniu

Dostawa bieżąca, parytet Poznań, handel hurtowy
za 100 kg. z dn. 12 VI. 1931 r.

Zyto	28,25—28,50
Pszennica	30,75—31,25
Jęczmień browarniany	—
„ zwyczaj. przemiał.	27,00—28,00
Owies pomorski	30,00—31,00
Mąka żytnia	—
„ 65%	42,00—43,00
„ pszenna 65%	50,00—53,00
Otręby żytnie	19,00—20,00
„ pszenne	17,25—18,20
Rzepak	—
Wyka	—
Peluszka	—
Fasola	—
Siemiaki jadalne	—

„ fabryczne eksportowe	—
Płatki ziemniaczane	—
Siemię lniane	—
Groch polny	—
„ Victoria	—
Saradela	—
Łubin niebieski	—
„ żółty	—
Koniczyna żółta odrusk.	—
„ czerwona	—
„ biała	—
„ szwedzka	—
Jorczyca	—
Siano luzne	—
„ prasowane	—
Słoma luzna	—
„ prasowana	—
„ jara luzna	—

Notowania ziemiopłodów w Berlinie

Ceny w R.M. Zboże i nasiona oleiste za 1000 kg. inne za 100 kg. z dnia 12. VI 1931.

Pszennica marchijska	270—272
Zyto marchijskie	195—197
Jęczmień jary brow.	—
Jęczmień zimowy	—
Jęczmień przem. pastewny	204—220
Owies marchijski	180—183
Owies jednolity	—
Kukurydza loco Berlin	—
Mąka pszena	32,50—37,75
Mąka żytnia 70%	26,30—28,00
„ 60%	—
Otręby pszenne	14,00—14,40
Otręby żytnie	13,00—13,40
Rzepak	—
Siemię lniane	—
Groch Victoria	26,00—31,00
Groch drobny jadalny	—
Groch pastewny	19,80—21,00
Peluszka	25,00—30,00
Bób	19,00—21,00
Wyka	24,00—26,00
Łubin niebieski	16,00—17,50
Łubin żółty	22,00—27,00
Saradela stara	—
Saradela nowa	—
Kuchy rzepakowe	9,70—10,10
Kuchy lniane	13,70—13,90
Wytłoki sucho krajowe	8,00—8,10
Wytłoki z buraków cukr.	—
„ Soja	12,10—13,20
Melasa torfowa	—
Płatki ziemniaczane	—
Ziemiaki jadalne	—
Słoma żytnia prasowana	—

Notowanie kupców zbożowych w Toruniu

z dnia 11 bm.
Ceny rozumieją się za 100 kg franco stacja załadowania na Pomorzu, za otręby franco stacja odbiorcza.

Pszennica dworska	30,00—30,50
Pszennica targowa	29,00—29,50
Zyto	26,50—27,00
Jęczmień dworski	26,00—27,00
Jęczmień targowy	25,00—25,50
Owies	28,00—29,00
Mąka pszena	52,00
Mąka żytnia	42,00
Otręby pszenne	21,50—22,00
Otręby żytnie	21,00—22,00

Ogólne usposobienie spokojne.

Warszawskie notowania walutowe.

z dnia 12. VI. 1931 r.

Tranzakcje	Sprzedaż	Kupno
WALUTY.		
Dolary St. Zjedn.	—	8,95—8,93
Franki francuskie	—	—
Franki szwajcarskie	—	—
Funty angielskie	—	—
DEWIZY.		
Belgia	—	124,17—123,86
Białogród	—	—
Budapeszt	—	—
Bukareszt	—	—
Gdańsk	—	—
Holandja	—	358,96—358,06
Kopenhaga	—	—
Londyn	—	43,36,25—43,25
Nowy York	—	8,915—8,895
Nowy York telegr.	—	8,919—8,893
Oslo	—	—
Paryż	—	34,91,50—34,83
Praga	—	26,42—26,36
Sztokholm	—	238,95—238,35
Szwajcaria	—	173,25—172,82
Wiedeń	—	125,33—125,02
Włochy	—	—
Hiszpanja	—	—
Ryga	—	—
Berlin (w obrotach nieoficj.)	—	211,52

Ogłoszenie

W rejestrze handlowym B Sądu Grodzkiego w Gdyni pod nr. 83 przy firmie Gdynska Olejarnia Spółka Akcyjna w Gdyni dopisano dnia 2 maja 1931 r.: kupcowi Aart de Koomen z Rotterdamu udzielono przyrzeczenia.

Gdynia, dnia 2 maja 1931 r.

Sąd Grodzki.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

15. 6. 31. o godz. 10 przedpoł. licytować będą przy ul. W. Garbary 29 za natychmiastową zapłatą gotówką: kasę ogniortwałą żelaz. stoj.

Kozak, komornik sądowy w Toruniu, Kościuszki 5.

Polacamy nasz bogato zaopatrzony skład we wszystkie
TOWARY ŻELAZNE, NARZĘDZIA
oraz
SPRZĘTY KUCHENNE
F-a. JULJ. MUSOLFF
Tow. z ogr. poreka
ul. Gdańska 6 **BYDGOSZCZ** Tel. 26 1653

TAPETY
W najnowszych deseniach kupujesz najkorzystniejszą u 8130
Waligórskiego
Bydgoszcz,
Gdańska 164, obok Hotelu pod Orłem

Pióra Skarż 3
Przybory sportowe specjalnie tenis. korzystnie. Cenniki na żądanie. Rep. rakiet zamów. pocztą
(Bydgoszcz) 7940
4 pokojowe
mieszkanie kuchni łazienki w ładnym położeniu w o rodzle do wynajęcia. Toruń, św. Józego 6.

Pianina Jähnego
sprzedaje z gwarancją na dogodnych warunkach
Fabryka Fortepianów W. Jähne
Bydgoszcz
Gdańska 149, tel. 2225
Filje: 8646
Grudziądz,
Toruńska 17-19.
Poznań, Gwarna 10.

Szanownej Publiczności

podajemy do wiadomości, że przyjmujemy

wkłady oszczędnościowe (depozyta)

w złotych obiegowych, w złotych w slocie i w walutach obcych począwszy od 1,- zł. do każdej wysokości od których płacimy:

za wypowiedzeniem 1/4 rocznie	9%
kwartalnym	9%
mieсяcznym	8%
14-to dniowym	7%
dziennym	6%
rocznym i większą sumy podług umowy.	

Załatwiamy wszelkie czynności bankowe a mianowicie:

Otwieramy rachunki bieżące i czekowe, nekuteczniamy przekazy do wszelkich miejscowości w Polsce i zagranicą, zakupujemy i sprzedajemy obce waluty, dyskontujemy weksle, inkasujemy czeki, weksle i inne dowody, udzielamy pożyczek na przystępnych warunkach.

Wszelkie zlecenia załatwiamy szybko i akuratnie.

Za zobowiązania Kasy ręczy powiat gnieński całym swoim majątkiem i siłą podatkową.

Konto żyrowe:

Bank Polski, oddział Torze.
P. K. O. Poznań Nr. 206.003.
Komunalny Bank Kredytowy Poznań.

Zastępstwo Banku Polskiego dla inkasowania weksli.

Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Gnieźnie, Telefon nr. 11, 13, 52.

Pierwszorządca duża **Restauracja — Kawiarnia i Gabinet** w Łodzi **do sprzedania.**

Wiadomość: **Warszawa, ul. Warecka nr. 1. H. Fuglewicz.**

PRZETARG

na dostawę materiałów faszynowych.

Państwowa Inspekcja Dróg Wodnych w Bydgoszczy ogłasza publiczny przetarg ofertowy na dostawę materiałów faszynowych w ilości: faszyny wykłowej 2500 m², palików okrągłych lub łupanych 25000 sztuk, długość palika 1,00 m. Miejsce dostawy: brzeg kanału Bydgoskiego km. 24—38.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem „przetarg na dostawę materiałów faszynowych” należy składać w biurze Inspekcji Dróg Wodnych najpóźniej do 25 czerwca br. godzina 12, w którym to terminie nastąpi otwarcie ofert w obecności ewtl. przybyłych oferentów.

Warunki przetargu oraz szczegółowe warunki dostawy materiałów faszynowych można przeglądać względnie nabyć za zwrot kosztów w sumie 3 zł w Inspekcji Dróg Wodnych, w godzinach 11—13.

Do oferty należy dołączyć pokwitowanie Kasy Skarbowej na wpłacone wadium w wysokości 3 proc. ogólnej sumy oferowanej.

Bydgoszcz, dnia 10 czerwca 1931 r.

Państwowa Inspekcja Dróg Wodnych.

9076)

OGŁOSZENIE

W rejestrze handlowym oddział B Sądu Grodzkiego w Gdyni pod nr. 83 przy firmie Gdynińska Olejarnia Spółka Akcyjna w Gdyni dopisano dnia 17 kwietnia 1931 r.: Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dnia 10 kwietnia 1931 kapitał zakładowy podwyższono o 1.250.000 zł i wynosi obecnie 3.750.000 zł. Kapitał zakładowy podzielony jest na 1500 akcji imiennych opiewających na 2500 zł nominalnej wartości. Kierownik Hirsz Gringard ustąpił z Zarządu i w jego miejsce wybrano do zarządu Artura E. Nadeł'a, kupca z Rotterdamu.

Gdynia, dnia 17 kwietnia 1931 r.

Sąd Grodzki.

Zegluga Rzeczna „Vistula”

Sp. z ogr. odp.

Agentura w Grudziądzu

Tel. 472. Biuro i przystań nad Wisłą. Tel. 472.

Regularna codzienna linja towarowo-pasażerska **Warszawa—Grudziądz—Gdańsk**

Odjazd statków: Do Gdańska o godz. 14-ej
Do Warszawy „ 21-ej

Stawki za przewóz od 30 do 60% niżej zwykłych stawek kolejowych.

Najtańszy i najszybszy przewóz towarów.

Dogodna komunikacja na ranne targi do Gdańska.

Dla wycieczek turystycznych specjalne zniżki.

Do dobrych szoferów

zawodowych oraz (amatorów) Pań i Panów szkół — kursy samochodowe —

Z. Kochańskiego
w Bydgoszczy
ul. 3-go Maja 14 a

— Żądajcie prospektów. —

Tani miesiąc

Odnawianie, reperacje, przy-ciemnianie futer.

mycie i przywracanie polsku najnowszym sposobem. Cenony konkurencyjne. Oficerom i urzędnikom specjalny rabat. Pracę wykonuje nowo sprowadzony, pierwszorzędnym fachowcem z Krakowa. Gotowe intra stale na składzie. Toruń, Bydgoska nr. 46, Telefon 431. 8597
Sprzedam **tanio** prawie nowy

„ESPE”

wchłaniacz potu nóg

Patent „Urz. Patent. R. P. Z.”

Do nabycia we wszystkich aptekach, drogeriach i perfumerjach

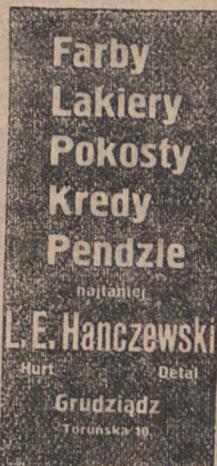
Sprzedam

8995

słomę pszenną,

suchą luzem.

Wydzno, K. A. J. B.

Elegancko

szybko i tanio nadrabiam stopki w pończoszkach, na maszynie, według koloru, jakoteż i oczka lapię. Przedzamcze 10. 7067

Dom

w Toruniu z wolnym składem i mieszkaniem zaraz na sprzedaż: Małe Garbary 8. 8695

Pewną egzystencję

osięgna Panie tylko wymowne i energiczne. Wdowy i mężatki mają pierwszeństwo. Zeloszenia w sobotę i poniedziałek od 2—5 po południu. Adres wskaże Administracja „Dnia Grudziądzkiego”.

Wytwórnia rowerów

„Juwel”

poleca rowery masywne po bardzo przystępnych cenach, solidnie wykonane, nośność ramy gwarantowana od 8 do 10 ctr. Gwarancja 2-letnia. Bydgoszcz, Grudziądzka 144. 7787

Używane

rzeczy, meble, kupuje, przyjmuję w komis sprzedam: kredens, bieliźniarka, gramofon, umywalkę, nocne stoliki, obrazy, wiatrówki, platery, lornetki i t. d. Toruń. Nowy Rynek róg św. Jakóba **Skład komisowy**

Z GRUDZIĄDZA

NAJLEPSZYM MYDŁEM DO GOLENIA DOBY OBECNEJ JEST

MYDŁO DO GOLENIA

Pomerania

T. S. POMERANIA

MAZIMIERZ MOŁAŃSKI I SYN — GRUDZIĄDZ (POLSKA)

ZWRACAMY UWAGĘ NA MARKĘ *Pomerania*

PREMIOWANE NAJWYŻSZYMI NAGRODAMI

DZWON - Gdy światło Ci zgaśnie

MACIEJEWSKI 816 tel. w Grudziądzu
416 tel. w Toruniu
ZAKŁADY ELEKTROTECHNICZNE F. MACIEJEWSKI
GRUDZIĄDZ, Mickiewicza 4 — Oddział Toruń, Stary Rynek 25 I p.
Radjo! Motory! Ładowanie akumulatorów! Instalacje! Tanio! Fachowo!

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek, dnia 15 czerwca br. o godz. 10 sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego za gotówkę najwięcej dającemu w M. Lniskach u. A. Kletnera: 6 żrebaków i 7 krów; O godz. 11 w Nicwałdzie u Płazewskiego: młockarkę; o godz. 13 w Pokrzywnie u Ziętarskiego: 6 świń i 4 cielaki, zaś o godzinie 14 w Plemiętach u p. Paszoty: 3 świnię, Maćkowiak, komornik sądowy w Grudziądzu.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

We wtorek, dnia 16 czerwca br. o godz. 10 przed południem sprzedawać będę najwięcej dającemu za natychmiastową gotówkę w Słupie, pow. Grudziądz: 7 krów, 10 prosiaków, żrebaka i 1 konia. Zbiórka reflektantów w oberży p. Górnego za zezwoleniem. Następnie o godz. 1 popoł. w Grucie pow. Grudziądz: 4 konie, 1 maciorę i 1 jałowkę. Zbiórka w oberży p. Radackiego w Grucie pow. Grudziądz.

Błaszkiwicz, komornik sądowy w Grudziądzu.

10% rabatu

od naszych cen fabrycznych.

Udzielamy na nasze czyste wełniane i czesankowe materiały bielskiego własnego wyrobu na

ubrania i płaszcze

Bielskie Fabryki Sukna G. Molenda i Syn
Grudziądz, ul. Toruńska 21.

Sandaletty-Sandały Plecionki

poleca

HERNES

Grudziądz, Wybickiego 6/8 8449

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

RESTAURACJA GRUDZIĄDZ
Plac 23 Stycznia 19 — Telef. 735

Obiady z 3 dań 1,20. Gorące potrawy oraz napoje wszelkiego gatunku o każdej porze dnia. Lokal obok przystanku tram. 5 min. od dworca.

Kolacja à la carte już od 80 gr. począwszy 7056

właśc.: Józef Grzeszkowiak

Miejsce spotkań dla przyjezdnych

Reklama dzwignią handlu!

Rozumną i powszechną oszczędnością stworzymy lepszy i tańszy kredyt niżeli pożyczka zagraniczna!

Najłatwiej, najkorzystniej i najpewniej umieścisz swe oszczędności w złotych i w obcej walucie w

Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu grudziądzkiego w Grudziądzu ulica Wybickiego Nr. 39

która płaci

8979

za wkłady złotowe od 7—10%, w walucie obcej 6—8% zależnie od czasu wypowiedzenia.

WKŁADKI NA CELE: wakacyjne, gwiazdkowe i posagowe oprocentowuje wyżej, niżeli normalne.

Oszczędzającym z prowincji wysyła dla nadsyłania wkładek czeki **P. K. O. bezpłatnie.**

Wpłaty wkładek na prowincję skutecznie odwrotnie pocztą, za nadesłaniem książeczki.

Rachunki bieżące i książeczki czekowe Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu grudziądzkiego w Grudziądzu, są znacznym ułatwieniem gospodarki pieniężnej dla PT. Kupców i Przemysłowców.

Dla wygody PT. Klientów załatwia inkaso weksli, punktualnie, dokładnie i najtaniej. Przyjmuje opłaty za świadczenia socjalne podatki itp.

Gwarancja i zabezpieczenie wkładów oparte jest statutowo — nietylko na własnych kapitałach, lecz i Powiatowego Związku Poręczającego, który odpowiada całym swym majątkiem i dochodami.

Wyścigi konne z totalizatorem

urządzone przez Towarzystwo Wyścigów Konnych Ziem Zachodnich T. z. odbędą się na torze wyścigowym w **Kapuściskach Małych** k. Bydgoszczy w dniach 20, 21, 24, 28 i 29 czerwca, oraz 2, 5, 8, 11, 12, 15, 18, i 19 lipca 1931 r. Komunikacja pociągami kolejowymi z Bydgoszczy do Kapuścisk Małych oraz autobusami od placu Kościeleckiego. — **Początek gonitw o godz. 16.30** — bez względu na pogodę. Wcześniejsza sprzedaż biletów, programów i losów w Kolekturze Loterii Państwowej „Uśmiech Fortuny” ul. Pomorska 1.

„MARMUR-GRANIT” Sp. z o. p. GDYNIA

Szosa Gdańska, vis a vis Szkoły Handlu Morskiego. — Telefon 1336. 8374

poleca i dostarcza w każdej ilości:

GRANITY naturalne i sztuczne
MARMURY naturalne i sztuczne
TYNKI szlachetne
LASTRIKA (Terrazzo)
PLYTY mozaikowe

TŁUCZNIĘ wszelkiego rodzaju
GRYSIKI w różnych kolorach do dekoracji ogrodów
WAPNO kaustyczne i hydrauliczne, bez żelaza, do tynków

Wykonuje się również wszelkie roboty, wchodzące w zakres tej dziedziny.

INSTITUT POLYTECHNIQUE

66, Bd Exelmans, Paris (XVIe)

Wyższa Szkoła Techniczna naucająca syst. korespondencyjnym

Rok założenia 1920.

SEKCJA POLSKA

(jęz. wykładowy — polski)

Przyjmuje się zapisy kandydatów na wydziały:

I. Elektrotechniczny

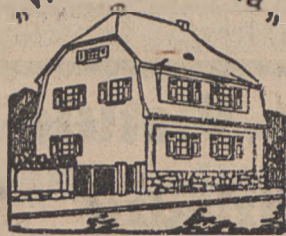
(dyplomy Montera, Technika i Inżyniera)

II. Inżyniersko-Budowlany

(dyplomy Technika i Inżyniera)

Program oraz warunki przyjęcia wysyła się na żądanie. 7785

„Własna osada”

Udzielamy bezprocentowych **POZYCZEK** na budowę i na spłatę hipoteki

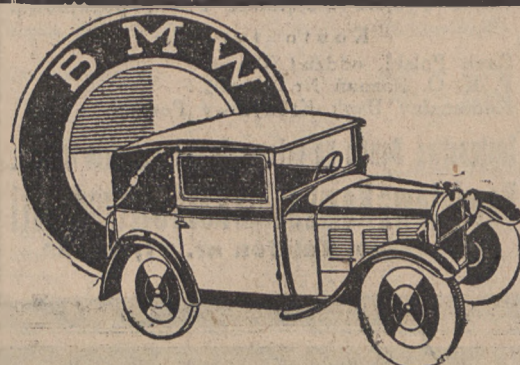
Potrzebny własny Kapitał 10-15% od Kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach miesięczn., amortyzacja 6-8%

„HACEGE” Sp. z o. o. (a. g. m. b. H.) Gdańsk, Hansaplatz 2 b. 7699

Prospekty na życzenie bezpłatnie.

Informacji udziela:

w Inowrocławiu, J. Chudziński, Kasztelańska 7.
w Bydgoszczy, H. Bichler, Marszałka Focha 23/25.
w Grudziądzu, L. Weiss, ul. 23 stycznia 18 a.

LIMUZyna 7.800 zł
REKLAMOWKA 6.500 zł

Przedstawicielstwo Samochodów B. M. W. na Pomorze

Henryk Zabłocki

„**AUTO-TRICYCLE**”

GDYNIA, Szosa Gdańska tel. 1541 8873

Dr. Franciszek Raszeja

Docent Uniwersytetu Poznańskiego

Specjalista w ortopedji

przyjmuje w Toruniu przy ul. Leona Szumana 2. w prywatnej lecznicy chirurgicznej Dr. Dandel-skiego [dawniej Dr. Szumana] w soboty po południu od godziny 4-5. 8987

Przedzierżawienie czereśni.

Powiat wąbrzeski wydzierżawi drogą publicznego przetargu zbiór czereśni z około 33 klm. szos powiatowych.

Ustny przetarg odbędzie się dnia 18 czerwca 1931 r. o godzinie 10-tej przed południem w Starostwie pokój nr. 14-ty.

Kaucja licytacyjna wynosi 50,— złotych.

Warunki dzierżawy zostaną przed rozpoczęciem licytacji podane do wiadomości.

Wąbrzeźno, dnia 10 czerwca 1931 r. 9061

WYDZIAŁ POWIATOWY — Zarząd Dróg w Wąbrzeźnie.

Regularna tygodniowa komunikacja
Gdynia-Gdańsk
i odwrotnie
pierwszoklasowymi okrętami 250 ton.

Odjazd z Gdańska każdej środy,
z Gdyni każdej soboty.

Dalszych informacji udzielają i o zgłaszanie ładunków upraszają:

Reederei Sieg & Co. G. m. b. H. Gdańsk,
Behnke & Sieg, Gdańsk,
Behnke & Sieg, Sp. z o. p., Gdynia,
Aug. Wolff & Co., Gdańsk,
Warszawskie Towarzystwo Transporto-
we, Gdynia. 8903

2 u meblowane słończne pokoje 9056

w Gdańsku do wynajęcia, okna od ulicy. Osobne wejście. Elektryczne światło. Pokój kąpielowy. Telefon. Spokojny dom. Oferty do Gazety Gdańskiej pod nr. 974.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W czwartek, dnia 18 czerwca 1931 r. o godz. 10-tej sprzedam publicznie przez licytację za gotówkę najwięcej dającemu u p. Gorałskiego w Konarach: 1 świnie 2 ctr.; 1 kanapę pluszową. 9070
(—) Gajewski, egz. Wydz. Pow. Inowrocław.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 20 czerwca 1931 r. o godz. 11-tej sprzedam w Chlewiskach u p. Kaniewskiego przez licytację za gotówkę najwięcej dającemu: 3 krowy czarno-bestre, 1 konia wałach kary. 9071
(—) Gajewski, egz. Wydz. Pow. Inowrocław.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W sobotę, dnia 20 czerwca 1931 r. o godz. 14-tej sprzedam w Brudni u p. Markietana przez licytację za gotówkę najwięcej dającemu: 40 świń (średniaków), 1 młocarkę (komplet). 9072
(—) Gajewski, egz. Wydz. Pow. Inowrocław.

HOTEL

Naprzeciwko dworca głównego
Tel. 250-51 i 263-06.

CONTINENTAL

wł. Bałtyckie Tow. Terenowe z o. o. 3100

Przeszło 100 łóżek
Łazienki, pływająca woda
Telefony w pokojach

GDANŃSK

Dźwiękowe Kino
SWIATOWID
Dzisiaj i dni następne!

Znakomity dźwiękowiec, produkcja francusko-polskiej
WIELKA GRA (Rekin)
W rolach głównych: Bogusław Samborski, Głna Manes, Jean Prejean.
UWAGA: Dialogi częściowo w języku polskim. Ponadto, dodatki dźwiękowe.

Dźwiękowe Kino
PALACE
Dzisiaj i dni następne!

Artyści dźwiękowe
reżyserji R. E. Duponta
ATLANTIC
Zywiolowa tragedia ludzkości na rozszalełych falach oceanu.
W rolach gł. JOHN STUART, F. DYALL, M. BANKS.
Ponadto nadprogram.

Wielkie Igrzyska Wojskowe

pod protektoratem JWP. Generała W. Thomée 4-cy XV. dyw. plech. i JWP. Delegata Rządu Maczelnika Z. Ukielskiego
odbędą się w Bydgoszczy w niedzielę, dnia 14 czerwca br.
na placu przy ul. Król. Jadwigi.
Początek o godzinie 15.

W programie:
Konkurs Hippi czny Szkoły Podchorążych. Konkurs Hippi czny Oficerski.
Konkurs wladania białą bronią podofic. Woltyżerka, Kadryl podofic.
rów 16 p. ulanów. Gimkana 16 p. ulanów.

Bilety: w cenie zł. 3.—, 1,50 i 1.— zł. do nabycia w księgarni N. Gieryna, Plac Teatralny. — Na fundusz zwalczania bezrobocia wśród pracowników umysłowych. 9034

ZWIEDZAJCIE WOJEWODZKĄ WYSTAWĘ

od 23.-czerwca do 3. lipca 1931.

Zniżki kolejowe!

9062

ROLNICZĄ I REGIONALNĄ W TARNOPOLU

50% dla osób pojedynczych w drodze powrotnej, zaś dla grup wycieczkowych od 10 osób wyżej po 50% w obie strony na podstawie zgłoszenia wycieczki u zawiadawców stacji wyjazdowych.

Jarmark św. Anny. -- Wycieczki turystyczne po Podolu. -- Konkursy hippi czne od 25 do 29 czerwca br.
Szczegółowych informacji udziela biuro wystawy w Tarnopolu, ul. Mickiewicza 5. Tel. 101.

5913
Browar Pomorski
Józefa Chronowskiego
Tel. 195 Podgórsz-Toruń Tel. 195
poleca
swoje za wymiennie uznane piwa pod nazwą
„SMIETANKA POMORSKA”
SZŁODOWE.
„KARAMEL POMORSKI”
HOZLAK (BOCK)

Ubranie na miarę po 50 zł.

miesięcznej spłaty w 5 ratach.

Dajemy dowód o niezrównanej twórczości i solidności naszej firmy.
Ubranie w tej cenie i po dogodnych warunkach wykonane jest z najlepszych materiałów Bielskich i pierwszorządnych podszewkach pod gwarancją dobrego kroju i eleganckiego fasonu.

Przy gotówce 10% zniżki

Jedna próba w zupełności zadowoli, przyczem zaoszczędzi się pieniądze.

Szendel & Sandelowski

właśc. Jabłoński, Toruń, ul. Szeroka 29.

Specjalny Dom Eleganckiej Konfekcji Męskiej.
Telefon nr. 851
placszczy damskich i artykułów męskich. Wielki wybór!

Łódź motorowa

w formie barkasy z drzewa dębowego z kajutą na przedzie pokładu i zamkniętym mostkiem kierownicy, 38 S. K. 10,90 mtr. długa, do użycia jako łódź pasażerska lub holownik. korzystnie do sprzedania.
Oferty do Gazety Gdańskiej pod nr. 9058

Kasy Rejestracyjne National

Wzorownie: Bydgoszcz,
Cz. Mieloch, Gdańska 31/2,
telefon 107
Toruń, W. Grzymała,
Plac Katarzyny 1

Gdzie wychować syna?

Internat rodzinny, urządzony i prowadzony wzorowo, przy humanist. gimnazjum z prawami ma 6 miejsc wolnych dla uczni kl. I i 4 dla klas wyższych.
Prospekt i informacje: „ORLE GNIAZDO” w Orłowic p. Gdynia. 8991

Jeżeli Ci brak energii, równowagi, jeśli czujesz, że potrzebujesz dobrej rady, napisz natychmiast imię, rok, miesiąc urodzenia, określe Twój charakter, zdolności, przeznaczenie bezpłatnie (75 gr. znaczki poczt. na przesyłkę załączyc). Analiza szczegółowa, horoskop, odpowiedzi słynnego medium Ewigny-Rara koszt. zł. 3. Przejścia osobiste, plany, cały dzień. Warszawa, Psycho-Grafolog, Sztyler-Szkalnik, Nowowiejska 32. Niniejsze ogłoszenie załączyc. 7861

Klisyze

kreskowe i siatkowe do gazet, katalogów i t. p. wykonuje z rysunków i fotografii - - -
Chemigrafia „Dnia Pomorskiego”
Zgłoszenia w administracji Toruń, Szeroka 11

Przejąłem
praktykę
lekarsko-dentystyczną
po ś. p. Dr. Mielcarzewiczu przy ul. Dworcowej 3
Stefan Jabłoński,
Tel. 998. **lekarz dentysta** Tel. 998.
dawniej ul. Śniadeckich 33. (róg Dworcowej.)

Wróciłem z podróży
Dr. Paul Dowig
lekarz specjalista dla chorób skórnych
GDANSK Gr. Wollwebergasse 28
9017 vis à vis posażu w Zbrojewni.

SPRZEDAŻ
Para koni
dziesięcioletnich powóz półkryty na gumach i uprzęż wyjazdowa natychmiast do sprzedania. Czaczka, Sołec Kujawski. 9007

Szczyt smaku
to landrynki — 8723
karmelki owocowe
Machlejda
poleca po cenach fabrycznych do dalszej sprzedaży „Leopold” Toruń, św. Katarzyny

RÓŻNE
Duży skład
z piwnicą w śródmieściu Torunia do wynajęcia. Wiad. Skład mebli Zenon Kowalewski Toruń, Nowomiejski Rynek 16/17, 9069

Pierwszorządny gabinet kosmetyczny „Mimosa”
(dyplom Université de beauté Paris) stosuje metodę Cedib usuwa wszelkiewady cery i włosów. Trwale przy ciemnia brwi i rzęsy Toruń, Piekary 43 I p. obok bramy Bydgoskiej. 7273

Kupię
dom. Wpłać 8,000 zł. Oferty do „Dnia Pomorskiego” pod 9012.
Dla podróżnych wakacyjnych
lepiej umeblowany pokój dla 1-3 osób. Gdańsk, Töpfergasse 29 I p. 9057

Gabinet Kosmetyczny „Markiza”
przy ul. Łaziennej nr. 28 II. ptr. masaż lecznicze. kosmetyczne, maski odmałdzające, upiększające. Długotrwałe przy ciemnianie brwi i rzęs. 7033

B. Wilamowski Toruń
28 ul. Żeglarska 28
Wszelka BIELIZNA robocza
w dobrych gatunkach
TANIO

Podwozie
ciężarowe „Chevrolet” w dobrym stanie, po generalnym remoncie za przystępną cenę sprzedam. Oferty do „Dnia Pom.” pod „Chevrolet”. 9033

Rowery
najlepszych Fabrykatów i wszelkie części zapasowe poleca najtaniej. Reprowizacje wykonuje solidnie i tanio.
Specjalność: emalowanie nic na wszelkie kolory i lutowanie złamanych ram pod gwarancją. 8788
Dąbrowski Toruń,
Mickiewicza 83.
P.P. Oficerowie i Urzędnicy specjalne warunki.

KOSCHNICK & CO
Właśc. Bracia Koschnick
KAMIENIARZE I RZEźBIARSTWO NAGROBKÓW
Nowoczesne malarstwo nagrobków
8992
Wielki magazyn gotowych pomników
z najrozmaitszych materiałów w znakomitym wykonaniu. Najdogodniejsze ceny
Karthäuserstrasse 150 **GDANSK — SIDLICE** Telefon 25771

Pierwszorządne kursa
kroju szycia i modelowania — koncesjonowane przez Kuratorium Okręgu Szkołowego Pomorskiego przyznaje uczniom od lat 15 Dla Pań specjalny kurs wieczorny na własnych materiałach. A. Ejmowa, mistrzyni Toruń, Prosta 25. 7140

Reperuar Teatru Toruńskiego
W sobotę, dnia 13 bm. o godz. 20-tej
Premjera
Krusia Leśniczanka
Operetka w 3 aktach
J. Jarno.

Dom
dochodu rocznego 7000 zł w Toruniu śródmieściu na sprzedaż. Oferty do „Dnia Pomorskiego” pod l. 8282

Pianino
na sprzedaż. Kazimierza Jagiellończyka 6, drugie wejście, prawo. 9054

NAJRADYKALNIEJSZY ŚRODEK DLA CIERPIĄCYCH na najbardziej zastarzałą i największą PRZEPUKLINĘ
gdy nawet opaski różnych zagranicznych specjalistów nie pomogły, oraz wszelkie fałszywe wynalazki nie poskutkowały, usuwa jedyny specjalista z długoletnią praktyką dla cierpiących na rapturę zapomocą mojego opatentowanego bandaża Nr. 1209, który przynosi prawdziwą pomoc mężczyznom i kobietom.
S. KON Warszawa, Sosnowa 13. Prospekty na żądanie bezpłatnie. Prześtżęgam przed nasładownictwem mojego środka przez fałszywych specjalistów. Kto zupełnie już stracił nadzieję, znajdzie u mnie prawdziwą pomoc. 9039

Zwózki Transport mebli Przeprowadzki
wycielane wozy meblowe
Magazynowanie
we własnych zdrowych, jasnych, suchych magazynach
Przyjmuje
w komisową sprzedaż meble fortepiany, szafy żelazne wszelkie towary itd. 7723
Ekspedycje
towaru i bagażu wykonuje najtaniej
Ludwik Szymański
Żeglarska 3 Toruń Tel. 909

Szkoła Zawodowa
od r. 1898
Kurs handlowy, stenografii, maszyn biurowych, nowoczesnej księgowości rolniczej, przemysłowej, rekozdzielniczej, współdzielczej i komunalnej i t. p. Czesne dla wojsk. tylko zł. 20.—, dla dojeżdżających zł. 25.— miesięcznie. 1540
Dyrekcja Toruń Żeglarska nr. 25, II p., telefon 897.

Zapisy
Do prywatnej szkoły im. **św. Teresy** (Kościuszki 4) codziennie 12-13. Szkoła przygotowuje dzieci do gimnazjum dokładnie i ściśle według programu. 8606

W niedzielę, dnia 14 bm. o godz. 16-tej
„Zuzka”
Operetka w 3 aktach
A. Remy'ego
Ceny zniżone.

Place budowlane
sprzeda Bielańska 12. 8862

Okazja
Przepiękne futro karakulu. we tano do nabycia „FUTRO” Bydgoska 46.

2 pokoje
ładnie umeblowane. Jęczmienna 11, I. ptr. 9015
Unieważnia
się bilet na broń nr. 48 z dnia 22. I. 1931 r. na nazwisko Szmakfer Witold. 9074

Pokój
umeblowany frontowy od dzielne wejście od 15 VI. do wynajęcia. Wiadomość Klonowicza 28 parter. 9055
Deski stare, szalówkę kupi L. Szymański Toruń Żeglarska 3. 9068

Uwaga!
Firma Szallies, Wejherowo ul. Gdańska 21 podaje do łaskawej wiadomości Szanownej Klienteli, że likwiduje garbarnię, wobec czego prosi o zgłaszanie się po swój towar do dnia 1 sierpnia 1931 r. jako ostatniego terminu. Ludwik Kotyński.

W poniedziałek, dnia 15 bm. o godz. 20-tej
„Dzikuska”
Na droższą moja Pedż Komedja w 3 aktach
H. Mannersa. 9078

Parcela
budowlana na sprzedaż Adr. pola Dzień Pomorski 8283
Wózki dziecięce
m. innymi marki Kon-Kon poleca najtaniej
B. Pellowska i Syn
Toruń, Sw. Ducha 3, róg Rabińskiej 8782
Grudziądz, 3 maja róg Klasztornej

Kapelusze
damskie, męskie, słomkowe, filcowe czysci, prasuje, fasjonuje, farbuj E. Królikiewicz, mistrz kapelusznicy Mostowa 20. 7542

W zwierciadle tygodnia.

TRAGICZNY ZGON SYNA PREZYDENTA MEKSYKU.

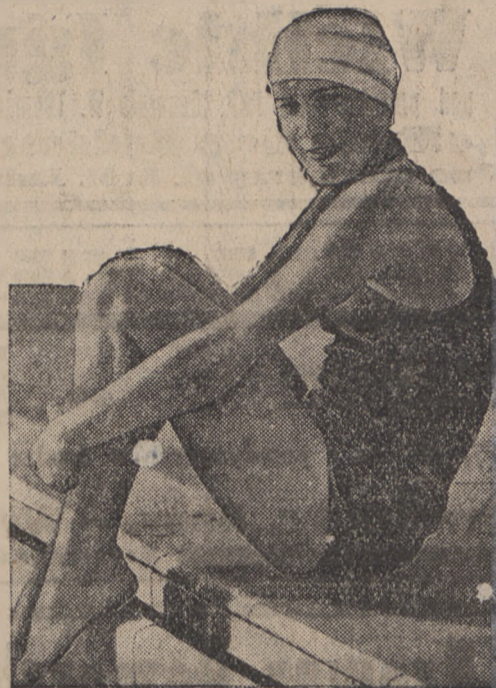
18-letni syn prezydenta Meksyku, Guillelmo Ortiz Rubio został zastrzelony w Ameryce przez sędziego pokoju, w chwili gdy na jego wezwanie nie zatrzymał samochodu.

AUDJENCJA W WATYKANIE

Ekscesarzowa austriacka Zyta była przyjęta w tych dniach na uroczystej audjencji przez Ojca św. W związku z wizytą ekscesarzowej w Watykanie krąży w kołach dyplomatycznych najróżniejsze pogłoski m. in. o unji personalnej między Włochami i Węgrami oraz o bliskich zaręczynach jej syna Otona z jedną z córek króla włoskiego.

LATARNIA ORJENTACYJNA 8732
 zastępuje **stróża nocnego**
Polska Fabryka Wodomierzy i Gazomierzy
 Telefon 304 TORUN, Bydgoska 106
Zamówienia przyjmują Fa. E. SIWIEC, ul. Zeglarska
 Fa. F. DĄBROWSKI, Stary Rynek

AUDJENCJA W WATYKANIE

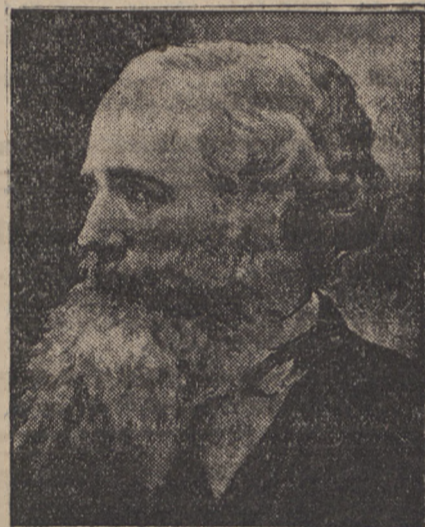
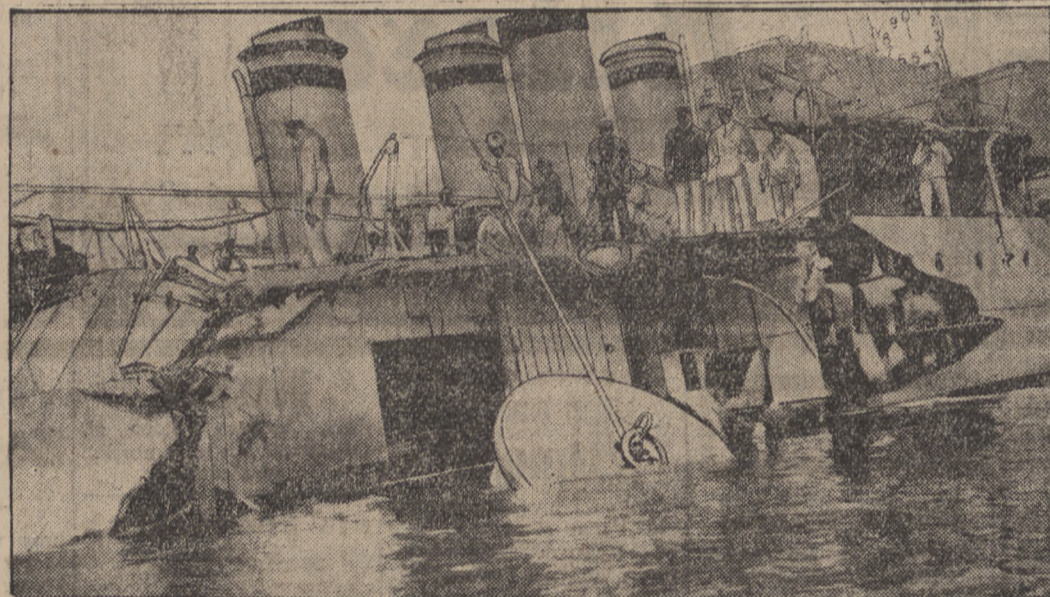
„CUDOWNNA“ PŁYWACZKA. 16-letnia Amerykanka Helen Madison, rekordzistka świata, przybywa do Europy.

PRZYWÓDCY STAHLHELMU PRZED SADEM.

Seldte (po lewej) i Ducsterberg skazani zostali za obrażenie republiki przez sąd berliński na wysokie grzywny.

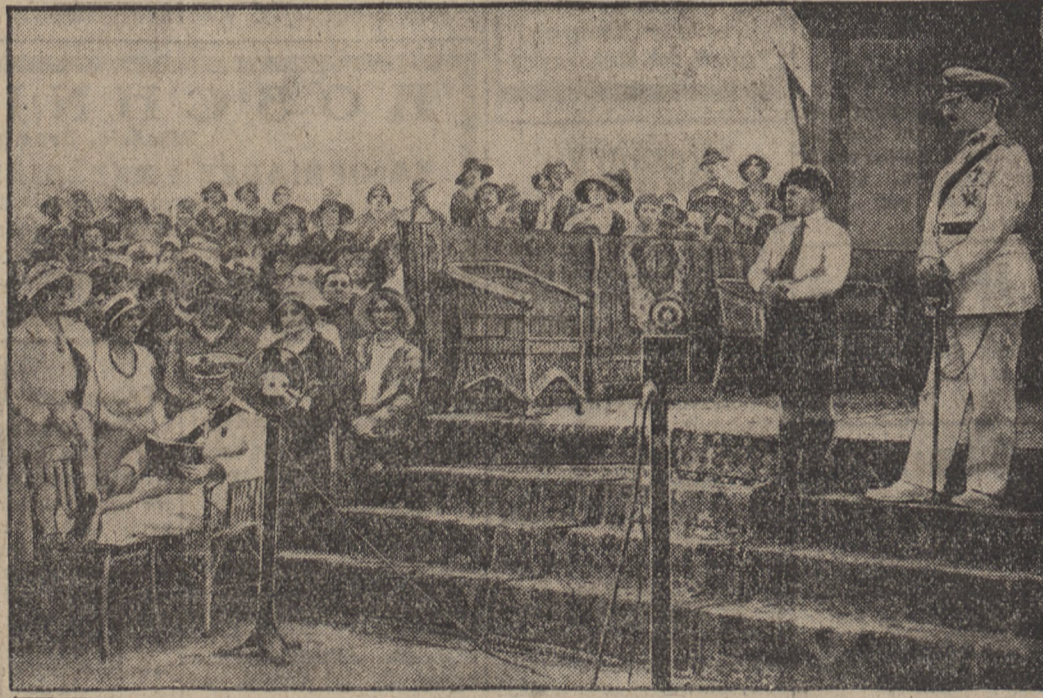
KATASTROFA NOCNA.

SŁAWNY FIZYK MAXWELL. Jeden z największych fizyków 19 wieku Anglik James Clerk Maxwell urodził się przed stu laty dnia 13 lipca 1831 roku

NOCNA KATASTROFA NA MORZU
Podczas manewrów wiosennych floty francuskiej u wybrzeży Afryki zderzyły się w nocy dwa torpedowce. Ściana jednego z nich została doszczętnie zdruzgotana. Dwie osoby poniosły śmierć

OTO SKUTKI ROZRUCHÓW BEZROBOTNYCH W BERLINIE

W PIERWSZĄ ROCZNICĘ WSTĄPIENIA NA TRON KRÓLA RUMUŃSKIEGO KAROLA II.

Ogłoszenia: wiersz milim. na stronie 7-linowej . . . 0,25 zł
 w tekście na pierwszej stronie . . . 1,50 zł
 na drugiej i trzeciej stronie . . . w tekście . . . 0,60 zł
 Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
 Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
 Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki.
 W Odansku za wiersze m/m na stronie 7-linowej . . . 15 fen.
 . . . 50 fen.
 . . . 10 fen.
 Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . 10 fen.
 Przy sądownym śledztwaniu należności i obrotu . . .
 spornych właściciel są Sądów w Toruniu. Za terranowy druk przepłacone
 miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiadają.

Redaktor odpowiedzialny Stanisław Nowakowski w Toruniu Bydgosku 76
 Red. odpowiedzialny na Bydgoszcz Miobalik Stefan Mostowa 6
 Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska Wł. Cieszyński,
 Gdańsk, Stary Rynek 6
 Redaktor odpowiedzialny na Inowrocławiu Wł. Grabowski Gdańska 4, tel. 64
 Redaktor odpowiedzialny na Inowrocławiu, Cyprian Karpiński
 Inowrocław ul. Toruńska 9.
 Redaktor odpowiedzialny na Grudziądzu, Józef Stanoop, Grobiewa 6
 Za ogłoszenia odpowiada administracja
 Wydawnictwa: „Dzień Pomorski”, „Dzień Bydgoski”, „Gazeta Gdańska”,
 „Gazeta Morska”, „Dzień Grudziądzki”, „Dzień Kaszubski”,
 „Dzień Kujawski”
 Czcionkami Pom. Druk. Rotn. S. A. w Toruniu Bydgoska

Abonament miesięczny wynosi

weksydycji miejscowych agencji	3.— zł	
z odnośnikiem do domu w Toruniu	3,40 zł	
przez pocztę z odnośnikiem	3,96 zł	
pod opaską	4,50 zł	
w Gdańsku przez pocztę	2,50 gd przez chłopca	2,50 zł
z odbieraniem w administracji wprost od 2, zagranicą 4 gd	7.— zł	
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki), Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma		
PRENUMERATA „DNIA KUJAWSKIEGO” miesięczną w administracji 2,70 zł — na pocztach już z odnośnikiem kwartalnie 9,27 zł		
miesięcznie 3,09 zł		